

Riksdagsstyrelsens framställning till riksdagen 2025/26:RS5

Den parlamentariska processen med ledamoten i fokus

Till riksdagen

Riksdagsstyrelsen överlämnar denna framställning till riksdagen.

Stockholm den 25 mars 2026

Andreas Norlén

Ingvar Mattson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén, ordförande, Linda Lindberg (SD), Lena Hallengren (S), Noria Manouchi (M), Fredrik Lundh Sammeli (S), Charlotte Quensel (SD), Samuel Gonzalez Westling (V), Jörgen Berglund (M), Daniel Bäckström (C), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Annika Hirvonen (MP).

Framställningens huvudsakliga innehåll

Konstitutionsutskottet föreslog den 15 juni 2023, med utnyttjande av sin initiativrätt, att riksdagen skulle uppmana riksdagsstyrelsen att låta genomföra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen (bet. 2022/23:KU40). Riksdagen beslutade den 21 juni 2023 i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2022/23:263).

Konstitutionsutskottet konstaterade också i betänkandet 2022/23:KU40 att vissa frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor aktualiserats inom riksdagen. Utskottet ansåg att den kommitté som utskottet föreslagit skulle sammankallas även borde få i uppdrag att se över dessa frågor.

Konstitutionsutskottet har tidigare den 23 mars 2023 därtill föreslagit att riksdagen skulle uppmana riksdagsstyrelsen att låta se över regeringens samråd med EU-nämnden när det gäller så kallade A-punkter vid möten med Europiska unionens råd (bet. 2022/23:KU18). Riksdagen beslutade den 29 mars 2023 i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2022/23:159).

Tillika med utnyttjande av sin initiativrätt föreslog konstitutionsutskottet den 30 januari 2025 att riksdagen skulle uppmana riksdagsstyrelsen att låta genomföra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden (bet. 2024/25:KU14). Riksdagen beslutade den 13 februari 2025 i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2024/25:141).

Riksdagsstyrelsen föreslår i denna framställning ändringar i riksdagsordningen och ett antal andra lagar i frågor för att ytterligare tydliggöra och förbättra stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen. I framställningen föreslår riksdagsstyrelsen också att riksdagen ska ställa sig bakom det som styrelsen anför om en utredning under regeringen om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

Förslagen i framställningen grundar sig huvudsakligen på de författningsförslag och gjorda bedömningar som 2023 års riksdagsutredning har lämnat i betänkandet Ledamoten i fokus (2024/25:URF1). Vidare grundar sig förslagen på författningsförslag och bedömningar som har lämnats dels i betänkandet Översyn av vissa ledamöters ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1), dels i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2). I framställningen anknyts även till vissa frågor som behandlats i betänkandet Ledamöters ersättningar vid vissa resor och konsekvenser av förslag om säkerhets- och trygghetsfrågor (2025/26:URF3). Eftersom det senare nyligen överlämnade betänkandet är föremål för remissbehandling kommer riksdagsstyrelsen att senare återkomma till i betänkandet lämnade författningsförslag och överväganden i övrigt.

I riksdagsordningen läggs i nu aktuell framställning fram förslag till ändringar av formerna för val av talman och vice talman med tillhörande konsekvensändringar, av riksdagsstyrelsens nuvarande uppgift att överlägga om

planeringen av riksdagsarbetet, av talmannens eller den som annars leder kammarens sammanträde eller ett offentligt sammanträde med ett utskott rätt att ingripa mot ordningsstörningar, av möjligheterna att hålla även ett offentligt utskottssammanträde samtidigt som kammaren sammanträder, av möjligheterna att ha kortare tid motionstid för skrivelser och redogörelser, av möjligheterna till en teknikneutral riksdagsordning samt av fördelningen av ärenden mellan utskott.

I lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler läggs fram förslag till ändringar om bl.a. annat möjlighet till en utökad säkerhetskontroll och kroppsvisitation för att även kunna förebygga ordningsstörningar i kammaren och vid offentligt sammanträde i ett utskott eller EU-nämnden. I samma lag och med följdändringar i skyddslagen (2010:305) och lagen (2023:421) om ordningsvakter utökas behörigheten för de skyddsvakter som utsetts av Riksdagsförvaltningen så att de kan genomföra erforderliga säkerhetskontroller och kroppsvisitationer.

I lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ läggs fram förslag till ändringar som slopar sammanträdesarvoden och genomgående inför särskilda arvoden för ordförande och vice ordförande i såväl de delegationer till mellanfolkliga organisationer som riksdagen enligt internationella överenskommelser har förbundit sig att utse ledamöter till som de delegationer som talmannen efter samråd med gruppledarna enligt 13 kap. 18 § andra stycket riksdagsordningen beslutar att utse riksdagsledamöter att ingå i. Förslagen medför också ett förslag om följdändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

I lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen läggs fram förslag till ändring med innebörden att uppgift om fastighetsbeteckning inte längre ska registreras i det ekonomiska registret om en riksdagsledamot helt eller delvis äger en näringsfastighet.

Genom ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229) och i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter höjs Stockholmstraktamentet till att motsvara 70 procent av maximibeloppet enligt inkomstskattelagen.

I lagen om ersättning till riksdagens ledamöter läggs också fram förslag till ändring som kodifierar att talmannens övernattningsbostad hanteras via Riksdagsförvaltningen och inte av något partikansli.

I lagen om ersättning till riksdagens ledamöter läggs därutöver fram förslag om vissa ändringar i avräkningen av vissa inkomster vid beräkningen av det ekonomiska omställningsstödet.

I lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen läggs fram förslag som gör att basstödet till partigrupperna årligen beräknas utifrån från året gällande prisbasbelopp. Enligt förslaget ska grundbeloppet vara 45 prisbasbelopp och tilläggsbeloppet för varje mandat vara 2 prisbasbelopp.

I framställningen läggs också fram förslag till en ny lag om riksdagens medalj som ska ersätta den nuvarande och där även en ersättare för

riksdagsledamot som tjänstgjort som ledamot ska kunna tillgodoräkna sig den tiden som underlag för att kunna tilldelas riksdagens medalj av talmannen när han eller hon lämnar riksdagen.

I framställningen görs därtill utifrån huvudsakligen de frågor som behandlats i betänkandet Ledamoten i fokus en redovisning av vissa redan genomförda eller pågående åtgärder för att stödja riksdagsledamöterna i deras arbete.

De lagändringar som för sin finansiering är kopplade till budgetår föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 september 2026 med undantag för den nya lagen om riksdagens medalj som föreslås träda i kraft den 15 juni 2026 och ändringarna i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ som föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026.

Innehållsförteckning

Framställningens huvudsakliga innehåll	2
1 Förslag till riksdagsbeslut	7
2 Lagtext	8
2.1 Förslag till lag om riksdagens medalj	8
2.2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	10
2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler	18
2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ	22
2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen	27
2.6 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	29
2.7 Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)	30
2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter	31
2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen	34
2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter	35
3 Ärendet och dess beredning	36
4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag	38
4.1 Utgångspunkter för stödet till den parlamentariska processen med ledamoten i fokus	38
4.2 Författningsfrågor om riksdagsarbetet och ledamöternas villkor	42
4.2.1 Den parlamentariska ledningen av Riksdagsförvaltningen	42
4.2.2 Formerna för val av talman och vice talmän	46
4.2.3 Offentliga sammanträden i utskott medan arbetsplenum pågår	47
4.2.4 Förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser	49
4.2.5 Teknikneutral riksdagsordning	50
4.2.6 Fördelning av ärenden mellan utskott och av utgiftsområden	51
4.2.7 Registret över ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen	54
4.2.8 Fördelning av övernattningsbostäder	57
4.2.9 Stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen	61
4.2.10 Arvoden för deltagande i delegationer till mellanfolkliga organisationer	64
4.2.11 Avräkning av avgångsförmåner	66
4.2.12 Riksdagens medalj	69
4.3 Säkerhet i riksdagen och för riksdagens ledamöter	71
4.3.1 En fördjupad analys behövs av frågor om ett stärkt skydd för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter	71
4.3.2 Tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter	75
4.3.3 Ordningsstörningar och utvidgad säkerhetskontroll	78
4.4 Vissa övriga frågor med ledamoten i fokus	87

4.4.1	Regleringen av delegationspresidiet	87
4.4.2	Riksmötets rytm, inklusive riksmötets början och slut	89
4.4.3	Regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter	91
4.4.4	Användningen av bonuspoäng	93
4.4.5	Möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för del av dag	95
4.4.6	Validering av uppdraget som riksdagsledamot	96
4.5	Vissa redan genomförda eller pågående åtgärder för att stödja riksdagsledamöterna i deras arbete	98
5	Konsekvenser av framställningens förslag	103
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	105
7	Författningskommentar	106
7.1	Förslaget till lag om riksdagens medalj	106
7.2	Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen	109
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler	116
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ	119
7.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen	122
7.6	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	124
7.7	Förslaget till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)	125
7.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter	126
7.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen	129
7.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter	131

Bilagor

	Sammanfattning av betänkandet Ledamoten i fokus (2024/25:URF1)	132
	Lagförslag i betänkandet Ledamoten i fokus (2024/25:URF1)	142
	Förteckning över remissinstanser	156
	Sammanfattning av betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1)	157
	Lagförslag betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1)	160
	Förteckning över remissinstanser	166
	Sammanfattning av betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2)	167
	Lagförslag i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2)	174
	Förteckning över remissinstanser	181

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagsstyrelsens förslag:

1. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om riksdagens medalj,
2. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen,
3. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler,
4. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,
5. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen,
6. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
7. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305),
8. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter,
9. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen,
10. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter,
11. Riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag att anslag för upphandling flyttas från utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning till utgiftsområde 24 Näringsliv,
12. Riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag att anslag för det nationella genomförandet av Agenda 2030 innefattas i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur,
13. Riksdagen ställer sig bakom det som riksdagsstyrelsen anför om en utredning under regeringen av frågor om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

2 Lagtext

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om riksdagens medalj

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpning

1 § Riksdagens medalj får tilldelas den som har gjort förtjänstfulla insatser för riksdagen.

Vem som beslutar om tilldelande av medalj

2 § Talmannen beslutar om vem som ska tilldelas riksdagens medalj.

Förutsättningar för att tilldelas en medalj

3 § En riksdagsledamot och en ersättare som under längre tid tjänstgjort som ledamot får när han eller hon lämnar riksdagen tilldelas riksdagens medalj, om det inte föreligger särskilda skäl häremot.

Medaljen får för särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen tilldelas också annan än den som avses i första stycket.

4 § Riksdagens medalj ges i åttonde storleken (31 mm) och i tolfte storleken (43 mm) utifrån de förutsättningar som framgår av 5 och 6 §§.

5 § Riksdagens medalj i åttonde storleken får tilldelas

- den riksdagsledamot och den ersättare som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort som ledamot minst sex år i följd, eller
- den som annars har gjort särskilt förtjänstfulla insatser för riksdagen.

6 § Riksdagens medalj i tolfte storleken får tilldelas

- den riksdagsledamot och den ersättare som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort som ledamot minst tolv år i följd,
- den riksdagsledamot och den ersättare som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort som ledamot minst sex år i följd och minst fyra av dessa år varit talman, vice talman, utskottsordförande, ordförande i EU-nämnden eller gruppledare, eller
- den som annars har gjort synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen.

7 § Talmannen får, om det föreligger särskilda skäl, även tilldela en riksdagsledamot eller en ersättare riksdagens medalj som inte fullt ut uppfyller förutsättningarna enligt 5 eller 6 § att tilldelas en medalj av viss storlek när han eller hon lämnar riksdagen.

Övriga föreskrifter

8 § Riksdagsförvaltningen får meddela föreskrifter om tillämpningen av denna lag samt om diplom, riksdagsnål och andra avskedsgåvor som talman-
nen beslutar om att ge till en riksdagsledamot eller en ersättare för ledamot när han eller hon lämnar riksdagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 juni 2026.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2021:1117) om riksdagens medalj.

2.2 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att 3 kap. 4 §, 6 kap. 27 §, 7 kap. 19 §, 9 kap. 13 §, 13 kap. 3, 6, 13, 17 och 20 §§, tilläggsbestämmelserna 4.4.1, 7.15.3, 11.21.1 och 12.8.5, bilagan (tilläggsbestämmelse 7.5.1) samt rubriken närmast före 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 4 a och 4 b §§, samt närmast före 3 kap. 4 a och 4 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Förfarande vid val av talman

Gemensamma bestämmelser om val av talman och vice talman

4 §¹

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. *Valen gäller till valperiodens slut.*

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, *inom sig för varje valperiod* välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning.

Kandidater nomineras inför respektive val vid det sammanträde där valen ska ske.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet ske med acklamation.

Om det finns fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertvikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

¹ Senaste lydelse 2018:605.

Bestämmelser om förfarandet vid val av talman

4 a §

Om det finns fler än en nominerad kandidat till talman, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte någon av de nominerade vid den första omröstningen får mer än hälften av rösterna ska ett nytt val genomföras. Vid den andra omröstningen är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte heller vid den andra omröstningen någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Bestämmelser om förfarandet vid val av vice talman

4 b §

Om det finns fler än en nominerad kandidat till vice talman, och valet av vice talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte någon av de nominerade vid den första omröstningen får mer än hälften av rösterna ska ett nytt val genomföras.

Den andra omröstningen ska genomföras mellan de två som vid den första omröstningen fick flest röster. Vid den andra omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

4 kap.**Tilläggsbestämmelse 4.4.1**

Riksdagsstyrelsen leder Riksdags- Riksdagsstyrelsen leder Riksdags-
förvaltningen och överlägger om pla- förvaltningen.
neringen av riksdagsarbetet.

Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra leda-
möter som riksdagen väljer inom sig för en valperiod. Riksdagen väljer även
tio ersättare för de valda ledamöterna av riksdagsstyrelsen.

6 kap.**27 §**

*Åhörare som uppträder störande
får genast utvisas. Om oordning
uppstår bland åhörarna, får talman-
nen utvisa samtliga åhörare.*

*Talmannen eller den som annars
leder sammanträdet får genast utvisa
den åhörare som i plenisalen uppträ-
der störande.*

*Uppstår det oordning bland åhö-
rarna får ett beslut om utvisning avse
samtliga åhörare.*

*Om den som leder sammanträdet
inte bestämmer något annat upphör
ett beslut om utvisning när samman-
trädet har avslutats.*

7 kap.**Tilläggsbestämmelse 7.15.3**

*Endast om utskottet har fattat ett
enhälligt beslut i förväg, får utskottet
sammanträda under arbetsplenum
eller val i kammaren. Dock får ett
sådant sammanträde inte vara offent-
ligt enligt 17 §. I övrigt får ett
utskottssammanträde äga rum samti-
digt med att kammaren samman-
träder.*

*Ett utskottssammanträde får äga
rum samtidigt med att kammaren
sammanträder.*

*Under arbetsplenum eller val i
kammaren får dock ett utskott sam-
manträda endast om utskottet enhäl-
ligt beslutat om det i förväg. Om det
finns särskilda skäl, får utskottet
också enhälligt och i förväg besluta
att ett sådant sammanträde ska få
vara offentligt enligt 17 §.*

19 §

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Ordföranden eller den som annars leder sammanträdet får genast utvisa den åhörare som under sammanträdet uppträder störande eller på något annat sätt uppträder olämpligt.

Uppstår det oordning bland åhörarna får ett beslut om utvisning avse samtliga åhörare.

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet har avslutats.

9 kap.

13 §

Om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Om en proposition, *en skrivelse*, en framställning eller *en redogörelse* måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen *eller redogörelsen*, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Riksdagen får på förslag av talmannen besluta att förlänga motionstiden om det finns särskilda skäl.

11 kap.

Tilläggsbestämmelse 11.21.1

Riksdagens skrivelser undertecknas av talmannen.

Riksdagens skrivelser undertecknas *eller bekräftas på annat sätt* av talmannen. *Bekräftelsen ska ske genom ett förfarande som uppfyller höga krav på säkerhet.*

12 kap.

Tilläggsbestämmelse 12.8.5

Vid val av en person ska det på valsedeln finnas ett kandidatnamn.

En valsedel är ogiltig om

1. den innehåller två eller flera kandidatnamn,
2. den innehåller namnet på en kandidat som inte är valbar,
3. namnet är överstruket,
3. namnet är överstruket, *eller*
4. det inte klart framgår vem som avses, *eller*
4. det inte klart framgår vem som avses.

5. den innehåller en beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.

13 kap.

3 §²

Riksdagens ombudsmän samt Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket. val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

Ett val av en ny ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjätte året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det sjätte året.

Ett omval av en ombudsman gäller från omvalet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under tredje året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Omvalet ska aldrig gälla längre än till utgången av det tredje året.

Andra stycket gäller även när en ombudsman väljs till chefsjustitieombudsman.

Ett val av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

6 §³

Riksrevisorn och riksrevisions- Riksrevisorn och riksrevisions- direktören väljs var för sig. Vid val direktören väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket. enligt 3 kap. 4 a §.

Valen av riksrevisor respektive riksrevisionsdirektör gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

Om det finns särskilda skäl, kan valet av riksrevisionsdirektör också gälla för en viss kortare tid än sju år.

² Senaste lydelse 2023:500.

³ Senaste lydelse 2020:104.

13 §⁴

Riksdagen ska välja en valprövningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

17 §⁵

Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

20 §⁶

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § tredje stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 a §. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

⁴ Senaste lydelse 2018:605.

⁵ Senaste lydelse 2018:605.

⁶ Senaste lydelse 2018:605.

Bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1)⁷

2. Finansutskottet ska bereda ärenden om

- a) penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
- b) kredit- och fondväsendet,
- c) det affärsmässiga försäkringsväsendet,
- d) Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
- e) den kommunala ekonomin,
- f) statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
- g) statens egendom *och upphandling i allmänhet*,
- h) förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde,
- i) budgettekniska frågor, samt
- j) anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen.

5. Civilutskottet ska bereda ärenden om

- a) äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, jorda-, handels- och utskökningsbalkarna och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
- b) försäkringsavtalsrätt,
- c) associationsrätt,
- d) skadeståndsrätt,
- e) *immaterialrätt*
- f) transporträtt,
- g) konkursrätt,
- h) konsumentpolitik,
- i) internationell privaträtt,
- j) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
- k) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
- l) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
- m) vattenrätt,
- n) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt
- o) *immaterialrätt*
- p) transporträtt,
- q) konkursrätt,
- r) konsumentpolitik,
- s) internationell privaträtt,
- t) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
- u) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
- v) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
- w) vattenrätt,
- x) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt

⁷ Senaste lydelse 2023:507.

n) anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.	o) anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

10. Kulturutskottet ska bereda ärenden om

- a) allmänna kultur- och bildningsändamål,
- b) kulturarv,
- c) folkbildning,
- d) ungdomsverksamhet,
- e) internationellt kulturellt samarbete,
- f) idrotts- och friluftsverksamhet,
- g) tillsyn och reglering av spelmarknaden,
- h) trossamfunden *i den mån de* h) trossamfunden,

inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,

i) radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning, samt

j) anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

14. Näringsutskottet ska bereda ärenden om

- a) allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
 - b) industri och hantverk,
 - c) handel,
 - d) *immaterialrätt,* d) *upphandling,*
 - e) energipolitik,
 - f) regional utvecklingspolitik,
 - g) statlig företagsamhet,
 - h) pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet, samt
 - i) anslag inom utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv.
-

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

dels att 1, 2 och 4–9 §§ ska ha följande lydelse

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Säkerhetskontroll får äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Säkerhetskontroll får också äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

2 §²

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och *skall* avse visst tillfälle eller viss tid.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och *ska* avse visst tillfälle eller viss tid.

4 §³

Vid säkerhetskontroll *skall* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

Vid säkerhetskontroll *ska* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § *första stycket* eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

Även föremål som enligt 1 § andra stycket typiskt sett är ägnade att störa ordningen eller som ensamt eller tillsammans med andra föremål kan antas komma att användas vid en ordningsstörning i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden ska eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

¹ Senaste lydelse 1999:22.

² Senaste lydelse 2006:129.

³ Senaste lydelse 2006:129.

Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas.

5 §

Säkerhetskontroll *utförs, efter närmare anvisningar av Polismyndigheten, av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av vaktpersonal vid riksdagen.*

Kroppsvsitation som genomförs på annat sätt än med metalldetektor eller liknande anordning får dock utföras endast av en polisman.

Säkerhetskontroll *får utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen.*

Säkerhetskontroll får också utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som står under ledning av en polisman. Säkerhetskontrollen ska i sådana fall utföras efter närmare anvisningar av Polismyndigheten.

6 §⁴

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till *eller* avvisas från riksdagens lokaler.

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till riksdagens lokaler *och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

7 §⁵

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *skall* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Den som inte efterkommer uppmaningen enligt första stycket får avlägsnas från riksdagens lokaler.

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *ska* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Den som inte följer uppmaningen enligt första stycket får *vägras tillträde till riksdagens lokaler och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

⁴ Senaste lydelse 2006:129.

⁵ Senaste lydelse 1999:22.

8 §

Föremål som lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag *skall* förvaras på betryggande sätt. Om det begärs, *skall* bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet skall återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar riksdagens lokaler.

Föremål som lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag *ska* förvaras på betryggande sätt. Om det begärs, *ska* bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet skall återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar riksdagens lokaler.

9 §⁶

Kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras med en metalldetektor eller en annan liknande anordning eller, om det finns särskilda skäl, på annat sätt.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning *skall* verkställas i *enskilt rum* och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning *ska* utföras i *ett avskilt utrymme* och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation får verkställas eller bevittnas endast av person, som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte sker genom metalldetektor eller likande anordning.

9 a §

Om kroppsvisitation eller under sökning av väskor och andra föremål ska genomföras på annat sätt än med en metalldetektor eller en annan liknande anordning, ska uppgiften utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen, av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för sådana uppgifter.

Sådan kroppsvisitation får bara utföras eller bevittnas av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen avser

⁶Senaste lydelse 1999:22.

*annat än föremål som den visiterade
har med sig.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härigenom föreskrivs att 1, 2 och 3 a §§ lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §¹

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande.

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande i delegationen:	1
5. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5

¹ Senaste lydelse 2019:27.

Föreslagen lydelse

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande.

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5
5. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
6. Den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
7. Den svenska delegationen till den parla- mentariska församlingen vid Organisatio- nen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	

- Ordförande:

Vice ordförande:
- 42
8. Den svenska delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol)

Ordförande:

Vice ordförande:
- 42
9. Andra delegationer till mellanfolkliga organisationer i ett internationellt parlamentariskt samarbete, som inte bygger på en sådan internationell överenskommelse som avses i 13 kap. 18 § första stycket riksdagsordningen, och som talmannen efter samråd med gruppledarna utsett riksdagsledamöter att ingå i

Ordförande:

Vice ordförande:
- 42

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § 1–4 betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

Sammanträdesarvode betalas dock inte till vald ledamot och företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen.

Sammanträdesarvode betalas även till

1. ledamot och tjänstgörande ersättare i ledamotsrådet,

2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen,

3. suppleant i Nordiska rådets svenska delegations arbetsutskott,
2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen, och

² Senaste lydelse 2022:342.

4. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid,
 5. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i Nordiska rådets verksamhet i den mån motsvarande ersättning inte betalas från Nordiska rådet,*
 6. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i Europarådets verksamhet i den mån motsvarande ersättning inte betalas från Europarådet,*
 7. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i den parlamentariska församlingens verksamhet i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa i den mån motsvarande ersättning inte betalas från den parlamentariska församlingen, och*
 8. *riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i verksamheten i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) i den mån motsvarande ersättning inte betalas från kontrollgruppen.*
3. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid.

Arvodesbeloppen fastställs av riksdagsstyrelsen.

Till suppleant som deltar i sammanträde utan att delta i beslut betalas sammanträdesarvode endast om respektive organ beslutar det.

3 a §³

Den som fullgör uppdrag i *Europarådets svenska delegation* och som lämnar riksdagen i samband med ett val, har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

- arvode enligt 2 § *andra stycket 6*,
- resekostnadsersättningar och traktamente enligt 3 § andra stycket 1, och
- teknisk och elektronisk utrustning enligt 7 kap. 12 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

Den som fullgör uppdrag i *den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling* och som lämnar riksdagen i samband med ett val, har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

- arvode enligt 1 § 6 för uppdrag som ordförande eller vice ordförande,

- resekostnadsersättningar och traktamente enligt 3 § andra stycket 1, och
- teknisk och elektronisk utrustning enligt 7 kap. 12 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arvoden och ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2022:342.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Härigenom föreskrivs att 6–8 §§ lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

En anmälan enligt 4 § ska göras skriftligen till *riksdagens kammarkansli*. Anmälan ska göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

En anmälan enligt 4 § ska göras skriftligen till *Riksdagsförvaltningen*. Anmälan ska göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

7 §²

Nya registreringspliktiga uppgifter eller ändringar av registrerade uppgifter *skall* anmälas skriftligen inom fyra veckor efter det att de uppkommit.

Nya registreringspliktiga uppgifter eller ändringar av registrerade uppgifter *ska* anmälas skriftligen inom fyra veckor efter det att de uppkommit.

Nuvarande lydelse

8 §³

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse

Uppgifter som ska registreras

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller mot svarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

¹ Senaste lydelse 2008:38.

² Senaste lydelse 2008:38.

³ Senaste lydelse 2019:897.

prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämföras sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

2. Ägande, helt eller delvis, av *Fastighetens beteckning.*
näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Föreslagen lydelse
8 §

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse Uppgifter som ska registreras

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningsstillfället överstiger två prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämföras sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.	Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.
2. Ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).	<i>Förekomsten av helt eller delvis ägande.</i>

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

2.6 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 12 kap. 6 a § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 12 kap. 6 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

Riksdagsledamöters tjänsteresa till Stockholm

6 a §

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16 och 18–22 §§. I stället ska avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (*stockholms-traktamente*) för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökning en under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått *stockholmstraktamente* ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 70 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökning en under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte på sätt som avses i andra stycket fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter för en tjänsteresa till Stockholm ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

2.7 Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

Härigenom föreskrivs i fråga skyddslagen (2010:305) att det ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §

I lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler finns ytterligare bestämmelser om den som bevakar ett sådant skyddsobjekt som anges i 4 § 2.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

dels att 5 kap. 2 §, 6 kap. 7 §, 12 kap. 11 § och 13 kap. 13 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 13 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

2 §¹

En ledamot har rätt till traktamente vid en tjänsteresa till Stockholm om han eller hon har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset och resan innefattar övernattning i Stockholm (Stockholmstraktamente). Ledamoten har inte rätt till Stockholmstraktamente för dagar som berättigar till dagtraktamente eller utlandstraktamente enligt 1 eller 3 §§.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar *halva* maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229) *avrundat till närmaste tiotal kronor*. Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar *70 procent av* maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

6 kap.

7 §²

Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrups förfogande. *Övernattningsbostäderna* fördelas i proportion till antalet ledamöter i respektive partigrupp som har rätt till övernattningsbostad.

Riksdagsförvaltningen beslutar om *talmannen ska tilldelas en övernattningslägenhet och* vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrups förfogande. *Andra övernattningsbostäder än den som tilldelas talmannen ska* fördelas i proportion till antalet ledamöter i respektive partigrupp som har rätt till övernattningsbostad.

¹ Senaste lydelse 2022:346.

² Senaste lydelse 2022:346.

12 kap.11 §³

Underlaget för beräkningen av inkomstgarantin de första fem garantiåren utgörs av följande arvoden som betalas ut vid avgångstillfället:

1. ledamotsarvode enligt 3 kap. 2 §,	
2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 3–5 §§, och	
3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 4 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.	3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 5 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Från och med det sjätte garantiåret beräknas inkomstgarantin bara på det ledamotsarvode som betalades vid avgångstillfället.

Talmannens arvode vid avgångstillfället utgör underlag för beräkningen av hans eller hennes inkomstgaranti.

13 kap.

13 §

Ekonomiskt omställningsstöd ska minskas med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
2. inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension enligt kollektivavtal,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §, och
5. andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än dem som avses i 1–4.

Minskningen ska ske med den sammanlagda inkomsten enligt denna paragraf som per år överstiger ett prisbasbelopp.

13 a §

Minskningen av det ekonomiska omställningsstödet ska motsvara den procentandel som gäller vid beräkningen av stödet enligt 5 § andra stycket eller vid beräkning av ytterligare stöd enligt 6 § fjärde stycket och ska ske med den sammanlagda inkomsten enligt 13 § som per år överstiger ett prisbasbelopp.

³ Senaste lydelse 2022:346.

1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2026 i fråga om 6 kap. 7 § och den 1 januari 2027 i övrigt.
2. Äldre föreskrifter tillämpas på ekonomiskt omställningsstöd och inkomster som avser tid före ikraftträdandet.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

dels att 2 kap. 1, 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. *Grundbeloppet är 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 79 000 kronor per år.*

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp.

1 a §

När basstödet enligt denna lag ska beräknas ska med prisbasbelopp avses det prisbasbelopp som enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller när stödet ska betalas ut.

3 §

En partigrupp som företräder ett regeringsparti har rätt till ett grundbelopp. Var och en av övriga partigrupper har rätt till två grundbelopp.

Ett grundbelopp är 45 prisbasbelopp, avrundat till närmast tusental kronor.

4 §

En partigrupp har rätt till ett tilläggsbelopp för varje mandat som partiet fick vid det senaste valet.

Ett tilläggsbelopp är 2 prisbasbelopp, avrundat till närmast hundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2023:924.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2023:421) om ordningsvakter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Bestämmelser om en ordningsvakts befogenheter finns i

1. rättegångsbalken,
2. lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,
3. lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,
4. lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol,
5. polislagen (1984:387),
6. ordningslagen (1993:1617),
7. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,
8. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,
9. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och
10. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.
6. *lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler,*
7. *ordningslagen (1993:1617),*
8. *lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,*
9. *lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,*
10. *lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och*
11. *lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

3 Ärendet och dess beredning

Riksdagen riktade, på förslag av konstitutionsutskottet, i juni 2023 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen (bet. 2022/23:KU40, rskr. 2022/23:263). Konstitutionsutskottet konstaterade också i samma betänkande att vissa frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor aktualiserats inom riksdagen. Utskottet ansåg att den kommitté som utskottet föreslagit skulle sammankallas även borde få i uppdrag att se över dessa frågor.

Konstitutionsutskottet har därtill redan den 23 mars 2023 föreslagit att riksdagen skulle uppmana riksdagsstyrelsen att låta se över regeringens samråd med EU-nämnden när det gäller så kallade A-punkter vid möten med Europiska unionens råd (bet. 2022/23:KU18). Riksdagen beslutade den 29 mars 2023 i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2022/23:159).

Riksdagsstyrelsen beslutade den 4 oktober 2023 att anta direktiv till en utredning om stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen m.m. och att sammankalla en parlamentarisk kommitté som ska genomföra utredningsuppdraget (dnr 62-2023/24). Utredningen redovisade uppdraget den 12 mars 2025 i betänkandet Ledamoten i fokus. 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet (2024/25:URF1).

En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga hos Riksdagsförvaltningen (dnr 62-2023/24).

Riksdagsstyrelsen beslutade om direktiv den 19 februari 2025 och om tilläggsdirektiv den 11 juni 2025 till en utredning med uppgift att bl.a. behandla följande frågor (dnr 692-2024/25 och dnr 1832-2024/25)

- utvärdera stödet för återgång till förvärvsarbete och göra en genomlysning och redovisning av avräkningsreglerna för avgångsförmånerna, i både omställningsstödet och inkomstgarantin,
- undersöka hur en validering av ledamotskapet kan ske,
- se över och lämna förslag beträffande arvoden till riksdagens delegationer till de interparlamentariska församlingarna, och
- undersöka möjligheten att erbjuda ledamöter samtalsstöd efter avslutat uppdrag vid behov.

Uppdragets första del redovisades i ett delbetänkande i oktober 2025 Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1).

En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 4*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 5*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning

över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren finns tillgängliga hos Riksdagsförvaltningen (dnr 692-2024/25).

Utredningen har i januari 2026 slutredovisat sitt uppdrag i betänkandet Ledamöters ersättningar vid vissa resor och konsekvenser av förslag om säkerhets- och trygghetsåtgärder (2025/26:URF3). Betänkandet remissbehandlas fram till och med den 30 april 2026. Riksdagsstyrelsen avser därefter under våren 2026 att ta ställning till utredningens förslag även i dessa delar.

Med utnyttjande av sin initiativrätt föreslog konstitutionsutskottet den 30 januari 2025 att riksdagen skulle uppmana riksdagsstyrelsen att låta genomföra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden (bet. 2024/25:KU14). Riksdagen beslutade den 13 februari 2025 i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2024/25:141).

Riksdagsstyrelsen beslutade den 19 februari 2025 att anta direktiv till en utredning med uppgift att göra en översyn av förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden m.m. (dnr 1091-2024/25). Uppdraget redovisades i november 2025 i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2).

En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 7*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 8*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*. Remissvaren finns tillgängliga hos Riksdagsförvaltningen (dnr 1091-2024/25).

Inför riksdagsstyrelsens beslut om framställning till riksdagen med anledning av bl.a. betänkandet Ledamoten i fokus har en beredningsgrupp tillsatts bestående av talmannen som sammankallande samt riksdagsledamöterna Lena Hallengren (S), Michael Rubbestad (SD) och Jörgen Berglund (M).

Lagrådet

De föreslagna lagändringarna är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Riksdagsstyrelsen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över dessa förslag.

4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag

4.1 Utgångspunkter för stödet till den parlamentariska processen med ledamoten i fokus

Riksdagsstyrelsens bedömning

För att riksdagsarbetet ska fungera och riksdagen fullt ut ska kunna fullgöra sina funktioner i statsskicket krävs det ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen och ledamotskapet.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens bedömning eller avstått från att yttra sig.

Moderata samlingspartiet anför att en riksdagsledamot alltid är företrädare för sina väljare, vilket innebär att ledamotskapet har många sidor. Det lagstiftande arbetet i riksdagen är en del, men lika självklart är att ledamoten måste träffa människor, företag och organisationer i sin valkrets, följa verksamheter som berör det eller de utskott i vilket ledamoten ingår samt bedriva partipolitisk verksamhet. Partierna är och har alltid varit en viktig del i det svenska demokratiska systemet och det finns därför skäl att särskilt uppmärksamma att partipolitisk verksamhet är en del av riksdagsuppdraget.

Socialdemokraterna anför att arbetet när ersättare träder in är omfattande för Riksdagsförvaltningen men också för partikanslierna. Här krävs fortsatt samverkan och ett gemensamt utvecklingsarbete för att ledamoten ska få en så bra start på sitt uppdrag som möjligt. Vid beredning av ärenden bör större hänsyn tas till partiernas interna demokratiska process där riksdagsgruppernas möten på tisdagar klockan 16.00 är kärnan.

Nuvarande ordning

Riksdagsförvaltningen ska enligt 14 kap. 2 § första stycket riksdagsordningen ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet. I 1 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen (instruktionslagen) föreskrivs bl.a. att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla resurser och service för talmannens, kammarens, utskottens och övriga riksdagsorgans verksamhet samt för riksdagsledamöterna och partikanslierna. Riksdagsförvaltningen ska också bl.a. svara för myndighetsfunktioner och

förvaltningsuppgifter, informera om riksdagens arbete och frågor som rör EU samt vårda och bevara de byggnader och samlingar som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar. Andra uppgifter som Riksdagsförvaltningen har är bl.a. att upprätta förslag till anslag på statens budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen samt ansvara för löner, arvoden och andra ersättningar till arbetstagare och arvodesberättigade hos Riksdagsförvaltningen (2 § instruktionslagen). Riksdagsförvaltningen ska vidare i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav samt svara för säkerheten och krisberedskapen i riksdagen (3 § instruktionslagen).

Riksdagsförvaltningen leds av riksdagsstyrelsen (4 kap. 4 § riksdagsordningen). Riksdagsdirektören, som väljs av riksdagen, är chef för Riksdagsförvaltningen (14 kap. 4 och 5 §§ riksdagsordningen). Riksdagsdirektören ansvarar inför styrelsen och ska svara för den löpande verksamheten enligt de direktiv som styrelsen beslutar (18 § instruktionslagen). Riksdagsförvaltningens organisatoriska indelning regleras i riksdagsdirektörens föreskrift (RFS 2025:1) om Riksdagsförvaltningens organisation. Enligt föreskriften består Riksdagsförvaltningen av sju avdelningar: kammaravdelningen, utskottsavdelningen, förvaltningsavdelningen, fastighets- och serviceavdelningen, säkerhetsavdelningen, it-avdelningen och kommunikationsavdelningen. Därutöver finns staben för talmannen och riksdagsdirektören.

För varje valperiod utser riksdagsstyrelsen ett råd för beredning av ledamotsnära frågor (ledamotsrådet), där en representant för varje partigrupp ingår (14 § instruktionslagen). Ledamotsrådet behandlar administrativa frågor som berör ledamöterna och är ett forum för samråd, det är med andra ord inte något beslutsfattande organ. Innan riksdagsdirektören avgör ett ärende av större vikt eller principiell betydelse för riksdagens ledamöter ska han eller hon samråda med ledamotsrådet (15 § instruktionslagen). Enligt samma bestämmelse gäller att om två eller flera ledamöter i rådet är emot riksdagsdirektörens förslag till avgörande av ett förelagt ärende ska riksdagsdirektören hänskjuta ärendet till riksdagsstyrelsen för beslut. Vid ledamotsrådets möten förs minnesanteckningar, som publiceras på Intranätet samt biläggs protokollen från riksdagsstyrelsens sammanträden.

Ordförandekonferensen överlägger i frågor av gemensamt intresse för verksamheten i kammaren, utskotten och EU-nämnden och får sammanfatta resultatet av sina överläggningar i slutsatser (4 kap. 5 § riksdagsordningen). Ordförandekonferensen består av talmannen som ordförande, de vice talmännen samt utskottens och EU-nämndens ordförande (tilläggsbestämmelse 4.5.1 första stycket riksdagsordningen). Ordförandekonferensen är inte något beslutsfattande organ utan ett forum för samråd.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

All offentlig makt i Sverige utgår från folket och riksdagen är folkets främsta företrädare (1 kap. 1 § första stycket och 4 § regeringsformen). Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska

användas. Vidare granskar riksdagen rikets styrelse och förvaltning. Det är av avgörande betydelse i ett demokratiskt samhälle att den för riksdagens arbete nödvändiga parlamentariska processen, dvs. riksdagens kärnverksamhet, fungerar och kan upprätthållas. För att riksdagen ska fungera och fullt ut kunna fullgöra sina uppgifter i statsskicket krävs ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen.

Riksdagsledamöterna har en central roll som det svenska folkets representanter. Ledamotsuppdraget är ett förtroendeuppdrag och ett mycket viktigt samhällsuppdrag. Med det följer att ledamöterna måste ges faktiska förutsättningar att förvalta väljarnas förtroende och utföra det uppdrag som de är valda till och som de har åtagit sig. Uppdraget är unikt till sin karaktär och skiljer sig i flera avseenden från det som allmänt gäller på arbetsmarknaden. Ledamöterna fullgör sitt uppdrag varje dag, året om. Uppdraget utförs många gånger på kvällar och under helger och är förknippat med resor. Till det kommer den administrativa börda som följer med ledamotsuppdraget, och som många ledamöter upplever har ökat under senare år. Ett väl fungerande stöd till arbetet inom den parlamentariska processen är av grundläggande betydelse. Vidare krävs det stöd av indirekt karaktär till ledamotskapet, dvs. stöd som tar sikte på administrativa, ekonomiska och praktiska villkor, för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ledamöterna att utföra sitt uppdrag som folkets främsta företrädare. Riksdagsstyrelsen vill understryka vikten av att ledamöterna ges möjlighet att, mot bakgrund av de särskilda krav och förutsättningar som uppdraget ställer, verka under rimliga villkor och att få sin vardag att fungera. Detta är ytterst en fråga om att skapa de bästa förutsättningarna för den svenska demokratin.

Verksamheten inom Riksdagsförvaltningens samtliga enheter syftar på olika sätt till att skapa förutsättningar för att riksdagen ska kunna fullgöra sina uppgifter som landets centrala statsorgan. Olika delar av förvaltningen bidrar på olika sätt, antingen direkt genom det stöd till den parlamentariska processen, dvs. kärnverksamheten, som ges av kammarens, utskottens och EU-nämndens kanslier eller indirekt genom den övriga förvaltningens stöd till ledamöternas administrativa, ekonomiska och praktiska uppgifter. Riksdagens roll som det främsta statsorganet och folkets främsta företrädare innebär att det måste ställas höga krav på det stöd som Riksdagsförvaltningen ger till den parlamentariska processen och ledamotskapet. Stödet måste kunna möta den intensitet och komplexitet som finns inom processen, och det gäller oavsett om stödet ges direkt till arbetet i kammaren, utskotten eller EU-nämnden eller om stödet är av indirekt karaktär. Det ställer i sin tur särskilda krav på kompetens och engagemang hos dem som ger stödet. Ledamotsperspektivet ska enligt riksdagsstyrelsen beaktas i hela verksamheten, vilket innebär att Riksdagsförvaltningen måste vara införstådd med ledamöternas vardag och olika förutsättningar och uppmärksam på om behoven förändras eller om nya behov uppkommer. En utgångspunkt måste vara att det är ledamotskapets unika särdrag som ska vara avgörande för stödets utformning. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning av betydelsen av att organisera plane-

rings- och samordningsarbetet inom förvaltningen så att den parlamentariska processen prioriteras och ledamoten är i fokus. Det är viktigt med lyhördhet för synpunkter om stödet och dess utformning.

Som utredningen konstaterar har förutsättningarna för riksdagens arbete och ledamotskapet förändrats under de senaste valperioderna. Aktiviteten och komplexiteten i riksdagsarbetet har ökat, bl.a. genom ett förändrat parlamentariskt läge, fler omfattande och komplicerade riksdagsärenden och fler ärenden som kräver en skyndsam riksdagsbehandling. Till detta kommer förändringar i omvärlden, såsom en ökad globalisering och digitalisering samt ett förändrat säkerhetsläge. Denna utveckling skapar nya utmaningar och påverkar inte bara riksdagsledamöternas förutsättningar att utföra sitt uppdrag utan också Riksdagsförvaltningens förutsättningar att ge ett ändamålsenligt stöd till verksamheten. Höga krav ställs på flexibilitet i det stöd som ges för att den parlamentariska processen och ledamotskapet ska kunna fungera över tid. En utgångspunkt bör vara att anpassningar och utvecklingsarbete genomförs med förståelse för ledamöternas situation och utifrån ledamöternas behov av stöd. Som *Socialdemokraterna* lyfter fram är det vidare viktigt att skapa förutsättningar för att ersättare ska få en så bra start som möjligt när de träder in. Riksdagsstyrelsen vill också peka på betydelsen av den introduktionsutbildning för nya ledamöter som genomförs efter varje riksdagsval.

Riksdagsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram ledamotsrådets betydelse för dialog och förankring mellan Riksdagsförvaltningen och ledamöterna i frågor om utformningen av det stöd som på många sätt påverkar ledamöternas praktiska förutsättningar att utöva sitt uppdrag. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det är viktigt att ta till vara ledamotsrådets viktiga roll i ledamotsnära frågor och att värdet av att detta återspeglas i hur återrapporteringen från rådets möten omhändertas i partigrupperna. Vidare ska nämnas möjligheten att ta upp frågor som rör utskottens och EU-nämndens arbete i ordförandekonferensen.

4.2 Författningsfrågor om riksdagsarbetet och ledamöternas villkor

4.2.1 Den parlamentariska ledningen av Riksdagsförvaltningen

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsens uppgift enligt riksdagsordningen att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet tas bort. Däremot behålls rätten att hos riksdagen göra framställningar som gäller riksdagsarbetets bedrivande.

Riksdagsstyrelsens bedömning

Någon särskild beredning med representanter för samtliga partigrupper behöver i dagsläget inte tillsättas av riksdagsstyrelsen för att bereda förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag avviker från riksdagsstyrelsens förslag och bedömning när det gäller rätten att hos riksdagen göra framställningar om riksdagsarbetets bedrivande och tillsättande av en särskild budgetberedning.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag och bedömning eller avstått från att yttra sig.

Socialdemokraterna ställer sig mycket tveksamt till förslaget att flytta beslutsmyndighet från ansvarig styrelse och anser att det måste analyseras mycket mer.

Nuvarande ordning

Talmannen, eller i hans eller hennes ställe, någon av de vice talmännen leder riksdagsarbetet (4 kap. 2 § riksdagsordning). Varje partigrupp i riksdagen ska utse en särskild företrädare (gruppledare) som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren (4 kap. 3 § riksdagsordningen). Enligt 6 kap. 2 § riksdagsordningen beslutar talmannen efter samråd med gruppledarna om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda.

Riksdagsförvaltningen är en myndighet under riksdagen med uppgift att biträda riksdagen, lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltning (instruktionslagen). Riksdagsförvaltningen leds av en styrelse (4 kap. 4 § riksdagsordningen). Av tilläggsbestämmelse 4.4.1 andra stycket riksdagsordningen framgår att riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och att riksdagen inom sig väljer tio andra ledamöter samt ersättare för de valda ledamöterna. De vice talmännen, de av gruppledarna som inte är ledamöter i styrelsen och riksdagsdirektören får delta i styrelsens överläggningar (tilläggsbestämmelse 4.4.2 tredje stycket riksdagsordningen). Enligt 10 § instruktions-

lagen ska styrelsen besluta om bl.a. framställningar och redogörelser till riksdagen, Riksdagsförvaltningens årsredovisning och förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen samt Riksdagsförvaltningens arbetsordning och verksamhetsplan. Vidare ska styrelsen enligt tilläggsbestämmelse 4.4.1 första stycket riksdagsordningen överlägga om planeringen av riksdagsarbetet.

Enligt 9 kap. 17 § riksdagsordningen får riksdagsstyrelsen göra framställningar hos riksdagen i frågor som rör styrelsens kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. Riksdagsstyrelsen får också göra framställningar hos riksdagen i frågor som gäller riksdagsarbetets bedrivande, som hör till styrelsens handläggning eller som gäller den ekonomiadministrativa lagstiftningen för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen (tilläggsbestämmelse 9.17.2 riksdagsordningen). Styrelsen får även i andra fall göra framställningar hos riksdagen i frågor som gäller riksdagen eller dess organ om framställningarna grundar sig på förslag från utredningar som styrelsen har tillsatt på riksdagens uppdrag.

Ett utskott kan enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde genom s.k. utskottsinitiativ. Mot bakgrund av fördelningen av ansvarsområden mellan utskotten är det konstitutionsutskottet som har rätt att väcka utskottsinitiativ i frågor som rör riksdagen och dess arbetsformer och förvaltning.

Som framgår ovan ingår det i styrelsens uppgifter att besluta om Riksdagsförvaltningens årsredovisning och förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen samt Riksdagsförvaltningens arbetsordning och verksamhetsplan. Som ett led i arbetet med att utveckla riksdagsstyrelsens arbete och att öka delaktigheten i frågor kring Riksdagsförvaltningens verksamhet har arbetet med frågor om verksamhet och budget successivt förändrats de senaste åren. Bland annat har riksdagsstyrelsens möten vid vissa tillfällen förlängts för att möjliggöra en fördjupning av frågor kring verksamhet och prioriteringar, vilket innebär att styrelsen får information om och ges möjlighet till diskussion om vad man vill uppnå och vilka behov som finns innan frågor om budget tas upp. Riksdagsstyrelsen kan som exempel nämna att frågor om verksamhet och prioriteringar togs upp vid olika tillfällen under våren och hösten 2025 för att på så sätt fånga upp styrelsens synpunkter och medskick inför beslut om verksamhetsplan för 2026. I anslutning till ett sammanträde under hösten 2025 anordnades ett fördjupningstillfälle för styrelsens ledamöter om Riksdagsförvaltningens internbudget. Syftet med det förändrade arbetssättet är att öka styrelsens delaktighet i frågor om verksamhet och prioriteringar och ge möjlighet till att diskutera prioriteringar för och inriktning på Riksdagsförvaltningens verksamhet.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

Utredningen har föreslagit att riksdagsstyrelsens uppgift att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet ska tas bort samt att styrelsen inte längre ska

ha rätt att göra framställningar hos riksdagen som gäller riksdagsarbetets bedrivande, om inte framställningen grundar sig på förslag från utredningar som styrelsen har tillsatt på uppdrag av riksdagen.

Enligt utredningen får frågor om planeringen av riksdagsarbetet och riksdagsarbetets bedrivande visserligen återverkningar för Riksdagsförvaltningen, som ska svara för stödet till bl.a. kammarens arbete, men de avser företrädesvis riksdagen och det parlamentariska arbetet. Besluten har därmed politiska implikationer och störst betydelse för riksdagens ledamöter. Enligt utredningen bör det därför inte vara en uppgift för riksdagsstyrelsen att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet eller att på eget initiativ göra framställningar hos riksdagen i frågor som gäller riksdagsarbetets bedrivande. Riksdagsstyrelsen instämmer när det gäller frågan om överläggningar om planeringen av riksdagsarbetet. I praktiken har den frågan redan flyttats från riksdagsstyrelsen till talmannens möten med gruppledarna med stöd av de förändringar som genomfördes på förslag av 2019 års riksdagsöversyn (2020/21:URF1).

Däremot delar riksdagsstyrelsen inte utredningens bedömning när det gäller framställningar om riksdagsarbetets bedrivande. Talmannen har det yttersta ansvaret för riksdagsarbetets planläggning och bedrivande och överlägger regelbundet med gruppledarna om dessa frågor. Talmannen och gruppledarna kan då sägas vara en form av ledningsgrupp för det parlamentariska arbetet i riksdagen. När de fullgör denna uppgift kan de också göra iakttagelser om förhållanden som kan behöva utredas och förändras. Från både principiella och praktiska utgångspunkter framstår det därmed som lämpligt att talmannen och gruppledarna kan initiera förändringar som rör riksdagsarbetets bedrivande. Eftersom gruppleadmötet inte är ett formellt riksdagsorgan som kan ges framställningsrätt framstår dagens ordning där riksdagsstyrelsen har framställningsrätt i frågor som rör riksdagsarbetets bedrivande som ändamålsenlig. Gruppledarna är typiskt sett ledamöter i riksdagsstyrelsen eller har närvaro- och yttranderätt om de företräder partier som saknar mandat i styrelsen. Riksdagsstyrelsen ska därför även fortsättningsvis ha rätt att göra framställningar till riksdagen i frågor som gäller riksdagsarbetets bedrivande.

Riksdagsstyrelsen vill dock påminna om att konstitutionsutskottet oavsett detta ställningstagande får väcka förslag i frågor om riksdagen och riksdagsarbetet genom utskottsinitiativ. Utskottet kan därmed ta initiativ till antingen att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att låta utreda och lämna förslag i frågor som gäller riksdagen, inklusive dess arbetsformer, eller att själv föreslå en sådan lagändring för riksdagen.

Riksdagsstyrelsen vill också framhålla att när frågor om att utreda och förändra riksdagsarbetets bedrivande aktualiseras, så är det värdefullt med en löpande dialog mellan riksdagsstyrelsen och konstitutionsutskottet innan formella beslut fattas om att inleda en beredningsprocess. Strävan bör vara att uppnå enighet om hur processen ska drivas framåt, t.ex. om styrelsen ska tillsätta en utredning på egen hand eller invänta ett tillkännagivande från riks-

dagen på förslag av konstitutionsutskottet. Denna ambition har funnits även tidigare och styrelsen bedömer att det hittills har fungerat väl.

Riksdagsstyrelsen ska enligt 10 § instruktionslagen bl.a. besluta om Riksdagsförvaltningens årsredovisning och förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen. Av 6 § riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2011:10) om arbetsordning för Riksdagsförvaltningen framgår att riksdagsstyrelsen har möjlighet att tillsätta en beredningsgrupp för att bereda ett särskilt ärende. Sådana grupper finns i dag för fastighetsfrågor samt för revisionsfrågor. Utredningen har föreslagit att riksdagsstyrelsen ska tillsätta en budgetberedning med representanter för samtliga partier för att delta i beredningen av arbetet med förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen. Enligt utredningen bör en sådan grupp inte bestå av gruppledare eller andra ledamöter i styrelsen. Det motiveras dels med att ledamöterna i en sådan grupp behöver ha tidsmässigt utrymme för att i nödvändig grad sätta sig in i underlaget, dels med att förankringen breddas ytterligare om andra personer än de som sedan ska fatta det formella beslutet får lämna sina synpunkter under arbetets gång.

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att budgeten för Riksdagsförvaltningen tillsammans med bl.a. beslut om anslagsdirektiv är av central betydelse för styrningen av Riksdagsförvaltningen och för myndighetens förutsättningar att tillhandahålla ett väl anpassat och fungerande stöd, liksom att det är värdefullt med ett stort parlamentariskt deltagande i arbetet med att ta fram underlag för dessa beslut. Till skillnad från utredningen anser dock riksdagsstyrelsen att detta bäst tillgodoses genom att styrelsens ledamöter, som deltar i budgetbesluten, involveras i budgetprocessen i ett tidigt skede. Som framgått ovan pågår sedan flera år ett arbete med att successivt utveckla riksdagsstyrelsens arbete. Bland annat har riksdagsstyrelsens möten vid vissa tillfällen förlängts för att möjliggöra en fördjupning av frågor om verksamhet och prioriteringar, vilket innebär att styrelsen får information och ges möjlighet till diskussion om vad man vill uppnå och vilka behov som finns innan exempelvis frågor om budgeten tas upp.

Enligt riksdagsstyrelsen finns det i dagsläget inte något behov av att tillsätta en särskild beredningsgrupp för budgetfrågor. Genom det arbete som bedrivs ges förutsättningar för ökad delaktighet och förankring i frågor om Riksdagsförvaltningens verksamhet och finansiering. Riksdagsstyrelsen vill också erinra om att det inte finns något som hindrar att en sådan grupp tillsätts i framtiden, om det skulle uppstå ett sådant behov (6 § riksdagsstyrelsens föreskrift om arbetsordning för Riksdagsförvaltningen). I så fall är styrelsens bedömning att gruppens ledamöter bör rekryteras ur kretsen av ledamöter och ersättare i riksdagsstyrelsen. Att bereda och besluta om förslag till budget för Riksdagsförvaltningen är en av riksdagsstyrelsens viktigaste uppgifter. Ansvar för att bereda en så central fråga bör styrelsen lämpligen inte överlåta åt personer utanför styrelsen. Om det finns önskemål om att riksdagsledamöter som inte är styrelseledamöter ska få insyn i budgetarbetet kan det t.ex. tillgodoses genom dialog inom respektive partigrupp.

4.2.2 Formerna för val av talman och vice talmän

Riksdagsstyrelsens förslag

Vid val av talman och vice talman ska man endast kunna rösta på de kandidater som har nominerats.

Antalet omgångar vid val av vice talman ändras från tre till två.

Den nuvarande bestämmelsen om att en valsedel som har försetts med en partibeteckning är ogiltig ska upphävas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

Enligt 4 kap. 2 § regeringsformen ska riksdagen inom sig för varje valperiod välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. I 3 kap. 4 § riksdagsordningen föreskrivs att de väljs var för sig och valen gäller till valperiodens slut. Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet genomföras med acklamation. Finns det fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap, är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna. Enligt tilläggsbestämmelse 12.8.5 andra stycket 5 riksdagsordningen är en valsedel ogiltig om den innehåller en beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.

Under enkammartiden har val av talman och vice talman förrättats med slutna sedlar vid tolv tillfällen. Vid valen av andre vice talman 2014 och 2018 krävdes tre omgångar. Det var inte några stora förändringar av röstetalen mellan de olika omgångarna. Under talmansvalet 2022 företogs val med slutna sedlar vid valet av både andre och tredje vice talman. Vid valet av andre vice talman inträffade inte någon stor förändring. Vid valet av tredje vice talman svängde det mellan de två nominerade kandidaterna mellan den andra och den tredje omgången. Vid valet av tredje vice talman angavs vidare vid samtliga tre omgångar namn på personer som inte i förväg hade nominerats.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att överväganden om antalet omgångar vid val av talman bör beakta att talmannens respektive de vice talmännens roller skiljer sig åt. Talmannen ägnar sig på heltid åt just uppgiften

att vara talman och deltar inte i den politiska delen av riksdagsarbetet utan har en ersättare som utövar uppdraget som riksdagsledamot. Mot bakgrund av talmansuppdragets centrala betydelse bör ordningen med tre omgångar vid val av talman för att få en kandidat som kan få så brett stöd som möjligt inte ändras.

De tre vice talmännen leder förvisso kammarens sammanträden och kan ersätta talmannen i vissa fall, men utövar samtidigt uppdraget som riksdagsledamot på samma sätt som övriga ledamöter. De deltar exempelvis i utskottsarbete och voteringar. Utredningen har föreslagit att antalet röstomgångar vid val av vice talman ska begränsas till två samt att det andra valet ska genomföras mellan de två som vid den första omröstningen fått flest röster. Vid den andra omröstningen är den vald som får de flesta rösterna. Riksdagsstyrelsen ställer sig bakom utredningens förslag. Genom en omröstning i två steg kan det bli en noggrann prövning av kandidaterna, samtidigt som valproceduren vid riksmötets första sammanträde efter ett val förkortas jämfört med nuvarande ordning.

Proceduren vid val av talman och vice talman bör präglas av förutsägbarhet. Det är därför rimligt att valet endast kan avse de kandidater som har nominerats. Mot den bakgrunden bör det införas en bestämmelse som innebär att kandidater ska nomineras vid det sammanträde där valet ska ske.

Nuvarande reglering innebär att en valsedel som används vid slutna val anses som ogiltig om den har försetts med en partibeteckning. På samma sätt som utredningen har riksdagsstyrelsen svårt att se att en korrekt partibeteckning på den ledamot som rösten avser skulle kunna orsaka några problem. Partibeteckningar används ofta i riksdagssammanhang och det är inte rimligt att det förhållandet att både namn och partibeteckning anges innebär att valsedeln är ogiltig. Bestämmelsen om att en valsedel är ogiltig om den har försetts med en partibeteckning bör därför upphävas. Denna ändring gäller inte enbart vid val av talman och vice talmän, utan även vid andra val som förrättas med slutna valsedlar.

4.2.3 Offentliga sammanträden i utskott medan arbetsplenum pågår

Riksdagsstyrelsens förslag

Om det finns särskilda skäl ska ett utskott få besluta att ha ett offentligt sammanträde under arbetsplenum eller val i kammaren. Ett sådant beslut ska fattas i förväg och vara enhälligt.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

Riksdagens utskott och EU-nämnden ska sammanträda när riksdagsarbetet kräver det (7 kap. 15 § riksdagsordningen). I 7 kap. 16 § riksdagsordningen föreskrivs att utskottens och EU-nämndens sammanträden som huvudregel ska hållas inom stängda dörrar. Ett utskott får dock enligt 7 kap. 17 § riksdagsordningen besluta att ett sammanträde ska vara offentligt i den del det avser inhämtande av upplysningar eller överläggning i EU-frågor.

Ett utskott får sammanträda under arbetsplenum, dvs. ett sammanträde under vilket överläggning om och avgörande av betänkanden och utlåtande från utskott kan ske (1 kap. 3 § riksdagsordningen), eller under val i kammaren endast om utskottet har fattat ett enhälligt beslut i förväg (tilläggsbestämmelse 7.15.3 riksdagsordningen). Ett sådant sammanträde får dock inte vara offentligt. I övrigt får ett utskottssammanträde äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder, vilket exempelvis innebär att ett utskott kan ha sammanträde när det pågår en interpellationsdebatt i kammaren.

Möjligheten för utskott att sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren infördes den 1 september 2014. Som skäl för införandet angavs utskottens ökade arbetsbörda (framst. 2013/14:RS3, bet. 2013/14:KU46, rskr. 2013/14:352). Kravet för att utskottet ska kunna sammanträda på detta sätt, dvs. att utskottet i förväg fattat ett enhälligt beslut, ska ses mot bakgrund av att en viktig utgångspunkt i riksdagens arbete är att alla ledamöter ska ha möjlighet att delta i debatter om ärendens avgörande eller vid val. En genomgång av de tillfällen då utskotten hållit sammanträden under arbetsplenum visar att möjligheten har använts i begränsade utsträckning.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Om ett utskott önskar ha ett offentligt sammanträde i syfte att belysa ett ärende som behöver hanteras skyndsamt eller i slutet av en vår- eller höstsession kan det ibland vara svårt att hitta en tid när arbetsplenum inte pågår. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det är rimligt att skapa en möjlighet för utskotten att om det finns särskilda skäl besluta att ha ett offentligt sammanträde under arbetsplenum eller val i kammaren. Ett sådant beslut ska fattas i förväg och vara enhälligt.

På samma sätt som när det gäller utskottssammanträden inom stängda dörrar under arbetsplenum eller val i kammaren, förutsätts att möjligheten används restriktivt och endast när det finns ett reellt behov samt att ett utskott inte sammanträder när det är votering eller debatt om utskottets egna betänkanden.

4.2.4 Förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser

Riksdagsstyrelsens förslag

Det ska vara möjligt för riksdagen att besluta om förkortad motionstid på skrivelser och redogörelser, om det finns synnerliga skäl. Beslutet ska fattas på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som har lämnat redogörelsen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

Enligt 9 kap. 12 § riksdagsordningen får motioner med anledning av en proposition, skrivelse, framställning eller redogörelse (följdmotion) väckas inom ramen för ärendet senast den femtonde dagen efter den dag då ärendet anmälades i kammaren. Om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl (9 kap. 13 § första stycket riksdagsordningen). Det finns inte någon motsvarande möjlighet till förkortad motionstid när det gäller skrivelser från regeringen eller redogörelser.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det kan finnas situationer när det finns anledning att ha en skyndsam riksdagsbehandling även när det gäller en skrivelse från regeringen. Det bör därför införas en möjlighet för kammaren att besluta om förkortad motionstid också för skrivelser. Detta bör även omfatta redogörelser från riksdagsorgan. I likhet med vad som gäller för propositioner och framställningar ska det krävas synnerliga skäl för att riksdagen ska kunna besluta om förkortad motionstid och beslutet ska fattas på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat redogörelsen.

4.2.5 Teknikneutral riksdagsordning

Riksdagsstyrelsens förslag

Bestämmelsen i riksdagsordningen om undertecknande av riksdagskrivelser ska ändras så att den blir teknikneutral.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

Om ett riksdagsbeslut kräver verkställighet ska det organ som ska verkställa beslutet underrättas genom en skrivelse (11 kap. 21 § riksdagsordningen). Riksdagens beslut med anledning av en proposition eller en framställning ska alltid meddelas regeringen respektive det riksdagsorgan som har lämnat framställningen genom en skrivelse. Ett beslut om ett motiverat yttrande rörande subsidiaritetsprincipen ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en skrivelse.

I tilläggsbestämmelse 11.21.1 riksdagsordningen anges att riksdagens skrivelser ska undertecknas av talmannen. Dessa utgör, tillsammans med det utskottsbetänkande som skrivelsen hänvisar till, den rättsliga grunden för regeringen att verkställa olika åtgärder, t.ex. utfärda lagar. Hittills har talmannen undertecknat riksdagsskrivelser för hand.

Sedan den 1 januari 2023 är det möjligt att införa en digital hantering av regeringsbeslut (jfr 7 kap. 7 § regeringsformen). Ett regeringsbeslut som ska expedieras ska kunna bli gällande också på andra sätt än genom en underskrift med penna på papper, under förutsättning att höga krav på säkerhet uppfylls.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Som utredningen konstaterar är bestämmelserna i 2014 års riksdagsordning i många fall redan teknikneutrala. Det gäller bl.a. bestämmelserna om meddelande till ersättare (tilläggsbestämmelse 5.5.1 riksdagsordningen), kallelse till kammarens sammanträden (6 kap. 9 § riksdagsordningen) och en talares justering av utskriften av ett protokoll från kammaren (tilläggsbestämmelse 6.24.1 riksdagsordningen). När det gäller bestämmelsen om att talmannen ska underteckna riksdagsskrivelser har det inte tidigare gjorts några överväganden om teknikneutralitet.

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att bestämmelsen om undertecknandet av riksdagsskrivelser bör ändras så att den blir teknikneutral och därmed möjliggör ett digitalt arbetssätt. Riksdagens skrivelser ska undertecknas eller bekräftas på annat sätt av talmannen. På samma sätt som gäller

för regeringsbeslut ska en skrivelse bekräftas genom ett förfarande som uppfyller höga krav på säkerhet.

4.2.6 Fördelning av ärenden mellan utskott och av utgiftsområden

Riksdagsstyrelsens förslag

Fördelningen av ansvaret för beredningen av ärenden mellan utskotten ska ändras på följande sätt:

- Ärenden om upphandling ska beredas av näringsutskottet i stället för av finansutskottet.
- Ärenden om immaterialrätt ska beredas av civilutskottet i stället för av näringsutskottet.
- Ärenden om det nationella genomförandet av Agenda 2030 ska beredas av miljö- och jordbruksutskottet i stället för av finansutskottet.
- Ärenden om trossamfund ska beredas av kulturutskottet i stället för av konstitutionsutskottet.

Anslaget för upphandling flyttas från utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Anslaget för nationella genomförandet av genomförandet av Agenda 2030 innefattas i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

Utredningens förslag

Utredningens förslag om hur ansvaret för beredningen av ärenden ska fördelas mellan utskotten överensstämmer i sak med riksdagsstyrelsens.

Utredningens bedömning

Berörda utskottspresidier i utrikesutskottet och försvarsutskottet bör diskutera hur ärenden om Nato ska hanteras.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag och bedömning eller avstått från att yttra sig.

Uppsala universitet, Juridiska fakultetsnämnden, framför att det är viktigt att de frågor gällande trossamfund som berör frågor om religionsfrihet även fortsatt bör beredas av konstitutionsutskottet. Det är viktigt att konstitutionsutskottet inte bara bereder frågor som direkt rör grundlagen utan även frågor som indirekt är kopplade till grundlagen, särskilt om det på ett eller annat sätt är fråga om begränsningar i de mänskliga rättigheterna.

Nuvarande ordning

Enligt 7 kap. 2 § riksdagsordningen ska riksdagen för varje valperiod inom sig välja ett konstitutionsutskott, ett finansutskott och ett skatteutskott samt så många övriga utskott som behövs för riksdagsarbetet. Totalt ska det enligt tilläggsbestämmelse 7.2.1 riksdagsordningen väljas 15 utskott. Av samma bestämmelse framgår vilka dessa utskott är. Bestämmelser om konstitutionsutskottets, finansutskottets och skatteutskottets ämnesområden finns i 7 kap. 8–10 §§ riksdagsordningen. Därutöver anges samtliga utskotts ämnesområden i bilagan till riksdagsordningen.

Inom statsbudgeten finns 27 utgiftsområden. Vart och ett av utgiftsområdena hör till ett utskott. Av tilläggsbestämmelse 9.5.3 andra stycket riksdagsordningen framgår att beslut i fråga om vilka ändamål och verksamheter som ska innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen.

Talmannen har haft diskussion med utskottspresidierna i utrikesutskottet och försvarsutskottet om hur ärenden om Nato ska hanteras. En ordning för fördelning av dessa ärenden har därefter tagits fram.

Av 10 kap. 2 § första stycket riksdagsordningen framgår att bl.a. propositioner, skrivelser, framställningar och motioner ska hänvisas till ett utskott för beredning. Hänvisningen beslutas på förslag av talmannen. Talmannens förslag framgår av den föredragningslista som ska upprättas till varje sammanträde i kammaren (6 kap. 13 § riksdagsordningen).

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Utskottens arbetsbelastning har ökat under de senare valperioderna. Det gäller bl.a. antalet väckta motioner samt antalet utskottssammanträden och utskottens sammanträdestider. Därtill kommer att komplexiteten i arbetet har ökat, bl.a. till följd av den ökade internationaliseringen, det förändrade säkerhetsläget samt det parlamentariska läget. Situationen är dock inte likadan i alla utskott, utan den ökade arbetsbelastningen märks tydligare i vissa utskott.

I syfte att utjämna arbetsbelastningen har utredningen övervägt olika omfördelningar mellan utskotten. Utredningens förslag innebär att ärenden om upphandling flyttas från finansutskottet till näringsutskottet, ärenden om immaterialrätt flyttas från näringsutskottet till civilutskottet, ärenden om Agenda 2030 flyttas från finansutskottet till miljö- och jordbruksutskottet samt de ärenden om trossamfund som i dag bereds av konstitutionsutskottet flyttas till kulturutskottet. Riksdagsstyrelsen finner det inte motiverat att lämna förslag till någon annan omfördelning än den som utredningen föreslagit. I fråga om omfördelningen av ärenden om upphandling, immaterialrätt och trossamfund förutsätts en ändring i bilagan till riksdagsordningen. Omfördelningen av ärenden som gäller Agenda 2030 genomförs genom en ändring i fråga om vad som innefattas i ett utgiftsområde. Även omfördelningen av frågor om upphandling förutsätter en motsvarande ändring.

Enligt bilagan till riksdagsordningen ska kulturutskottet bl.a. bereda ärenden om trossamfunden, i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning, samt anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Det gäller bl.a. anslaget 8:1 Stöd till trossamfund samt 11:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Myndigheten är sedan den 1 januari 2026, när Myndigheten för stöd till trossamfund avvecklades, förvaltningsmyndighet för bl.a. frågor som gäller trossamfund. Konstitutionsutskottet ska enligt bilagan till riksdagsordningen bereda ärenden om bl.a. religionsfrihet. Den föreslagna omfördelningen innebär inte någon förändring i det avseendet. En proposition eller motion om frågor som rör trossamfund utifrån ett religionsfrihetsperspektiv ska i enlighet med detta även fortsättningsvis beredas av konstitutionsutskottet. Ett utskott har vidare möjlighet att ge ett annat utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende eller en fråga som berör det andra utskottets beredningsområde (10 kap. 7 § riksdagsordningen).

Talmannen har under hösten 2025 haft diskussion med utskottspresidierna i utrikesutskottet och försvarsutskottet om hur ärenden om Nato ska hanteras. En utgångspunkt för övervägandena har varit om det rör sig om ett ärende av utrikespolitisk natur, dvs. ärenden som rör rikets förhållande till andra stater och mellanfolkliga organisationer, eller av försvarspolitisk natur, dvs. ärenden som rör totalförsvar. Utifrån dessa överväganden har talmannen fastställt att propositioner om svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar ska hänvisas till försvarsutskottet och skrivelser om verksamheten inom Nato till utrikesutskottet (dnr 1353-2025/26). Avsikten är att denna ordning ska tillämpas fortsättningsvis. Oavsett vilket utskott en proposition eller skrivelse som innehåller Natorelaterade frågor hänvisas till vill riksdagsstyrelsen peka på möjligheten att besluta att bereda ett ärende gemensamt i ett sammansatt utskott (7 kap. 7 § riksdagsordningen).

4.2.7 Registret över ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Riksdagsstyrelsens förslag

En uppgift om en fastighetsbeteckning ska inte längre registreras i det ekonomiska registret för det fall en ledamot helt eller delvis äger en näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Riksdagsstyrelsens bedömning

Skyldigheten för riksdagsledamöterna att anmäla uppgifter till det ekonomiska registret bör inte utökas till att gälla fler åtaganden. Registreringen av åtaganden och ekonomiska intressen bör inte vara föremål för någon annan uppföljning än den som görs för att säkerställa att alla riksdagsledamöter anmäler sina uppgifter till registret.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag och bedömning eller avstått från att yttra sig.

Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen, pekar på att det finns regler som syftar till att stärka insynen i de politiska beslutsprocesserna i Sverige och menar att utredningens förslag i vissa avseenden riskerar att gå i motsatt riktning.

Säkerhetspolisen tillstyrker förslaget att en uppgift om en fastighetsbeteckning inte längre ska registreras i det ekonomiska registret för det fall en ledamot helt eller delvis äger en näringsfastighet.

Transparency International Sverige (TI Sverige) saknar en bedömning av i vilken utsträckning det de facto är ett problem när en riksdagsledamot äger en näringsfastighet och samtidigt är bosatt på den. Att helt undanta information om vilken näringsfastighet ledamoten äger står inte i proportion till allmänintresset och förebyggandet av möjliga intressekonflikter. TI Sverige menar vidare att Sverige, jämfört med andra länder, ligger efter i att aktivt publicera innehållet i det ekonomiska registret digitalt.

Nuvarande ordning

Enligt 1 § lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen ska Riksdagsförvaltningen föra ett register (ekonomiska registret) med uppgifter om riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Registret ska ge en samlad information om ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen i den omfattning som är motiverad av ett befogat allmänt intresse. I förarbetena anges att den som fått förtroendeuppdraget att vara riksdagsledamot öppet bör kunna redovisa uppdrag och

inkomst- och förmögenhetsförhållanden som kan tänkas skapa lojalitetskonflikter och påverka det politiska uppdraget (förs. 1995/96:RFK2).

Enligt 6 och 8 §§ lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen gäller det *att* till registret ska anmälas bl.a. uppgift om innehav av aktier, ägande helt eller delvis av näringsfastighet samt styrelseuppdrag och uppdrag som revisor i aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening eller motsvarande utländsk juridisk person, *att* en ledamot skriftligen ska anmäla relevanta uppgifter inom fyra veckor efter det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som ledamot påbörjades *samt att* uppgifterna i registret är offentliga.

En anmälan till det ekonomiska registret görs genom att ledamoten fyller i ett anmälningsformulär och skickar in det digitalt. Det tas inte fram några uppgifter genom Riksdagsförvaltningens försorg, och görs inte heller någon bedömning av om en anmälan innehåller korrekta uppgifter. Efter ett val går det ut information om att både nya och återvalda ledamöter ska ge in en anmälan till registret inom fyra veckor. När två veckor har gått påminns de ledamöter som ännu inte anmält sina uppgifter till registret. Om en ledamot inte fullgjort sin skyldighet att anmäla uppgifter till registret ska talmannen meddela detta vid ett kammarsammanträde (12 § lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen).

När lagen infördes uttalade konstitutionsutskottet att all slags personregistrering aktualiserar starka och legitima krav på att omsorgen om den personliga integriteten ska väga tungt (bet. 1995/96:KU13). Utskottet ansåg att även om skyddet för den personliga integriteten också för riksdagsledamöter självfallet bör ligga på en hög nivå måste det i ett öppet samhälle accepteras att en riksdagsledamot i frågor som rör denna person i hans eller hennes egenskap av en offentlig person bör tåla en något större insyn än vad som kan krävas av enskilda personer i övrigt. Konstitutionsutskottet framhöll att det sagda endast tar sikte på insyn i sådana frågor som har anknytning till ledamotsuppdraget och har ett tydligt allmänt intresse. Vid urvalet av de uppgifter som ska omfattas av registreringen beaktades att det inte skulle uppkomma otillbörliga intrång i enskilda ledamöters personliga integritet.

Sedan den 1 januari 2017 gäller en uppförandekod för ledamöterna i Sveriges riksdag. Talmanspresidiet och partigruppernas ledare bekräftade uppförandekoden den 12 oktober 2022. Uppförandekoden sammanfattar de regelverk och värden som är centrala i ledamotsuppdraget. Den utgör på så sätt en gemensam etisk grund för uppdraget som ledamot. Som en allmän utgångspunkt anges i uppförandekoden bl.a. att riksdagens ledamöter i sitt uppdrag ska agera för att främja allmänintresset och inte utnyttja sin ställning för personlig vinning. Vidare framgår att uppdraget ställer höga krav på integritet och att situationer som kan skada folkets förtroende för riksdagen bör undvikas.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

Syftet med det ekonomiska registret är att ge samlad information om ledamöters åtaganden och ekonomiska intressen i den omfattning som är motiverad av ett befogat allmänt intresse. Vid bedömningen av vilka uppgifter som ska ingå i registret måste det dock göras en avvägning mellan olika intressen. Omsorgen om den personliga integriteten ska väga tungt samtidigt som en riksdagsledamot måste tåla en något större insyn än vad som kan krävas av enskilda personer i övrigt.

Riksdagens ledamöter utsätts inte sällan för olika typer av hot och trakasserier. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att vissa uppgifter som rör ledamöterna måste behandlas med särskild omsorg för att det inte ska uppkomma otillbörliga intrång i enskilda ledamöters personliga integritet. En riksdagsledamot som äger en näringsfastighet ska enligt lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen registrera ägande, helt eller delvis, av en näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) samt fastighetens beteckning. Om en ledamot äger en näringsfastighet och samtidig är bosatt på den kan en uppgift om fastighetsbeteckning jämföras med en uppgift om ledamotens privatbostad. Mot den bakgrunden är det mindre lämpligt att registrera en så detaljerad uppgift i det ekonomiska registret. Riksdagsstyrelsen ställer sig därför bakom utredningens förslag att uppgiften om en näringsfastighets beteckning inte ska registreras. För att upprätthålla syftet med registret är det tillräckligt att förekomsten av helt eller delvis ägande registreras. Det finns inte skäl att, som *TI Sverige* föreslår, i stället föreskriva att en riksdagsledamot har möjlighet att avstå från att uppges fastighetsbeteckning, om han eller hon är fullbokförd på samma adress som fastigheten.

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det ekonomiska registret, genom de uppgifter som registreras i dag, ger en bra bild av de olika bindningar och intressen som kan tänkas påverka riksdagsledamöternas politiska uppdrag. Skyldigheten för riksdagsledamöter att anmäla uppgifter till det ekonomiska registret bör därför inte utökas till att gälla fler åtaganden.

Utredningen har gjort bedömningen att registreringen av åtaganden och ekonomiska intressen inte bör vara föremål för annan uppföljning än den som görs i dag för att säkerställa att alla riksdagsledamöter anmäler sina uppgifter, dvs. att det skickas ut en påminnelse i de fall som anmälan inte har gjorts. Riksdagsstyrelsen delar den bedömningen. Ledamotsuppdraget är ett förtroendeuppdrag, och ledamöterna ansvarar ytterst inför sina väljare. För att upprätthålla förtroendet inför väljarna ligger det i varje ledamots eget intresse att de uppgifter som anmäls till registret är korrekta och fullständiga.

Uppgifter om riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen är en allmän handling. Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen har var och en rätt att ta del av allmänna handlingar. Det innebär att uppgifterna kan begäras ut och granskas av t.ex. allmänheten och medierna. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att publicera uppgifter ur det ekonomiska registret digitalt. Riksdagsstyrelsen vill i det sammanhanget också erinra om EU:s data-

skyddsförordning som syftar till att skydda enskildas personliga integritet vid behandling av personuppgifter¹. Med personuppgifter menas varje upplysning som rör en identifierad eller identifierbar fysisk person. Dataskyddsförordningen anger bl.a. att personuppgiftsbehandling måste ha stöd i förordningen, att personuppgifter bara får samlas in för specifika, särskilt angivna och berättigade ändamål, att inte fler personuppgifter än vad som behövs för ändamålen får behandlas och att personuppgifterna ska raderas när de inte längre behövs.

Under beredningen av ärendet har fråga uppkommit om huruvida det bör göras ytterligare justeringar i lagen om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Det finns enligt riksdagsstyrelsen skäl att ytterligare analysera frågor om förtydliganden av uppgiftsskyldigheten och att därefter återkomma. Det gäller bl.a. en uppgift om styrelseuppdrag i bostadsrättsförening, där samma resonemang kan göras gällande som i fråga om fastighetsbeteckning för näringsfastighet.

Riksdagsstyrelsen vill också lyfta fram den uppförandekod som tagits fram och som utgör en etisk grund för uppdraget som ledamot.

4.2.8 Stockholmstraktamentet

Riksdagsstyrelsens förslag

Storleken på Stockholmstraktamentet ska höjas från 50 procent till 70 procent av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det avdragsgilla beloppet ska ändras i motsvarande mån.

Riksdagsstyrelsens bedömning

Riksdagsstyrelsen finner inte skäl att ändra ordningen för hur Stockholmstraktamentet ska fastställas.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag och bedömning eller avstått från att yttra sig.

Socialdemokraterna anför att en ledamot i någon mening alltid är i tjänst och vill se att alla resor till och från Stockholm som inkluderar tjänstetid ska

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 94/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

betraktas som tjänsteresor, dvs. inte endast sådana resor som omfattar tisdagar–torsdagar.

Nuvarande ordning

I 5 kap. lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) finns bestämmelser om traktamenten för ledamöterna, bl.a. om dagtraktamente vid inrikes tjänsteresa till en annan ort än Stockholm, utlands-traktamente och förrättningstillägg samt dagtillägg vid utrikes tjänsteresa som inte innefattar övernattnig. En ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har enligt 5 kap. 2 § ersättningslagen rätt till traktamente vid en tjänsteresa till Stockholm om resan innefattar övernattnig i Stockholm (Stockholmstraktamente). Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar halva maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229) avrundat till närmaste tiotal kronor. Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag. Beloppet betalas ut skattefritt.

Ersättning som betalas ut för ökade levnadskostnader med anledning av en tjänsteresa utgör enligt 11 kap. 1 § inkomstskattelagen skattepliktig inkomst av tjänst. Samtidigt får, under vissa förutsättningar, avdrag göras vid inkomstbeskattningen för sådana ökade levnadskostnader som uppkommer med anledning av tjänsteresan (12 kap. inkomstskattelagen). För en riksdagsledamot som befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller särskilda regler för avdrag för ökade levnadskostnader (12 kap. 6 a § inkomstskattelagen). Om en riksdagsledamot har fått Stockholmstraktamente för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och för varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Det gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad som nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd. Om riksdagsledamoten inte fått Stockholmstraktamente ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm. Avdrag för ökade utgifter för måltider och småutgifter ska inte minskas med värdet av kostförmåner som den skattskyldige fått (12 kap. 17 § andra stycket inkomstskattelagen).

För 2026 uppgår Stockholmstraktamentet till 150 kronor per dag.

Utredningen om vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m. föreslog i sitt slutbetänkande Ledamöters ersättning vid vissa resor och konsekvenser av förslag om säkerhet- och trygghetsåtgärder (2025/26:URF3) att det vid en förlängd vistelse i samband med en tjänsteresa till Stockholm inte ska ställas något krav på att tjänstgöringstiden ska stå i rimlig proportion till tiden för den förlängda vistelsen för att kostnaden för resan ska ersättas, så länge hemresan inte medför några merkostnader. Betänkandet har skickats ut på remiss och remisstiden går ut den 30 april 2026.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

Stockholmstraktamentet ska täcka de ökade levnadskostnader, framförallt ökade kostnader för måltider, som uppkommer för riksdagens ledamöter med anledning av tjänsteresor till Stockholm. När Stockholmstraktamentet infördes var riksdagsledamöternas tillgång till övernattningsbostäder av god standard och med möjlighet till självhushåll något som låg till grund för bedömningen av storleken på traktamentet (2005/06:URF3). Kraven på riksdagsledamöterna har dock förändrats sedan dess. Uppdraget innefattar inte sällan långa arbetsdagar med olika engagemang även kvällstid när ledamöterna befinner sig i Stockholm. Det gör att möjligheterna till självhushåll i övernattningslägenheterna har minskat och inte kan utnyttjas fullt ut av riksdagsledamöterna i den utsträckning som det var tänkt när Stockholmstraktamentet infördes. Enligt utredningen motiverar det en höjning av Stockholmstraktamentet. Riksdagsstyrelsen delar den bedömningen. Storleken på Stockholmsstraktamentet bör, i enlighet med utredningens förslag, höjas till 70 procent av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen. Det avdragsgilla beloppet ska ändras i motsvarande mån. Riksdagsstyrelsen delar vidare utredningens bedömning att Stockholmstraktamentet även fortsättningsvis ska räknas upp med prisbasbeloppet. Denna ordning innebär att hänsyn tas till den allmänna prisutvecklingen i samhället och inbegriper en följsamhet med utvecklingen av levnadskostnaderna.

När det gäller *Socialdemokraternas* synpunkt konstaterar riksdagsstyrelsen att utredningen i sitt slutbetänkande Ledamöters ersättning vid vissa resor och konsekvenser av förslag om säkerhets- och trygghetsåtgärder (2025/26:URF3) föreslog att det vid en tjänsteresa till Stockholm inte ska ställas krav på att tjänstgöringstiden ska stå i rimlig proportion till tiden för den förlängda vistelsen för att kostnaden för resan ska ersättas. Betänkandet har skickats ut på remiss och remisstiden går ut den 30 april 2026.

Den nuvarande regleringen av rätt till övernattningsbostad innebär att en ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har rätt till en övernattningsbostad i Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd. Denna reglering kan få till konsekvens att en ledamot som i enlighet med bestämmelsen har rätt till övernattningsbostad kan ha kortare restid till Riksdagshuset än en ledamot som bor närmare än 50 kilometer bort, och som inte har rätt till övernattningsbostad. En ledamot som bor närmare än 50 kilometer från Riksdagshuset kan alltså ha längre restid än en ledamot som bor längre bort än 50 kilometer. Frågan har diskuterats och bör enligt riksdagsstyrelsen analyseras vidare i ett annat sammanhang.

4.2.9 Fördelning av övernattningsbostäder

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsförvaltningen ska hantera tilldelningen av talmannens övernattningsbostad om han eller hon har rätt till en sådan.

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det bör inte inrättas en särskild tjänstebostad åt talmannen som han eller hon kan disponera, även om han eller hon bor närmare än 50 kilometer från Riksdagshuset.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

En ledamot som har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset har enligt 6 kap. 1 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) rätt till en övernattningsbostad i Riksdagsförvaltningens bostadsbestånd. Det gäller även för riksdagens talman (se 2 kap. 5 § ersättningslagen). Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrupps förfogande och partigrupperna fördelar sedan respektive tilldelade övernattningsbostäder bland sina ledamöter som enligt Riksdagsförvaltningens beslut har rätt till en övernattningsbostad (6 kap. 7 och 8 §§ ersättningslagen). Frågan om övernattningsbostad för talmannen hanteras av Riksdagsförvaltningen. Det finns dock inte någon bestämmelse om det.

Det fanns sedan 1980-talet en särskild lägenhet i Ledamotshuset som användes som talmanslägenhet och som var inredd för att möjliggöra viss representation. Denna lägenhet, som i formell mening var en övernattningsbostad, kan inte längre disponeras som bostad, på grund av de krav som finns på bl.a. ventilation och brandskydd. I dag tillhandahåller Riksdagsförvaltningen en annan lägenhet som talmanslägenhet. Lägenheten är inredd för att möjliggöra viss representation och har försetts med olika säkerhetsinstallationer.

Frågan om en tjänstebostad för talmannen har aktualiserats tidigare. En större lägenhet iordningställdes som tjänstebostad för talmannen i slutet av 1980-talet, men togs aldrig i bruk för det ändamålet, eftersom dåvarande talman, som var bosatt inom 50 kilometer från Riksdagshuset, avböjde.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

Riksdagsstyrelsen anser att den ordning för talmansbostad som etablerades under 1980-talet fungerar väl och bör bestå, dvs. att det finns en talmanslägenhet som är inredd för att möjliggöra viss representation och som talmannen därutöver får använda som övernattningsbostad om talmannen uppfyller villkoren för att tilldelas en sådan. En sådan lägenhet behöver vara anpassad för att tillgodose ökade krav på säkerhet.

Den ändring som utredningen föreslår i ersättningslagen är en kodifiering av praxis för tilldelning av talmanslägenhet. Styrelsen ställer sig bakom det förslaget.

4.2.10 Stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Riksdagsstyrelsens förslag

Basstödet till riksdagens partigrupper ska höjas.

Basstödet ska fortsättningsvis genom en koppling till gällande prisbasbelopp årligen justeras utan behov av återkommande lagändringar.

Basstödet ska fr.o.m. 2027 beräknas utifrån ett grundbelopp som är 45 prisbasbelopp och ett tilläggsbelopp som är 2 prisbasbelopp.

Utredningens förslag

Utredningens förslag avviker beträffande sättet att beräkna basstödet. Enligt utredningen ska basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen stärkas genom att nivån för grundbeloppet höjs med 8 procent och nivån för tilläggsbeloppet med 12 procent. Stödet ska därefter årligen räknas upp med konsumentprisindex.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag och bedömning eller avstått från att yttra sig.

Centerpartiet är positivt till att basstödet höjs och hänvisar till de krav som internationaliseringen, digitaliseringen och det förändrade säkerhetsläget innebär.

Regeringskansliet, Justitiedepartementet, anför att syftet med den föreslagna bestämmelsen i lagen om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen är att få rimliga belopp. Ett annat sätt att uppnå detta är att en ytterligare avrundning görs i första stycket, exempelvis genom att antalet prisbasbelopp avrundas till närmaste heltal avseende grundbeloppet och till närmaste hel- eller halvtal avseende tilläggsbeloppet.

Socialdemokraterna välkomnar att partistödet höjs men menar att partistödet i stället för till konsumentprisindex borde knytas direkt till riksdagsarvodet. Som stödet i dag är utformat missgynnas ledamöter som representerar

partier som fått många röster i valet, något som enligt partiet är demokratiskt tveksamt. När grundstödet nu höjs med åtta procent ökar stödet mer till de ledamöter som representerar små partier. Det rimliga hade enligt partiet varit att endast höja tilläggsstödet vilket då hade kunnat höjas mer. Partiet förordar även att höjningen av stödet ska träda i kraft den 1 september 2026.

Nuvarande ordning

Bestämmelser om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen finns i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen (partigruppssstödslagen). Stödet syftar till att ge ledamöterna och partigrupperna det stöd de behöver för att det parlamentariska arbetet ska fungera väl och lämnas i form av bl.a. basstöd, stöd till politiska sekreterare till riksdagsledamöter och för andra arbetstagare i partigruppernas kanslier, stöd till kostnader för riksdagsledamöters utrikes resor och stöd till kostnader för riksdagsledamöters språkutbildning (1 kap. 1 och 2 §§ partigruppssstödslagen). Stödet ska betalas ut förskottsvis per kvartal (1 kap. 5 § partigruppssstödslagen).

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp, som fastställs i 2 kap. 1 § partigruppssstödslagen. Grundbeloppet är 2,4 miljoner kronor per år och tilläggsbeloppet 79 000 kronor per år. En partigrupp som företräder ett regeringsparti har rätt till ett grundbelopp och var och en av övriga partigrupper har rätt till två grundbelopp (2 kap. 3 § partigruppssstödslagen). Vidare har varje partigrupp rätt till ett tilläggsbelopp för varje mandat som partiet fick vid det senaste riksdagsvalet (2 kap. 4 § partigruppssstödslagen).

Stöd till kostnader för politiska sekreterare ska lämnas till partigrupperna med ett belopp som förvaltningen bestämmer (3 kap. 2 § partigruppssstödslagen). Stödet, som är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter, ska motsvara kostnaden för en sekreterare per riksdagsledamot. Det måste varje år fattas ett beslut om beloppet. För 2026 uppgår stödet till 75 900 kronor per politisk sekreterare och månad, vilket är en uppräkningsmed 3,4 procent i förhållande till 2025. Se riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2016:6) om tillämpningen av lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen.

Var och en av partigrupperna ska för varje räkenskapsår lämna en redovisning till Riksdagsförvaltningen hur partigruppen använt det stöd som har tagits emot (7 kap. 1 § partigruppssstödslagen).

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen vill inledningsvis understryka att riksdagens ställning och inflytande bl.a. är beroende av vilka egna resurser riksdagsledamöterna och partigrupperna har att verka på eget initiativ. Utöver det kvalificerade stöd som Riksdagsförvaltningen kan lämna utgör nämligen de egna partigrupperna fortsatt en grundläggande del i ett fungerande parlamentariskt system som bygger på de politiska partiernas verksamhet. Om partikanslierna i riksdagen

har tillräckliga resurser bidrar detta till att de enskilda ledamöterna ges goda förutsättningar att utöva sina uppdrag som folkvalda representanter.

Kraven på partigruppskanslierna har ökat över tid, i takt med att förutsättningarna för riksdagsarbetet förändras och kraven på riksdagens ledamöter ökar. Det beror på exempelvis ett förändrat parlamentariskt läge, fler omfattande och komplicerade riksdagsärenden och fler ärenden som kräver en skyndsam riksdagsbehandling. Vidare sker förändringar i omvärlden, såsom en ökad globalisering och digitalisering samt ett förändrat säkerhetsläge.

Med hänsyn till de sålunda ökade krav och förändrade förutsättningar som gäller för arbetet i partikanslierna samt till att den senaste höjningen av basstödet endast innebar en anpassning till kostnadsutvecklingen (framst. 2023/24:RS2, bet. 2023/24:KU1, rskr. 2023/24:71) finns det enligt riksdagsstyrelsen välgrundade skäl att stärka basstödet till partigrupperna. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att en nivåhöjning bör göras av både grundbeloppet och tilläggsbeloppet. *Socialdemokraterna* har anfört att ledamöter som representerar stora väljargrupper missgynnas som stödet är utformat i dag och har därför förordat att höjningen endast ska avse tilläggsbeloppet. Riksdagsstyrelsen har förståelse för denna synpunkt särskilt vid en jämförelse av basstödet utslaget per enskild ledamot. Riksdagsstyrelsen finner att det därför finns starka skäl till en högre höjning av tilläggsbeloppet än den som utredningen föreslagit.

Som basstödet till partigrupperna enligt nuvarande reglering är utformat med fasta belopp räknas det inte upp regelbundet utan kräver lagändringar varje gång det ska justeras. För att säkerställa att partigruppskanslierna fortsättningsvis ska ha såväl förutsebara som goda möjligheter att ge stöd till ledamöterna i riksdagsarbetet är det enligt riksdagsstyrelsen angeläget med en årlig uppräknings av stödet. Riksdagsstyrelsen ställer sig därför i denna del bakom utredningens förslag att detta ska genomföras genom att nivån på basstödet ska kopplas till prisbasbeloppet. Vid beräkningen av basstödet bör det prisbasbelopp användas som enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller när stödet ska betalas ut.

Lagtekniskt föreslår riksdagsstyrelsen en lösning som, utifrån vad Justitiedepartementet anfört, grundas på uträkningar av basstödet olika delar utifrån ett till heltal i lagen angivet antal prisbasbelopp. Ett grundbelopp fastställs därvid till 45 prisbasbelopp och ett tilläggsbelopp till 2 prisbasbelopp.

De föreslagna ändringarna innebär att basstödet, med inledning från och med utbetalningen för första kvartalet 2027, kommer vad gäller både grundbelopp och tilläggsbelopp att vara beräknat utifrån det för året fastställda prisbasbeloppet.

4.2.11 Arvoden för deltagande i delegationer till mellanfolkliga organisationer

Riksdagsstyrelsens förslag

Särskilda arvoden införs för ordförande och vice ordförande i delegationer till mellanfolkliga organisationer.

Några särskilda sammanträdesarvoden ska fortsättningsvis inte utgå vid deltagande i vissa delegationer till parlamentariska församlingar.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer delvis med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

Om det har träffats en internationell överenskommelse om att riksdagen bland sina ledamöter ska välja ledamöter i en delegation till en mellanfolklig organisation, får bestämmelser om detta införas i en tilläggsbestämmelse till 13 kap. 18 § första stycket riksdagsordningen. Enligt tilläggsbestämmelserna 13.18.1, 13.18.2 och 13.18.3 riksdagsordningen ska riksdagen välja ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation, den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Vidare ska riksdagen enligt 13 kap. 22 a § riksdagsordningen välja ledamöter i en delegation till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol). Dessa delegationer ska årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen. På dessa redogörelser råder det motionsrätt.

För andra delegationer till mellanfolkliga organisationer gäller enligt 13 kap. 18 § andra stycket riksdagsordningen att talmannen efter samråd med gruppledarna får besluta att riksdagsledamöter ska delta i internationellt parlamentariskt samarbete som inte bygger på en sådan internationell överenskommelse som avses i 13 kap. 18 § första stycket riksdagsordningen samt utse ledamöter i delegationen och besluta hur den ska redovisa sin verksamhet. För närvarande har beslut fattats om delegationer för Interparlamentariska unionen (IPU), Natos parlamentariska församling, den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC) och den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR). För det parlamentariska Barentssamarbetet fastställer talmannen sammansättningen av delegationen till den parlamentariska Barentskonferens som genomförs vartannat år.

Bestämmelser om arvode för vissa uppdrag finns i 1 § lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. I 2 § samma lag finns bestämmelser om sammanträdesarvode för bl.a. sammanträden som infaller en måndag, fredag eller under perioder när kammaren inte sammanträder. Det gäller bl.a. arvode till suppleant i Nordiska rådets svenska delegations arbetsutskott.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det ska införas ett särskilt arvode för ordförande och vice ordförande i de delegationer till mellanfolkliga organisationer som riksdagen enligt internationella överenskommelser har förbundit sig att utse ledamöter till, dvs. den svenska delegationen till Nordiska rådet, den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), se 13 kap. 18 § riksdagsordningen samt tilläggsbestämmelserna 13.18.1, 13.18.2 och 13.18.3. Arvode bör, i enlighet med utredningens förslag, utgå med ett fast månadsarvode om 4 procent av arvodet som riksdagsledamot för en ordförande respektive 2 procent av arvodet som riksdagsledamot för en vice ordförande.

Utredningen begränsar förslaget om fast månadsarvode till ordförande och vice ordförande till de delegationer som utses av riksdagen enligt tilläggsbestämmelse 13.18.1, 13.18.2 och 13.18.3 riksdagsordningen. Det finns dock enligt riksdagsstyrelsens bedömning inte skäl att göra skillnad mellan dessa delegationer och den delegation för Europol som utses av riksdagen enligt 13 kap. 22 a § riksdagsordningen eller de delegationer som utses av talmannen efter samråd med gruppledarna. Den arbetsinsats som krävs av de olika delegationerna kan variera över tid och utifrån de olika uppdragens karaktär. Riksdagsstyrelsen vill dock inte här värdera de olika gruppernas arbetsinsatser utan föreslår att samma nivå på arvode ska utgå till ordförande och vice ordförande i de aktuella delegationerna. Enligt riksdagsstyrelsen bör det införas en rätt till ett fast månadsarvode för den tid när förordnandena gäller om 4 procent av arvodet som riksdagsledamot till ordförande respektive 2 procent av arvodet som riksdagsledamot till vice ordförande även i den delegation som utses av riksdagen för Europol och de delegationer som utses av talmannen efter samråd med gruppledarna.

Utredningen har vidare föreslagit att arvodet till ledamot av arbetsutskott i Nordiska rådets svenska delegation ska slopas samt att den som fullgör uppdrag i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling som ordförande respektive vice ordförande och som lämnar riksdagen i samband med ett val under den återstående delen av delegationens mandatperiod ska ha rätt till arvode. Riksdagsstyrelsen ställer sig bakom dessa förslag. Detsamma gäller förslaget att de sammanträdesarvoden som lämnas till vissa delegationer till parlamentariska församlingar ska slopas.

Utredningen har föreslagit att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2027. Enligt riksdagsstyrelsens bedömning bör bestämmelserna i stället träda i kraft den 1 oktober 2026 och därmed kunna tillämpas från början av kommande valperiod.

Vidare bör frågan om förekomsten av särskilda sammanträdesarvoden för sammanträden med vissa organ som infaller en måndag, fredag eller under perioder när kammaren inte sammanträder övervägas, se 2 § lagen om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. Riksdagsstyrelsen ifrågasätter behovet av bestämmelser om sådana särskilda sammanträdesarvoden.

4.2.12 Avräkning av avgångsförmåner

Riksdagsstyrelsens förslag

Avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet ändras så att sådan minskning av stödet som enligt 13 kap. 13 § lagen om ersättning till riksdagens ledamöter ska ske av där angivna inkomster och ersättningar, ska motsvara den procentandel av ledamotsarvudet som stödet lämnas med.

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det bör i en föreskrift från riksdagsstyrelsen förtydligas att om anstånd beviljas i fråga om ett fakturerat återkrav får Statens tjänstepensionsverk även bevilja en avbetalningsplan.

De årliga stickprovskontrollerna av utbetalningarna bör göras generella. Avräkningsreglerna för inkomstgarantin bör inte ändras.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag överensstämmer i sak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag och bedömning eller avstått från att yttra sig.

Arbetsförmedlingen instämmer i förslagen avseende förändringar i avräkningsregler för det ekonomiska omställningsstödet, att årliga stickprovskontroller görs generella och att möjligheterna till avbetalningsplan förtydligas.

Nuvarande ordning

I 12 kap. lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) finns bestämmelser om inkomstgaranti som gäller de ledamöter som har valts in i riksdagen eller trätt in som ersättare före valet till riksdagen 2014. Av 12 kap. 5 § ersättningslagen följer att den som varit ledamot och som

före 65 års ålder lämnar riksdagen efter minst tre hela års sammanhängande tid har rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt då arvudet upphör. Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgången ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen (12 kap. 2 § ersättningslagen). Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning. För de ledamöter som inte omfattas av bestämmelserna i 12 kap. ersättningslagen finns i stället en rätt till omställningsstöd (13 kap. ersättningslagen). Enligt 13 kap. 1 § består omställningsstödet av stödåtgärder som erbjuds vid avgången från riksdagen och ekonomiska förmåner under en omställningstid (ekonomiskt omställningsstöd). Syftet med omställningsstödet är att underlätta för den som har varit riksdagsledamot att övergå till förvärvsarbete (13 kap. 2 § ersättningslagen).

Om det är skäligt får en inkomstgaranti dras in helt eller delvis (jämkning), om garantitagaren förvärvsarbetar i väsentlig omfattning åt någon annan och inte tar ut skälig ersättning för detta arbete, redovisar inkomst av aktiv näringsverksamhet och denna har reducerats på grund av avdrag för avsättning till vissa uppräknade fonder, eget pensionssparande eller underskott av annan verksamhetsgren, eller redovisar inkomst av passiv näringsverksamhet där det ingår arbetsinkomster (12 kap. 20 § första stycket 1–3 ersättningslagen). Jämkning kan vidare ske om garantitagaren har dömts för brott som har medfört att garantitagaren skilts från uppdraget som riksdagsledamot eller har dömts för brott av sådan allvarlig art att det framstår som sannolikt att garantitagaren skulle ha skilts från uppdraget som riksdagsledamot om han eller hon hade varit kvar i riksdagen (12 kap. 20 § första stycket 4). Därutöver får inkomstgaranti som gäller i mer än ett år jämkas om garantitagaren inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att övergå till förvärvsarbete. Ekonomiskt omställningsstöd kan under samma förutsättningar bli föremål för jämkning (13 kap. 16 § ersättningslagen). Från såväl inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd ska det ske avräkning av annan ersättning eller inkomst (12 kap. 14–18 §§ och 13 kap. 12–15 §§ ersättningslagen).

Om inkomstgaranti eller ekonomiskt omställningsstöd har betalats ut med ett för högt belopp ska garantitagaren eller stödmottagaren betala tillbaka mellanskillnaden. Detsamma gäller om inkomstgarantin eller det ekonomiska omställningsstödet har jämkats. Ett belopp som ska betalas tillbaka ska, när det är lämpligt, avräknas mot kommande utbetalningar av förmånen (12 kap. 35 § och 13 kap. 31 § ersättningslagen). I de fall en återbetalning inte ska göras genom att kommande utbetalningar minskas ska stödmottagaren faktureras beloppet.

Det är Statens tjänstepensionsverk (SPV) som ansvarar för utbetalning av inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd till tidigare riksdagsledamöter. Det är också SPV som hanterar frågor om avräkning och eventuellt återkrav av jämkat belopp.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

Utredningen konstaterar att det i dag gäller olika principer för inkomstgarantin och det ekonomiska omställningsstödet i fråga om hur mycket ersättningen ska minskas med om den tidigare ledamoten får andra inkomster, dvs. hur mycket av den tillkommande inkomsten personen ska få behålla. Den skillnad som finns rör ersättningar och inkomster som lön, inkomst från egen näringsverksamhet, inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige, vissa pensioner och vissa kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag. För dessa gäller för inkomstgarantin att de endast räknas av i samma omfattning som stödet betalas ut i förhållande till underlaget (12 kap. 16 § ersättningslagen). Det innebär att om stödet uppgår till 66 procent av underlaget avräknas endast 66 procent av inkomsten över ett prisbasbelopp per år. För det ekonomiska omställningsstödet gäller i stället att trots att stödet endast uppgår till 85 procent av underlaget avräknas 100 procent av inkomsten över ett prisbasbelopp (13 kap. 13 § ersättningslagen).

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att en tidigare ledamots incitament att ta ett nytt arbete eller ta på sig nya uppdrag kan öka om ledamoten får behålla mer av den nya inkomsten. Riksdagsstyrelsen ställer sig därför bakom utredningens förslag att avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet ska ändras så att en sådan minskning av stödet som ska göras enligt 13 kap. 1 § ersättningslagen, exempelvis när det gäller inkomst som är pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken och inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige, ska motsvara den procentandel av ledamotsarvodet som stödet lämnas med. Genom den föreslagna ändringen blir avräkningsreglerna för inkomstgarantin och omställningsstödet mer likställda vid beaktandet av inkomster.

SPV får medge den betalningsskyldige skäligt betalningsanstånd när en återbetalning görs genom en minskning av kommande utbetalningar. Anstånd utöver ett år från förfallodagen får medges bara om det är till fördel för staten eller om det i övrigt finns synnerliga skäl, se 14 § förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar samt 13 kap. 12 § och 14 kap. 11 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd (RFS 2022:1) till lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter. Det finns dock inte någon uttrycklig bestämmelse om att SPV har möjlighet att medge en avbetalningsplan när ett återkrav faktureras. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det är lämpligt att förtydliga att om anstånd beviljas i fråga om ett fakturerat återkrav får SPV även bevilja en avbetalningsplan. Detta genomförs genom ändring i riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd till lagen om ersättning till riksdagens ledamöter, som riksdagsstyrelsen avser att besluta om under våren 2026.

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att avräkningsreglerna för inkomstgarantin inte bör ändras samt att de årliga stickprovskontrollerna av utbetalningar bör göras generella.

4.2.13 Riksdagens medalj

Riksdagsstyrelsens förslag

En ny lag om riksdagens medalj ska ersätta den nuvarande lagen och även möjliggöra för talmannen att tilldela en medalj till en ersättare för riksdagsledamot som tjänstgjort som ledamot.

Utredningens förslag

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft någon erinran mot utredningens förslag.

Nuvarande ordning

Enligt lagen (2021:1117) om riksdagens medalj får talmannen besluta att dela ut riksdagens medalj till ledamöter som lämnar riksdagen. En ledamot som lämnar riksdagen efter minst sex års tjänstgöring i följd kan få riksdagens medalj i åttonde storleken (4 § lagen om riksdagens medalj). Enligt samma bestämmelse kan en ledamot som lämnar riksdagen efter minst tolv års tjänstgöring i följd få riksdagens medalj i tolfte storleken. Medalj i tolfte storleken får också ges till en ledamot som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort i minst sex år i följd samt under minst fyra år av dessa varit grupp- ledare, utskottsordförande, talman eller vice talman. En ledamot som har fått riksdagens medalj och därefter på nytt uppfyller förutsättningarna för att få en medalj i samma storlek kan i stället för en medalj få en romersk siffra i silver att fästa på medaljens band. Den romerska siffran anger vilken gång i ordning- en ledamoten uppfyller förutsättningarna för att tilldelas medaljen i aktuell storlek. Om det finns särskilda skäl får talmannen besluta att en ledamot ska få en medalj även om förutsättningarna inte är uppfyllda (5 § lagen om riksdagens medalj). Enligt samma paragraf gäller att talmannen får besluta att en ledamot inte ska få en medalj trots att förutsättningarna är uppfyllda. Riksdagens medalj får även ges till andra än ledamöter för särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen (6 § lagen om riksdagens medalj). För särskilt förtjänstfulla insatser får medaljen i åttonde storleken ges. För synnerligen förtjänstfulla insatser för medaljen i tolfte storleken ges. Lagen innehåller också vissa bestämmelser om andra avgångsgåvor till ledamöter. Några bestämmelser om riksdagens medalj eller andra avgångsgåvor till ersättare i riksdagen finns inte.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Att vara ledamot av riksdagen är ett av de viktigaste förtroendeuppdrag man kan ha i Sverige. Ett sätt att uppmärksamma avgående ledamöter och tacka för deras insatser för riksdagen är att dela ut en förtjänstmedalj. I lagen om

riksdagens medalj föreskrivs att talmannen får besluta att en ledamot som lämnar riksdagen kan få riksdagens medalj. Av bestämmelserna framgår bl.a. att en ledamot efter minst sex års tjänstgöring i följd kan få riksdagens medalj i åttonde storleken och att en ledamot som tjänstgjort minst tolv år i följd kan få riksdagens medalj i tolfte storleken. Däremot innehåller lagen inte några motsvarande bestämmelser som gäller ersättare som utövat uppdrag som ledamot. Som utredningen anför utför dock en ersättare i praktiken samma uppgifter som en ordinarie ledamot och samma reglering som gäller för en ledamot gäller i allt väsentligt även en ersättare. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att rättviseskäl talar för att även en ersättare, på samma villkor som en ordinarie ledamot, ska kunna tilldelas riksdagens medalj. Det som föreskrivs i lagen om förutsättningar för medalj bör med andra ord gälla såväl en ordinarie ledamot som en ersättare.

Under beredningen av denna framställning genomfördes en bredare översyn av lagens struktur och riksdagsstyrelsen föreslår därför att nuvarande lag upphävs och ersätts av dels en ny lag om riksdagens medalj, dels en föreskrift från riksdagsstyrelsen om riksdagens medalj.

Riksdagsstyrelsen vill göra ett förtydligande uttalande om möjligheten att ge en medalj till någon annan än en riksdagsledamot som utfört särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen. Skulle en riksdagsledamot, utan att ha agerat inom ramen för uppdraget som riksdagsledamot, ha gjort särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen, kan en sådan person på den grunden utses till mottagare av riksdagens medalj, och det hindrar i så fall inte att personen i egenskap av riksdagsledamot tilldelas riksdagens medalj ännu en gång när personen slutar som riksdagsledamot. Som framgår av uttalanden i tidigare förarbeten kan en sådan insats t.ex. handla om att personen utfört mycket betydelsefull forskning om riksdagen (framst. 2020/21:RS5). Sådana personer inkluderas i definitionen ”andra än riksdagsledamöter”, eftersom gärningen utförts utanför ledamotsuppdraget.

Enligt lagen i dess nuvarande lydelse kan en ledamot som lämnar riksdagen och har tjänstgjort minst sex år i följd samt minst fyra av dessa år även har varit gruppleddare, utskottsordförande, talman eller vice talman få en medalj i tolfte storleken. I förslaget till ny lag om riksdagens medalj föreskrivs att det som gäller en ledamot som varit utskottsordförande även gäller en ledamot som varit ordförande i EU-nämnden i minst fyra år.

Om en riksdagsledamot som tidigare mottagit en medalj på nytt uppfyller förutsättningarna för att kunna tilldelas en medalj av samma storlek får talmannen besluta att mottagaren i stället för en ny medalj ska tilldelas en romersk siffra. Enligt riksdagsstyrelsens bedömning behöver möjligheten för talmannen att i stället för en medalj dela ut en romersk siffra inte regleras i lag. En bestämmelse om alternativ till medalj och vilket material detta alternativ ska tillverkas i bör i stället ingå i en föreskrift om tillämpning av lagen. Detsamma gäller enligt riksdagsstyrelsens bedömning bestämmelser om utformningen av riksdagens medalj. I lagen om riksdagens medalj finns även bestämmelser om att en ledamot som lämnar riksdagen kan få ett diplom och

en guldfärgad riksdagsnål. Det finns enligt riksdagsstyrelsen skäl att i lag endast reglera talmannens möjlighet att dela ut riksdagens medalj. Talmannens rätt att dela ut diplom, riksdagsnål och andra avgångsgåvor bör i stället regleras i en föreskrift. Föreskriften är tänkt att beslutas av riksdagsstyrelsen om riksdagen bifaller styrelsens förslag till ny lag. Riksdagsstyrelsen delar utredningens uppfattning att ersättare som tjänstgjort bör få avgångsgåvor under i allt väsentligt samma förutsättningar som ordinarie ledamöter.

Inom Riksdagsförvaltningen pågår ett arbete med att ta fram rutiner för avtackning av ersättare.

4.3 Säkerhet i riksdagen och för riksdagens ledamöter

4.3.1 En fördjupad analys behövs av frågor om ett stärkt skydd för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter

Riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagen ställer sig bakom det som riksdagsstyrelsen anför om en utredning under regeringen om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter samt tillkännager detta för regeringen.

Utredningens förslag och bedömning

Skyddet mot hot och våld för riksdagens ledamöter måste stärkas och förebyggande trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder prioriteras. Riksdagsförvaltningen ska därför, minst en gång per valperiod samt vid behov, erbjuda ledamöterna individuella och personliga trygghetssamtal. Om en ledamot upplevt eller utsatts för hot ska Riksdagsförvaltningen också ta ett ansvar för att genomföra trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder i ledamöternas privatbostäder på hemorten. Det är angeläget att även öka tryggheten och säkerheten i de övernattningsslägenheter som Riksdagsförvaltningen tillhandahåller.

Det är viktigt att Riksdagsförvaltningen, genom kunskaps- och informationsöverföring, skapar så goda förutsättningar som möjligt för Säkerhetspolisen och Polismyndigheten att skydda ledamöterna. Dessutom måste det finnas en möjlighet för ledamöterna att vid behov ta en direkt kontakt med Riksdagsförvaltningen i ärenden som rör deras trygghet och säkerhet. Det innebär att de säkerhetsansvariga vid partigruppernas kanslier inte, i den roll de har i dag, ska fungera som en obligatorisk första ingång för ledamöterna.

Frågan om ett stärkt skydd för riksdagens ledamöter och den parlamentariska processen, samt vissa andra närliggande frågor, måste utöver detta ses över i ett annat sammanhang, lämpligen av en utredning under regeringen.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag eller avstått från att yttra sig.

Centerpartiet anför att digitaliseringen innebär ett ökat tryck och en ökad risk att förföljas och hotas både digitalt och fysiskt av enskilda individer som vill skada demokratin. Riksdagsförvaltningens arbete och skyddet mot hot och våld för riksdagens ledamöter måste därför stärkas.

Moderata samlingspartiet välkomnar kommitténs förslag och anför att det skärpta omvärldsläget och flera händelser under senare tid gör att åtgärder behövs för att säkerställa riksdagsledamöternas säkerhet och trygghet. Partiet framhåller att samordningen med Polismyndigheten och Säkerhetspolisen måste förbättras. Det gäller, bl.a. när hot framförs mot en ledamots anhöriga.

Socialdemokraterna anför att man bör välja en lösning som innebär att funktionen säkerhetsansvarig på partikanslierna förstärks och stöds med utbildningsinsatser.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Ett öppet och tillgängligt parlament kräver säkra och ordnade former

Riksdagen är folkets främsta företrädare. Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning. Det är därför av avgörande betydelse att den för riksdagens arbete nödvändiga parlamentariska processen fungerar väl samt inte minst kan ske under garanterat säkra och trygga former.

Samtidigt är Sverige av tradition ett öppet samhälle och riksdagen ska därför vara ett öppet och tillgängligt parlament. Denna öppenhet är, tillsammans med bl.a. den grundlagsstadgade yttrandefriheten och den likaledes grundlagsskyddade demonstrationsfriheten, ett grundläggande element i det svenska demokratiska systemet.

Sverige befinner dock sig i ett allvarligt säkerhetsläge där hoten mot vårt samhälle är många och komplexa. Av det skälet är en av de övergripande prioriteringarna i den av riksdagsstyrelsen beslutade strategiska planen för Riksdagsförvaltningen för åren 2023–2027 att Riksdagsförvaltningen ska bedriva ett uthålligt, systematiskt säkerhetsarbete. Riksdagsförvaltningen har de senaste åren genomfört en omfattande utveckling av säkerhetsarbetet i riksdagen och stora satsningar har gjorts, inte minst på den fysiska säkerheten i riksdagens hus. Stora ansträngningar har gjorts för att balansera strävan efter öppenhet med behovet av säkerhet i riksdagens hus, som är skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305). Samverkan mellan Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten har utvecklats. Allt detta arbete är viktigt och behöver fortsätta att utvecklas.

Trygghet och säkerhet med ledamöterna i fokus

Riksdagsstyrelsen anser dock, liksom 2023 års riksdagsutredning, att ledamotsperspektivet i säkerhetsarbetet med anknytning till riksdagen behöver öka. Många riksdagsledamöter upplever att otryggheten ökar när de lämnar riksdagens lokaler, och ledamöterna tillbringar också en inte obetydlig del av sin tid utanför lokalerna. Det kan handla om vistelser på hemorten eller i de övernattningslägenheter som Riksdagsförvaltningen tillhandahåller i Stockholm. Ledamöterna reser såväl inom Sverige som utomlands. För vissa ledamöter är oron också kopplad till en boendesituation på landsbygden långt ifrån närmaste polisstation.

Det är mycket allvarligt att det finns riksdagsledamöter som känner sig otrygga i samband med att de utövar väsentliga delar av sitt uppdrag. Det är också ett allvarligt hot mot demokratin om ledamöter på denna grund t.ex. avstår från aktiviteter där de behöver röra sig ute i samhället. Det är en grundläggande utgångspunkt att alla oavsett bakgrund och levnadsförhållanden ska kunna utöva uppdraget som riksdagsledamot och samtidigt ha ett normalt och tryggt familjeliv.

En samordnad myndighetssamverkan och rollfördelning

I dag ansvarar Riksdagsförvaltningen för säkerheten och krisberedskapen i riksdagen, Säkerhetspolisen ansvarar för personskyddet för den centrala statsledningen och Polismyndigheten har ett allmänt ansvar för medborgarnas trygghet och säkerhet. Det finns en rad frågor om Säkerhetspolisens och Polismyndighetens uppdrag och arbete i relation till riksdagens ledamöter samt övergripande frågor om vilket skydd riksdagsledamöterna bör ges, som en del av den centrala statsledningen. Riksdagsstyrelsen anser därför att en utredning bör göra fördjupad analys av frågorna.

Ledamöterna har upplevt att det finns svårigheter i kontakterna med Polismyndigheten och att Säkerhetspolisen inte sällan är återhållsam med sitt stöd till ledamöterna. Säkerhetspolisens uppdrag är också begränsat till att enbart avse den centrala statsledningen och inkluderar således inte ledamöternas familjemedlemmar. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har förvisso en skyldighet att samverka med varandra, men enligt riksdagsstyrelsens uppfattning måste samverkan mellan myndigheterna stärkas och rollfördelningen tydliggöras. Styrelsen anser således att den översyn som måste göras bl.a. bör inkludera Säkerhetspolisens och Polismyndighetens respektive uppdrag och arbete när det gäller ledamöternas trygghet och säkerhet. De olika huvudmännen har en gemensam uppgift att skydda företrädare för demokratin och det öppna samhället. Detta kräver en tydlig samordning med gemensamt framtagna och tydliga strategier, rutiner och handlingsplaner. Det är viktigt att frågor som rör tryggheten och säkerheten för ledamöternas familjer omfattas av översynen. Även rollfördelningen mellan dessa båda myndigheter och Riksdagsförvaltningen behöver tydliggöras.

Vidare finns det enligt riksdagsstyrelsens uppfattning skäl att i en översyn inkludera också vissa andra frågor. Den ordning som tillämpas i vissa kommuner med trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder genom t.ex. baspaket eller trygghetspaket, utan att detta förutsätter individuella riskbedömningar eller konkreta hot mot säkerheten, är tilltalande. Det bör övervägas om riksdagsledamöterna har en sådan skyddsvärd funktion att de bör erbjudas sådana åtgärder på ett generellt plan. Om det är Riksdagsförvaltningen eller Säkerhetspolisen som i så fall ska tillhandahålla ett sådant stöd behöver analyseras närmare, liksom vilka skattemässiga konsekvenser en sådan ordning medför och om det finns anledning att överväga behovet av ändringar i t.ex. inkomstskattelagen (1999:1229).

Ett stärkt skydd för den parlamentariska processen

Lagstiftningen som finns på säkerhetsområdet, såsom skyddslagen (2010:305) och lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter, fokuserar på skyddet av fysiska installationer som byggnader. Föreskrifterna tar dock inte sikte på Riksdagsförvaltningens eller andra myndigheters möjligheter att skydda och upprätthålla den parlamentariska processen eller de olika funktioner som är en del av den. Enligt riksdagsstyrelsens uppfattning finns det därför ett behov av att se över Riksdagsförvaltningens och andra myndigheters möjligheter att t.ex. med stöd av en särskild lag stärka skyddet av riksdagen och den parlamentariska processen, inklusive de olika funktioner som är en del av den parlamentariska processen. Det finns emellertid anledning att betona Riksdagsförvaltningens centrala uppgift att vara ett stöd till riksdagen och inte som en rättsvårdande myndighet ha särskilda befogenheter. Det kan därför i en sådan bredare översyn finnas skäl att för helhetens skull inkludera ytterligare myndigheter såsom Försvarsmakten.

Varje gång skydd och säkerhet analyseras måste samtidigt värdet av öppenhet beaktas, så att eventuella åtgärder innefattar en rimlig balans mellan säkerhet och öppenhet. En sådan proportionalitetsbedömning är av central betydelse.

Därutöver är frågor som rör offentlighet och sekretess i Riksdagsförvaltningens verksamhet, inte minst den säkerhetshöjande verksamheten, viktiga att uppmärksamma.

Tydligare verktyg för att garantera säkerheten vid sammanträden i riksdagen

Utredningen, som lagt fram betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2), hade främst till uppgift att överväga frågor kopplade till ordningsstörningar på åhörarläktaren. Under utredningsarbetet uppmärksammades även frågor kopplade till säkerhetsskyddet för kammarens arbete, men utredningen ansåg sig inte närmare kunna ta upp frågor av det slaget. En sådan fråga är om talmannen redan inför ett sammanträde med kammaren ska kunna besluta att sammanträdet ska genomföras utan åhörare mot bakgrund av

mycket allvarliga säkerhetshot, t.ex. att främmande makt eller någon annan har iscensatt en upplöpsliknande situation utanför riksdagen för att blockera kammarens arbete. En sådan frågeställning reser grundläggande frågor om avvägningen mellan öppenhet och säkerhet. Den bör därför övervägas, givet inte minst det allvarliga säkerhetsläge som vårt land står inför.

Samma utredning valde också att inte lägga fram något förslag om tillträdesförbud till åhörarläktaren t.ex. för personer som dömts för att ha stört ordningen på åhörarläktaren. En sådan fråga reser grundläggande frågor om avvägningen mellan öppenhet och ordning i kammarens arbete, men bör övervägas på nytt. Även mindre ingripande åtgärder än tillträdesförbud bör då övervägas. Vid en sådan fördjupad analys av tillträdet till åhörarläktaren måste särskilt uppmärksammas att de journalister som ackrediterats ska beredas tillfälle att följa överläggningarna i kammaren från sina i plenisalen särskilt anvisade platser på åhörarläktaren (jfr 6 kap. 26 § riksdagsordningen).

En närliggande fråga är om Riksdagsförvaltningen ska kunna samla och bevara uppgifter till underlag för vem som ska kunna nekas tillträde till riksdagens lokaler av företrädesvis säkerhetsskäl, men även för att förebygga ordningsstörningar. (Se här även avsnitt 4.3.2.)

En utredning bör tillsättas

Styrelsen anser sammanfattningsvis att skyddet mot hot och våld för riksdagens ledamöter måste stärkas och att förebyggande trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder måste prioriteras. Frågorna om ett stärkt skydd för riksdagens ledamöter och den parlamentariska processen, säkerheten i kammaren, ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter samt ett antal andra närliggande frågor som redovisats i detta avsnitt bör alltså ses över, lämpligen av en utredning under regeringen.

Utredningen bör vara parlamentarisk. Berörda myndigheter under regeringen liksom Riksdagsförvaltningen bör beredas möjlighet att biträda under utredningsarbetet.

4.3.2 Tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter

Riksdagsstyrelsens bedömning

Tillträdesrätten till riksdagens lokaler för tidigare ledamöter ska fortsättningsvis gälla under förutsättning att uppdraget som ledamot har utövats under en sammanhängande tidsperiod motsvarande minst en valperiod.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens bedömning eller avstått från att yttra sig.

Enligt *Centerpartiet* är det med tanke på att riksdagen är en arbetsplats med högt skyddsvärde rimligt att tidigare ledamöter inte har fri tillgång till centrala delar av riksdagens lokaler. Därför anser partiet att tidigare ledamöters tillträdesrätt bör begränsas ytterligare.

Säkerhetspolisen saknar en närmare analys av hur förslaget förhåller sig till kraven på fysisk säkerhet i lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter och de slutsatser som redovisas i betänkandet *Kompletteringar till regelverket om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter* (2020/21:URF3). Säkerhetspolisen vidhåller myndighetens tidigare redovisade uppfattning att den generella rätten för tidigare riksdagsledamöter att få tillträde till riksdagens lokaler bör tas bort eftersom reglerna bedöms medföra sårbarheter ur ett säkerhetsskyddsperspektiv.

Nuvarande ordning

Enligt 6 kap. 7 § riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2019:1) om säkerhet och säkerhetsskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna beslutar Riksdagsförvaltningen om rätt till tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter. Riksdagsförvaltningen ska då, utöver vad som följer av lagen (2019:109) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter, särskilt beakta behovet av skydd för uppgifter som det gäller sekretess för enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och intresset av att skydda teknisk och elektronisk utrustning samt stöldbegärlig egendom. Beslutet får innebära att tillträdesrätten gäller vissa tider eller vissa utrymmen inom riksdagens lokaler. Om beslut inte kan avvaktas, får riksdagsdirektören, eller om beslut inte kan avvaktas säkerhetschefen, under vissa förutsättningar besluta om avvikelse från bestämmelserna i 6 kap. (14 kap. 2 § säkerhetsföreskriften). I dag utfärdas endast kort med en giltighetstid begränsad till ett år, varefter en ny begäran får göras. Vidare kan kortet endast användas vid de bemannade entréerna och den tidigare ledamoten måste gå igenom säkerhetskontroll.

I betänkandet *Kompletteringar till regelverket om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter* (2020/21:URF3) anfördes att styrande för frågan om rätt till tillträde till riksdagens lokaler ska vara vilket behov en person har av tillträde till lokalerna i fråga. Enligt utredningen har tidigare riksdagsledamöter inte behov av någon särskild tillträdesrätt utöver den som gäller för besökare. Utredningens förslag genomfördes inte.

Riksdagsförvaltningen föreslog därefter i promemorian *Förslag till ändringar i riksdagsstyrelsens föreskrift om säkerhet och säkerhetsskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna* (dnr 2145-2021/22) att bestämmelserna om tillträde till riksdagens lokaler för tidigare ledamöter skulle upphävas. Riksdagsförvaltningen skulle i stället ges möjlighet att besluta om tillträde till riksdagens lokaler för tidigare riksdagsledamöter som

har ett särskilt behov av tillträde på grund av ett uppdrag med anknytning till riksdagens verksamhet eller om det annars finns särskilda skäl. Förslaget genomfördes inte.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Ledamotsuppdraget är ett mycket viktigt samhällsuppdrag. Att tidigare riksdagsledamöter kan erhålla passerkort och därmed få tillträde till riksdagen även efter avslutat uppdrag syftar till att markera den särskilda betydelse och karaktär som uppdraget har. Möjligheten att få passerkort syftar också till att underlätta för tidigare ledamöter att hålla kontakten med riksdagen, vilket bl.a. kan ge förutsättningar för erfarenhetsutbyte samt för tidigare ledamöter att vara ambassadörer för riksdagen och dess arbete.

Det måste enligt riksdagsstyrelsen finnas starka skäl för att motivera en begränsning av den tillträdesrätt som gäller i dag. Samtidigt ställer, som utredningen anför, det allmänna säkerhetsläget i dag andra krav på Riksdagsförvaltningen än tidigare. Vidare har den genomsnittliga tjänstgöringstiden för en ledamot under de senaste valperioderna minskat och omsättningen av ledamöter har därmed ökat. Mot den bakgrunden ställer sig riksdagsstyrelsen bakom utredningens förslag att tillträdesrätten fortsättningsvis ska gälla för tidigare ledamöter under förutsättning att uppdraget som ledamot har utövats under minst en valperiod eller under motsvarande sammanhängande tidsperiod.

Enligt nuvarande bestämmelser finns det inte någon rätt till tillträde för tidigare ersättare. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det är rimligt att långvariga ersättare har samma rätt till tillträde som ordinarie ledamöter. Enligt riksdagsstyrelsen bör dock tillträdesrätten för tidigare ersättare inte, på det sätt som utredningen föreslår, avgränsas till att enbart avse ersättare för ledamöter som tjänstgjort som talman, statsråd eller statssekreterare.

Riksdagsstyrelsen avser därför att under våren 2026 besluta om ändring i riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2019:1) om säkerhet och säkerhetsskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna i enlighet med utredningens förslag. Vidare kommer det att tydliggöras att rätt till tillträde beviljas för en bestämd tid om högst 14 månader och därefter kan förlängas med högst 14 månader i sänder. Dessa ändringar tas in i 6 kap. 7 § nämnda föreskrift med ikraftträdande den 1 september 2026.

Den tidigare ledamot eller ersättare som inte uppfyller kraven för tillträde har givetvis samma rätt som var och en att besöka riksdagens lokaler med en besöksmottagare. Vidare kan riksdagsdirektören, eller om beslut inte kan avvaktas säkerhetschefen, besluta om avvikelse från bestämmelserna (14 kap. 2 § säkerhetsföreskriften).

Bestämmelserna i säkerhetsföreskriften innebär en möjlighet att få tillträde till riksdagens lokaler. Det är med andra ord inte fråga om en rättighet att få tillträde, vilket innebär att en tidigare ledamot vid ansökan om passerkort kan nekas passerkort och att ett beviljat passerkort kan återkallas, t.ex. av

säkerhetsskäl. Det kan exempelvis vara aktuellt om den tidigare ledamoten är dömd för eller döms för vissa brott eller om det finns underrättelseinformation som tyder på att personen inte är pålitlig ur säkerhetssynpunkt. Att samla och bevara underlag som kan ligga till grund för sådana ställningstaganden förutsätter dock rättslig grund enligt EU:s dataskyddsförordning. Frågan bör enligt riksdagsstyrelsen analyseras vidare inom ramen för den utredning som riksdagsstyrelsen föreslår ska genomföras (se avsnitt 4.3.1). I analysen bör även ingå frågan om en tidigare ledamots partikansli ska beredas tillfälle att yttra sig över en ansökan om passerkort. Det kan självfallet också redan nu vara aktuellt att direkt återkalla ett passerkort om innehavaren vid ett besök i riksdagens hus missbrukar det förtroende som rätten till tillträde innebär, t.ex. genom att uppträda på ett ordningsstörande eller säkerhetsshotande sätt.

Det pågår för närvarande inom Riksdagsförvaltningen ett arbete med att ta fram en uppförandekod för tidigare ledamöter som besöker riksdagen. Syftet med uppförandekoden är att ge tidigare ledamöter vägledning när det gäller hur de bör ta det ansvar som följer av möjligheten till tillträde till riksdagens lokaler.

4.3.3 Ordningsstörningar och utvidgad säkerhetskontroll

Riksdagsstyrelsens förslag

Vid en ordningsstörning i kammaren eller vid offentligt sammanträde i ett utskott eller EU-nämnden ska talmannen, ordföranden eller den som annars leder sammanträdet ha rätt att utvisa den åhörare som stör eller vid oordning samtliga åhörare.

Utvisningen ska gälla för resterande del av sammanträdet, om inte något annat beslutas av talmannen eller ordföranden.

Talmannen eller ordföranden får också besluta om undantag för att bereda vissa åhörare tillträde också efter ett beslut om utvisning.

Säkerhetskontroll i riksdagens lokaler ska få äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Föremål som kan användas för att störa ordningen ska kunna eftersökas vid säkerhetskontrollen.

Säkerhetskontroll ska få utföras av riksdagens skyddsvakter.

Den som vägrar att genomgå en säkerhetskontroll eller som inte följer en uppmaning om att lämna ifrån sig farliga eller ordningsstörande föremål som påträffas vid säkerhetskontroll ska, utöver att kunna nekas tillträde eller avvisas, också kunna avlägsnas från riksdagens lokaler.

Utredningens förslag

Utredningens förslag motsvarar i väsentliga delar riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens förslag i denna del eller avstått från att yttra sig.

Institutet för mänskliga rättigheter ifrågasätter om utredningen tillräckligt precist föreslagit reglering om utökade säkerhetskontroller med hänsyn till förutsebarhet, personlig integritet och yttrandefriheten. Institutet tillstyrker att personer som stör under vissa omständigheter ska kunna utvisas, men menar att det behövs en något klarare reglering av stegvisa åtgärder vid störningar.

Malmö tingsrätt har ingen erinran mot förslagen men noterar att det saknas reglering kring hanteringen av föremål som förvarats med stöd av 7 § lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler, men som därefter inte hämtas ut av den enskilde. Detta kan enligt tingsrätten leda till praktiska tillämpningsproblem.

Miljöpartiet vill för övrigt framföra betydelsen av att det även fortsättningsvis läggs stor vikt vid hur väl de ordningsvakter som ser efter kammaren och byggnaderna inte bara säkerställer ordningen utan också ser till byggnaderna som våra främsta uttryck för demokratin i Sverige.

Riksdagens ombudsmän (JO) menar att det behöver övervägas ytterligare om en ordning som innebär att visningsrummet ska kunna användas för att på förhand placera åhörare som tidigare stört ordningen vid ett annat sammanträde eller av annan orsak misstänks ha för avsikt att störa ordningen vid ett sammanträde behöver ha tydligare stöd i författning. Det behöver vidare enligt JO klargöras om de som hänvisas till visningsrummet är att anse som åhörare.

Riksdagsjournalisterna avstyrker förslaget om kroppsvisitation om inte undantag görs för ackrediterade journalister. Föreningen känner inte till något exempel då en journalist stört eller protesterat på läktaren och det saknas därmed behov av kroppsvisitering av ackrediterade journalister. Förslaget utgör enligt föreningen även en fara för källskyddet. Detsamma gäller förslaget om att ett sammanträde ska kunna hållas med tomma läktare efter vissa störningar. Även när det gäller förslaget att den som ska besöka ett öppet sammanträde i EU-nämnden eller ett utskott ska passera en metalldetektor framför föreningen att det behövs ett förtydligande med innebörden att bestämmelsen inte ska gälla ackrediterade journalister. Liknande synpunkter framförs av *Journalistförbundet* och *Tidningsutgivarna*.

Sveriges advokatsamfund menar att det kan ifrågasättas om ett sammanträde ska få genomföras utan åhörare, eftersom det enligt advokatsamfundet finns en risk för att möjligheten att hålla sammanträden utan åhörare kan missbrukas. Det finns också en risk för att journalister och representanter från media inte kommer att kunna följa sammanträdet. Advokatsamfundet menar vidare att avgränsningen att föremål som "kan användas för att störa ordningen" inte ska få medtas är alltför vidsträckt och öppnar upp för både godtycke och inskränkningar i yttrandefriheten.

Säkerhetspolisen är positiv till den föreslagna utvidgningen av möjligheterna till säkerhetskontroll och till att det vid kontrollen får ske en skälighetsbedömning om vad som kan tillåtas tas in i kammaren.

Uppsala universitet, juridiska fakultetsnämnden, menar att utredningens förslag innebär en förskjutning från öppenhet mot mer kontroll och att det saknas en tydlig proportionalitetsbedömning av om problematiken är stor nog för att begränsa yttrandefriheten. Universitetet ser flera risker med den föreslagna konstruktionen, exempelvis för diskriminerande tillämpning och brister i rättssäkerheten.

Örebro universitet tillstyrker utredningens förslag och anför att de föreslagna åtgärderna sammantaget framstår som väl balanserade, givet att riksdagen och inte minst Riksdagshuset är ett viktigt s.k. skyddsobjekt.

Nuvarande ordning

Sammanträden i kammaren är offentliga enligt 4 kap. 9 § regeringsformen. Offentligheten gäller för både allmänheten och massmedier. Ett sammanträde får dock enligt samma paragraf hållas inom stängda dörrar. I 6 kap 7 § riksdagsordningen föreskrivs att kammaren får besluta att ett sammanträde ska hållas inom stängda dörrar, om det krävs med hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Om regeringen vid ett sammanträde ska lämna information till riksdagen, får även regeringen besluta om stängda dörrar på samma grunder. Kammaren har inte sammanträtt inom stängda dörrar sedan andra världskriget.

Kammarans sammanträden sänds på riksdagens webb-tv som är tillgänglig via riksdagens webbplats. Sändningarna går att se både direkt och i efterhand. Vid kammarans sammanträden ska det föras fullständiga protokoll (6 kap. 24 § riksdagsordningen). Protokollen ska göras tillgängliga i den omfattning uppgifterna inte omfattas av sekretess. Ett s.k. snabbprotokoll ska utan dröjsmål göras tillgängligt i läsbar form (tilläggsbestämmelse 6.24.1 riksdagsordningen).

Utskotten och EU-nämnden ska sammanträda inom stängda dörrar (7 kap. 16 § riksdagsordningen). Ett utskott får dock enligt 7 kap. 17 § riksdagsordningen besluta att ett sammanträde i den del det avser inhämtande av upplysningar eller överläggning i EU-frågor ska vara offentligt. Enligt samma bestämmelse får EU-nämnden besluta att ett sammanträde, eller del av ett sammanträde, ska vara offentligt.

Enligt 6 kap. 26 § riksdagsordningen ska det finnas särskilda platser för åhörare i plenisalen. Åhörare ska på uppmaning lämna in ytterkläder och väskor samt föremål som kan användas för att störa ordningen i plenisalen. Den som inte följer en sådan uppmaning får vägras tillträde till åhörarplatserna. Under besöket i plenisalen förvaras de inlämnade tillhörigheterna i särskilda utrymmen. Enligt 6 kap. 27 § riksdagsordningen får åhörare som uppträder störande genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får talmannen utvisa samtliga åhörare. I 7 kap. 18 och 19 §§ riksdagsordningen finns motsvarande bestämmelser som gäller vid en offentlig del av ett sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Pressackreditering regleras i riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2019:1) om säkerhet och säkerhetsskydd i riksdagen, Riksdagsförvaltningen och partikanslierna. Av 7 kap. 3 § nämnda säkerhetsföreskrift framgår att en ansökan om riksdagens pressackreditering får beviljas den som i huvudsak har journalistiska arbetsuppgifter för massmedieföretags räkning och den som med ljud- och ljussättning eller på annat sätt biträder den som har fått pressackreditering enligt samma paragraf. Vidare får också riksdagens pressackreditering beviljas den som svarar för service på massmedieföretags anläggningar i riksdagens lokaler.

För att kunna beviljas pressackreditering behöver därför en sökande kunna visa att han eller hon arbetar minst halvtid med journalistiska arbetsuppgifter för massmedieföretag och får betalt för det. Begreppet massmedieföretag har i detta sammanhang definierat som ”juridisk person som har som huvudsaklig verksamhet att på yrkesmässiga grunder framställa eller sprida massmedier”. Det saknar därvid betydelse om sökanden är anställd vid massmedieföretaget (tillsvidare eller för en viss tid), är uthyrd till massmedieföretaget av ett bemanningsföretag (där sökanden är anställd) eller arbetar med frilansuppdrag från massmedieföretaget. Sökanden kan även, under samma period, arbeta för olika massmedieföretag och kombinera anställning, uthyrning och frilansuppdrag. En ansökan om pressackreditering får avslås om den sökande tidigare har fått en pressackreditering återkallad. Detsamma gäller om det finns synnerliga skäl för att avslå ansökan.

Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler. Enligt lagen får säkerhetskontroll äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Vid säkerhetskontroll ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid sådana brott eftersökas. För det ändamålet får kroppsvisitation äga rum. Vidare får väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas. Om det påträffas ett sådant föremål som avses ovan vid en säkerhetskontroll och det inte tas det i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, ska den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Den som inte efterkommer uppmaningen får avlägsnas från riksdagens lokaler. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas. Föremål som lämnats till förvaring eller omhändertagits ska förvaras på betryggande sätt. Om det begärs, ska bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar riksdagens lokaler.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och ska avse visst tillfälle eller viss tid. Säkerhetskontroll utförs, efter närmare anvisningar av Polismyndigheten, av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av vaktpersonal vid riksdagen. Kroppsvisitation som genomförs på annat sätt än med metalldetektor eller liknande anordning får dock utföras endast av en polisman. Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska verkställas i

enskilt rum och om möjligt i vittnes närvaro. Kroppsvisitation får verkställas eller bevitnas endast av person, som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte sker genom metalldetektor eller likande anordning. Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till eller avvisas från riksdagens lokaler.

Sedan många år är flera av de lokaler som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar skyddsobjekt och bevakningen utförs av skyddsvakter i enlighet med bestämmelserna i skyddslagen (2010:305). Det gäller bl.a. Västra respektive Östra Riksdagshuset samt kvarteret Neptunus större. Den som vill ha tillträde till ett skyddsobjekt eller som uppehåller sig invid ett skyddsobjekt är skyldig att på begäran av den som bevakar skyddsobjektet bl.a. uppge namn, födelsetid och hemvist samt underkasta sig kroppsvisitation som inte avser undersökning av brev eller annan enskild handling. Den som bevakar ett skyddsobjekt får besluta om bl.a. kroppsvisitation om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras, eller för att söka efter föremål som kan tas i beslag enligt denna lag. Om det behövs för att bevakningsuppgiften ska kunna fullgöras får den som bevakar ett skyddsobjekt vidare bl.a. avvisa, avlägsna eller, om en sådan åtgärd inte är tillräcklig, tillfälligt omhänderta en person inom eller invid skyddsobjektet, om personen exempelvis överträder något förbud som gäller på grund av beslut enligt skyddslagen, vägrar att på begäran lämna uppgift om namn, födelsetid eller hemvist eller lämnar uppgift om detta som skäligen kan antas vara oriktig eller vägrar att underkasta sig kroppsvisitation. En skyddsvakt har inom skyddsobjektet och i dess närhet samma befogenhet som en polisman att gripa den som det finns skäl att anhänga för spioneri, sabotage, terroristbrott, grovt rån eller förberedelse till ett sådant brott samt att ta föremål som personen för med sig i beslag. Det gäller också om den misstänkte är på flykt från skyddsobjektet. Den som bevakar ett skyddsobjekt får ta föremål i beslag, som skäligen kan antas ha betydelse för utredning av brott mot denna lag eller bli förverkade på grund av brott mot skyddslagen.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Ordningsstörningar i kammaren samt vid offentliga sammanträden i utskott och EU-nämnden

Riksdagsstyrelsen har i avsnitt 4.3.1 understrukt att skyddet mot hot och våld för riksdagens ledamöter måste stärkas och förebyggande trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder prioriteras.

Enligt riksdagsstyrelsen är det även av särskild betydelse för den demokratiska processen att riksdagen ska kunna sammanträda samt debattera och besluta i lugn och ordning, vare sig sammanträdet hålls i kammaren, i ett utskott eller i EU-nämnden. Samtidigt måste åtgärder för att förhindra ordningsstörningar i riksdagen vara proportionerliga och de bör endast undantagsvis kunna leda till att någon som utgör en risk för säkerheten eller

ordningen utestängs från att fortsatt på plats följa riksdagens överläggningar och beslut.

Även med beaktande av att den grundlagsskyddade demonstrationsrätten medger tydliga meningsyttranden utanför riksdagens skyddsklassade byggnader saknas det – i en avvägning mot att trygga den parlamentariska processen i riksdagen – i allt väsentligt utrymme för meningsyttringar från allmänheten under sammanträden i kammaren och offentliga sammanträden i ett utskott eller EU-nämnden, vare sig de är verbala eller icke-verbala.

Syftet med åhörarplatser i kammaren och i riksdagens lokaler där offentliga sammanträden med utskott och EU-nämnden genomförs är just att personer ska kunna ta del av vad som sägs. Syftet är inte att personerna ska framföra åsikter om det som förekommer vid sammanträdet eller om något annat. Bestämmelserna i 16 kap. 4 § brottsbalken om störande av förrättning, som tillämpats flera gånger när åhörare stört kammarens sammanträden från åhörarläktaren, understryker detta. I motsats till vad som framförts från *Uppsala universitet* menar riksdagsstyrelsen inte att lagförslagen innebär några nya begränsningar av yttrandefriheten. (Jfr även rättsfallet NJA 2023 s. 583.)

Riksdagsstyrelsen bejakar därför att talmannen eller den som annars leder ett sammanträde i kammaren eller ordföranden eller den som annars leder ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden ges ett förstärkt författningsstöd för att kunna förhindra ordningsstörningar. En ordningsstörning får här också anses innefatta att någon åhörare på motsvarande sätt uppträder olämpligt genom t.ex. gester eller miner.

Det är alltid talmannen och ordföranden som utifrån förhållandena i det enskilda fallet avgör hur en ordningsstörning ska åtgärdas. Vanligen bör det vara tillräckligt med en tillsägelse. Upphör emellertid inte ordningsstörningen med detta ska den som leder sammanträdet kunna utvisa den eller dem som genom sin ordningsstörning försvårar eller hindrar sammanträdet. Vid oordning bland åhörarna ska det också fortsättningsvis finnas en möjlighet att utvisa samtliga närvarande åhörare. En sådan utvisning kan vid kammarens sammanträde dock handla om att enbart utvisa åhörarna som är placerade vid en viss sektion av åhörarläktaren i plenisalen.

Det har från några remissinstanser framförts att en utvisning av samtliga åhörare kan riskera att hindra massmedierna från att följa överläggningarna i kammaren. Riksdagsstyrelsen vill därför framhålla att den föreslagna regleringen innebär att talmannen eller ordföranden kan undanta vissa personer eller grupper av personer från beslutet. Talmannen eller ordföranden kan alltså besluta att bl.a. närvarande journalister får vara kvar. Riksdagsstyrelsen bedömer att sådana beslut om undantag i normalfallet bör fattas så att massmedierna kan bevaka kammarens sammanträde även om samtliga åhörare utvisats. Det kan dock inte helt uteslutas att en ackrediterad journalist uppträder ordningsstörande och i så fall kan den personen utvisas. Skulle det mot förmodan uppstå oordning bland de ackrediterade journalisterna vid deras särskilt anvisade platser på åhörarläktaren kan det i teorin

föranleda att alla utvisas. Riksdagsstyrelsen vill dock framhålla att en sådan långtgående åtgärd bör undvikas i det längsta.

Sveriges advokatsamfund har ifrågasatt om ett sammanträde med kammaren ska få äga rum utan åhörare efter det att samtliga åhörare utvisats och menar att det finns en risk att denna möjlighet i så fall kan komma att missbrukas. Riksdagsstyrelsen vill därvid framhålla att möjligheten att genomföra ett kammarsammanträde utan åhörare bör tillämpas restriktivt, men vill samtidigt lyfta fram behovet av att värna den parlamentariska processens funktionsförmåga. Till exempel kan tänkas att aktivister vill blockera kammarens arbete och skickar en grupp personer till åhörarläktaren, där de stör ordningen på ett sätt som gör att kammarens sammanträde måste avbrytas, varpå de utvisas. Om kammaren inte kan sammanträda utan åhörare kan sedan en ny grupp aktivister komma till läktaren, störa ordningen och föranleda att sammanträdet avbryts och så kan det fortsätta. Det behöver därför finnas en möjlighet för talmannen att säkra kammarens arbete, genom att besluta att sammanträdet ska genomföras utan åhörare.

De ovan nämnda förtydligandena bör, som också utredningen föreslagit, komma till uttryck genom ändringar i riksdagsordningen. Vidare bör det också tydliggöras att en utvisning av en eller flera åhörare gäller tills sammanträdet i kammaren eller det offentliga sammanträdet i utskottet eller EU-nämnden är avslutat för dagen. Det bör dock ges den som leder sammanträdet möjlighet att i ett enskilt fall förordna om något annat. Det kan t.ex. bli aktuellt om ett sammanträde ska fortsätta i samma ärende en senare dag och samma personer som utvisats kan antas vilja återkomma med risk för en ytterligare ordningsstörning.

Riksdagsstyrelsen vill även i detta sammanhang slå fast att både åhörarläktaren och det s.k. visningsrummet utgör delar av plenisalen. De åhörarplatser som finns i visningsrummet är därmed sådana åhörarplatser som avses i 6 kap. 26 § riksdagsordningen. Visningsrummet ger besökare möjlighet att se och höra vad som förekommer vid kammarens sammanträden. Att visningsrummet är inglasat föranleder ingen annan bedömning. Visningsrummet bör därför rätteligen benämnas den inglasade delen av åhörarläktaren. Även dessa för åhörare anvisade platser är alltså primärt underkastade talmannens bestämmande angående ordningen och närvaron under kammarens sammanträden. Det är dock inte särskilt vanligt att åhörarplatserna i den inglasade delen av åhörarläktaren används. Det nu sagda hindrar därför inte att den inglasade delen av åhörarläktaren även fortsättningsvis används för guidning av besöksgrupper.

Skyddsvakterna som tar emot besökare till åhörarläktaren anvisar respektive besökare någon av de sittplatser som avses i 6 kap. 26 § riksdagsordningen. Vissa besökare anvisas sittplatser i den inglasade delen av åhörarläktaren. Detta sker enbart på objektiva grunder, vilket också framgår av en arbetsbeskrivning som har tagits fram av Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning. Se även 2025/26:URF2 s. 131.

Utvidgad säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

Allmänna överväganden

I avvaktan på den mer övergripande utredning under regeringen om stärkt säkerhet för den parlamentariska processen och för riksdagens ledamöter som riksdagsstyrelsen i avsnitt 4.3.1 föreslår att riksdagen ställer sig bakom bör redan nu kunna genomföras ett flertal av de förslag om främst utvidgad säkerhetskontroll som utredningen lagt fram i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2).

Utvidgad säkerhetskontroll för att förebygga ordningsstörningar

Det finns skäl att förbättra de störningsförebyggande åtgärderna i förhållande till de offentliga sammanträden som hålls i riksdagens lokaler. Det är, som nämnts, av central betydelse att kammaren, utskotten och EU-nämnden kan genomföra sammanträden under säkra former och utan störningar. För att uppnå en hög säkerhetsnivå i riksdagen krävs det åtgärder av olika slag.

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att säkerhetskontroller ska vara en del i det förebyggande arbetet för att förhindra både ordningsstörningar och säkerhetsrelaterade hot. Enligt nuvarande ordning får säkerhetskontroll äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Riksdagsstyrelsen ställer sig bakom utredningens förslag att säkerhetskontroll i riksdagens lokaler också ska få äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Med anledning av de synpunkter som bl.a. *Riksdagsjournalisterna* framfört om säkerhetskontroll av ackrediterade journalister vill riksdagsstyrelsen framhålla att föreliggande förslag inte innebär någon skillnad vad avser de personkretsar som måste genomgå säkerhetskontroll för att få tillträde till riksdagens lokaler. Ackrediterade journalister som har en fast arbetsplats i riksdagen behöver inte genomgå säkerhetskontroll och så ska det förbli. Andra journalister behöver genomgå säkerhetskontroll redan i dag och det förändras inte med denna nya reglering. Riksdagsstyrelsen påminner också om talmannens möjlighet att i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheten att genomgå säkerhetskontroll. När gäller frågan om kroppsvisitation konstaterar riksdagsstyrelsen att det redan med nuvarande regler är möjligt att kroppsvisitera besökare. Föreliggande förslag innebär att även skyddsvakter och ordningsvakter under vissa förutsättningar får utföra kroppsvisitation och att fler typer av föremål får eftersökas.

Utredningen har vidare föreslagit att en utvidgad säkerhetskontroll endast får omfatta åhörare till kammarens sammanträden eller offentliga sammanträden i ett utskott eller i EU-nämnden. Enligt riksdagsstyrelsen kan en sådan bestämmelse skapa otydlighet och praktiska tillämpningsproblem när det gäller vilka av de individer som kommer till riksdagens entréer som får kontrolleras och förslaget bör därför inte genomföras i den delen. Skydds-

vakterna ska alltså inte behöva ta reda på för vilket syfte en person besöker riksdagen. Om ett sammanträde med kammaren eller ett offentligt sammanträde med ett utskott eller EU-nämnden pågår eller ska genomföras senare under dagen får sådan säkerhetskontroll omfatta samtliga besökare till riksdagen. Det kan noteras att det är möjligt – utom vid besök till Riksdagsbiblioteket – att förflytta sig mellan riksdagens byggnader. Även en person som går in genom en entré långt ifrån kammaren kan alltså i många fall förflytta sig till kammaren, och en person som inledningsvis besöker riksdagen i ett visst syfte kan senare bestämma sig för att också lyssna till ett kammar-sammanträde eller ett offentligt sammanträde med ett utskott eller EU-nämnden.

Vid säkerhetskontrollen ska föremål som kan användas för att störa ordningen i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden få eftersökas. För detta ändamål ska kroppsvisitation få äga rum.

Säkerhetskontroll ska få utföras av riksdagens skyddsvakter. Säkerhetskontroll ska också få utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som står under ledning av en polisman. Säkerhetskontrollen ska i sådana fall utföras efter närmare anvisningar av Polismyndigheten. Den som vägrar att genomgå en säkerhetskontroll ska, utöver att kunna nekas tillträde eller avvisas, också kunna avlägsnas från riksdagens lokaler. Den som inte följer en uppmaning om att lämna ifrån sig farliga eller potentiellt ordningsstörande föremål som påträffas vid säkerhetskontroll och som inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken ska, utöver att kunna avlägsnas, också kunna nekas tillträde till eller avvisas från riksdagens lokaler.

Kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras med en metalldetektor eller en annan liknande anordning eller, om det finns särskilda skäl, på annat sätt. Kroppsvisitation som är av mer väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro. Om kroppsvisitation eller undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras på annat sätt än med en metalldetektor eller en annan liknande anordning, ska uppgiften utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen, av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för sådana uppgifter. Sådan kroppsvisitation får bara utföras eller bevitnas av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen avser annat än föremål som den visiterade har med sig.

Med anledning av *Malmö tingsrätts* synpunkt kan riksdagsstyrelsen notera att det redan finns fastställda rutiner för hantering av föremål som lämnats in men inte hämtas ut.

Riksdagsstyrelsens förslag att riksdagens skyddsvakter får utföra säkerhetskontroll i riksdagens lokaler och utföra manuell kroppsvisitation innebär att skyddsvakterna tilldelas ytterligare befogenheter. Detta bör tydliggöras genom att det i skyddslagen görs en hänvisning till lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler. Det finns för närvarande inga ordningsvakter som utför säkerhetskontroll i riksdagen. Utredningen har dock bedömt

att möjligheten att använda ordningsvakter för det syftet bör kvarstå. Riksdagsstyrelsen delar den bedömningen. I lagen (2023:421) om ordningsvakter hänvisas till att det i vissa uppräknade lagar finns bestämmelser om en ordningsvaks befogenheter. Lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler saknas dock i uppräknningen. För fullständighetens skull bör bestämmelsen hänvisa även till den lagen.

Riksdagsstyrelsen vill i likhet med *Miljöpartiet* framhålla betydelsen av att skyddsvakterna inte bara säkerställer ordningen och säkerheten utan även ser riksdagens byggnader och ledamöter som viktiga symboler för demokratin. Den som besökare kommer till riksdagen – en både symboliskt och praktiskt sett central plats för vår demokrati – ska känna sig välkommen och skyddsvakterna är vanligen de första företrädare för riksdagen som en besökare möter. Därför är vakternas bemötande av stor betydelse.

Information om gällande ordningsregler kan, som utredningen anför, utgöra ett viktigt led i det förebyggande säkerhetsarbetet för att i så hög grad som möjligt motverka störningar under ett sammanträde i kammaren eller under ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. Det är av stor betydelse att den information som lämnas såväl muntligt som genom skriftligt material och skyltar är tydlig och ger en klar bild av vilka regler som gäller och vad konsekvenserna kan bli om någon bryter mot dessa. En del i informationsförmedlingen är att vid behov komplettera och förtydliga den information som lämnas. Såvitt har framkommit genomförs i dag ett fullgott arbete med informationsförmedling och riksdagsstyrelsen utgår från att det löpande arbetet även fortsättningsvis kommer att genomföras på ett förtjänstfullt sätt.

4.4 Vissa övriga frågor med ledamoten i fokus

4.4.1 Regleringen av delegationspresidiet

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det finns inte skäl att skapa en tydligare struktur för mötena mellan talmannen och presidierna för riksdagens internationella delegationer.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft någon erinran mot utredningens bedömning.

Nuvarande ordning

Om det har träffats en internationell överenskommelse om att riksdagen bland sina ledamöter ska välja ledamöter i en delegation till en mellanfolklig organisation, får bestämmelser om detta införas i en tillägsbestämmelse till

13 kap. 18 § riksdagsordningen. Enligt tilläggsbestämmelse 13.18.1, 13.18.2 och 13.18.3 ska riksdagen välja ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation, den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och en svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Vidare väljer riksdagen enligt 13 kap. 22 a § riksdagsordningen ledamöter i en delegation till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol). Samtliga delegationer ska årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen. På dessa redogörelser råder det motionsrätt.

Vidare har talmannen efter samråd med gruppledarna utsett ledamöter i delegationer för Interparlamentariska unionen (IPU), Natos parlamentariska församling, den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC) och den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR). För det parlamentariska Barentssamarbetet fastställer talmannen sammansättningen av delegationen till den parlamentariska Barentskonferens som genomförs vartannat år.

Talmannen beslutade, efter samråd med utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna, om former för delegationspresidiemötet i juni 2022 (dnr 2317-2021/22). Delegationspresidiemötet, som i regel hålls fyra gånger varje år, består av talmannen som ordförande, de vice tal männen, utrikesutskottets presidium, presidierna för riksdagens fasta delegationer till de interparlamentariska församlingarna, den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG) samt ad-hoc-delegationen för Barentskonferensen de år den äger rum. Delegationspresidiemötet diskuterar frågor av gemensamt intresse för deltagarkretsen och syftar till erfarenhets- och informationsutbyte om aktuella frågor, bl.a. för att de politiska ställningstaganden som görs av ledamöterna i respektive delegation ska vara så väl underbyggda som möjligt. Respektive delegation kan t.ex. få kännedom om hur andra delegationer och utrikesutskottet arbetat med en frågeställning som den egna delegationen haft att hantera. Utbytet kan avse såväl politiska bedömningar som sakupplysningar. Detta utbyte syftar inte till att uppnå gemensamma ståndpunkter i politiska sakfrågor och förändrar inte det faktum att ledamöterna som ingår i delegationerna representerar enbart sina delegationer, sina partier eller sig själva, när de deltar i de interparlamentariska församlingarnas verksamhet.

Delegationspresidiemötet och ordförandekonferensen ställde sig i december 2020 bakom rekommendationer om utökad interaktion mellan riksdagens delegationer till de interparlamentariska församlingarna och utskotten (dnr 891-202/21). Bakgrunden är att många sakfrågor av internationell karaktär behandlas i både riksdagens utskott och de parlamentariska församlingar som riksdagen är medlem i. I rekommendationerna anges bl.a. att en utökad interaktion mellan delegationer och utskott ska eftersträvas för att delegationernas och utskottens ställningstaganden ska vara så väl underbyggda som möjligt. Utbytet kan avse såväl politiska bedömningar som sakupplysningar. Rekommendationerna utvärderades under 2022 (dnr 188-2021/22). I utvärde-

ringen anges bl.a. att det trots en kort utvärderingsperiod (16 månader) finns indikationer på att interaktionen har ökat mellan parlamentariska delegationer och utskott.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Delegationspresidietmötena fyller en viktig funktion, inte minst i dagens säkerhetspolitiska läge, genom att möjlighet ges att diskutera frågor av gemensamt intresse och utbyta information och erfarenhet i frågor, bl.a. för att de politiska ställningstaganden som görs i respektive delegation ska vara så väl underbyggda som möjligt. Riksdagsstyrelsen vill understryka betydelsen av att sådana möten även fortsättningsvis genomförs regelbundet, men delar utredningens bedömning att det inte finns skäl att närmare reglera och därmed ytterligare formalisera mötena. Det talmansbeslut som finns om former för delegationspresidietmötena får anses tillräckligt. Riksdagsstyrelsen vill i sammanhanget även välkomna det arbete som har bedrivits under senare år och som syftar till att öka utbytet inom riksdagen mellan delegationerna och utskotten.

4.4.2 Riksmötets rytm, inklusive riksmötets början och slut

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det finns inte någon anledning att föreslå några ändringar i riksdagsordningen när det gäller riksmötets rytm.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens bedömning eller avstått från att yttra sig.

Mittuniversitetet ser en risk med förslaget att motioner som rör nya, angelägna eller tidigare obehandlade frågor kan komma att behandlas förenklat och därmed inte ges en tillräckligt saklig prövning. Det kan leda till att viktiga initiativ inte får det genomslag de förtjänar, och att motionsrätten gradvis urholkas i praktiken.

Nuvarande ordning

Ett riksmöte pågår till dess att nästa riksmöte inleds. Under år då det inte hålls ordinarie val till riksdagen ska ett nytt riksmöte inledas den dag i september som kammaren har fastställt under det föregående riksmötet (3 kap. 7 och 8 §§ riksdagsordningen). En nyvald riksdag samlas i allmänhet på den femtonde dagen efter valdagen (3 kap. 10 § andra stycket regeringsformen).

En väsentlig del av riksdagens arbete består av att behandla propositioner från regeringen. Det innebär att riksdagens arbetsrytm i hög grad påverkas av när regeringen lämnar sina förslag till riksdagen. Enligt 9 kap. 3 § första stycket riksdagsordningen beslutar riksdagen på förslag av talmannen när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas. Tidpunkten, det s.k. stoppdatumet, brukar sättas till en dag i andra halvan av mars. För 2026 är stoppdatumet den 17 mars. Den tidpunkt som har beslutats gäller inte om regeringen anser att det finns synnerliga skäl att lämna en proposition senare (9 kap. 3 § andra stycket 2 riksdagsordningen). Vidare föreskrivs i 9 kap. 4 § riksdagsordningen att regeringen bör lämna propositioner på sådana tider att en anhopning av arbete hos riksdagen undviks. Regeringen ska samråda med talmannen om detta.

Med förenklad motionsberedning menas att ett utskott avstyrker ett motionsförslag utan att pröva det materiellt. År 2006 antog riksdagen, efter förslag från 2002 års riksdagskommitté i betänkandet Riksdagen i en ny tid, riktlinjer för förenklad motionsberedning (framst. 2005/06:RS3 s. 114–116, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Kommittén anförde bl.a. att mycket vore att vinna om förfarandet i utskotten när det gäller förenklad motionsberedning standardiserades. Förenklad beredning tillämpas på i första hand två slag av motionsförslag, dels sådana som till sin huvudsakliga innebörd överensstämmer med motionsförslag som behandlats tidigare under valperioden, dels sådana som berör förhållanden där enligt gällande ordning beslutanderätten inte ligger hos riksdagen. I riktlinjerna anförts vidare att man inte vill utesluta att andra kriterier av liknande slag skulle kunna användas av utskotten. Utskotten fattar själva beslut om huruvida och när under valperioden som förenklad beredning av motioner kan användas.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Enligt utredningen finns det inte någon anledning att föreslå några ändringar i riksdagsordningen när det gäller riksmötets rytm. I stället redovisar utredningen några åtgärder som skulle kunna innebära att arbetsbelastningen kan jämnas ut. Det gäller bl.a. motionstid för propositioner som lämnas under somnaren, behandling av motionsbetänkanden och förenklad motionsberedning.

Riksdagsstyrelsen delar bedömningen att det inte bör göras några ändringar i riksdagsordningen när det gäller riksmötets rytm. I fråga om de åtgärder som utredningen redovisar konstaterar riksdagsstyrelsen att de ligger inom ramen för den gällande processen för att planera riksdagens arbete. Talmannen eller, i hans eller hennes ställe, någon av de vice talmännen leder riksdagsarbetet (4 kap. 2 § riksdagsordningen). Vidare beslutar talmannen efter samråd med gruppledarna om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda (6 kap. 2 § och tillägsbestämmelse 6.2.1 riksdagsordningen). Om och i så fall vilka åtgärder som ska genomföras får hanteras inom ramen för den ordinarie planeringsprocessen.

Utredningen anför att förenklad motionsberedning kan vara ett sätt att hantera arbetsbördan och att en möjlighet kan vara att enskilda motioner mer regelmässigt behandlas förenklat och att fokus läggs på parti- och kommittémotioner. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att förenklad motionsberedning kan effektivisera utskottsarbetet. Det är dock de enskilda utskotten som avgör om motioner ska beredas förenklat och under vilka förutsättningar det i så fall ska ske. Enligt riksdagsstyrelsen förutsätter förenklad beredning att det finns en samsyn i utskottet om att detta är ett bra förhållningssätt och om hur möjligheten ska tillämpas. Riksdagsstyrelsen vill i det sammanhanget peka på de möjligheter till diskussion i frågor som rör utskotten som finns inom ramen för ordförandekonferensens arbete.

Under våren 2026 har regeringen aviserat att den avser att lämna propositioner under juni som den anser ska behandlas före valperiodens slut. För att det ska vara möjligt förutsätts att riksdagen arbetar under delar av sommaren. Regeringens avisering väcker frågor om bl.a. det s.k. stoppdatumet och hur man ska förhålla sig till det, inte minst under valår. Aviseringen väcker även andra frågor om planeringen av riksdagsarbetet inför ett riksdagsval i förhållande till bestämmelserna i riksdagsordningen och tidigare uttalanden. Det kan enligt riksdagsstyrelsen finnas skäl att analysera dessa frågor vidare och överväga eventuella regeländringar.

4.4.3 Regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det finns inte skäl till någon ändring av regleringen av samrådet om A-punkter.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft någon erinran mot utredningens bedömning.

Nuvarande ordning

Enligt 10 kap. 10 § regeringsformen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Det organ som avses är riksdagens EU-nämnd (7 kap. 3 § riksdagsordningen). Regeringen ska underätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd (7 kap. 14 § riksdagsordningen). Regeringen ska också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Vidare ska regeringen rådgöra med nämnden inför möten och beslut i Europeiska rådet.

Dagordningarna vid rådets sammanträden delas in i två delar: en för lagstiftningsöverläggningar och en för icke lagstiftande verksamhet. Varje del delas i sin tur in i A- respektive B-punkter. B-punkter kräver mer eller mindre omfattande överläggningar i rådet. A-punkterna däremot fattar rådet beslut om utan överläggning. Kriteriet för en A-punkt är att man har konstaterat att ett tillräckligt antal medlemsstater står bakom beslutet och att inget ytterligare behöver sägas i frågan. Förhandlingarna har med andra ord avslutats och en överenskommelse nåtts i rådets förberedande organ. A-punkterna antas vanligen vid inledningen av respektive del av rådsdagordningen. Det sker som regel utan diskussion, men en rådsmedlem eller kommissionen kan uttrycka sin mening och låta uttalanden tas till protokollet.

Bestämmelsen i 7 kap. 14 § riksdagsordningen om samrådsskyldigheten tillämpas på så sätt att samtliga A-punkter där ett beslut förväntas vid ett möte i rådet är föremål för samråd i EU-nämnden. Samrådet är i denna del skriftligt.

Frågan om regeringens samråd med EU-nämnden om A-punkter vid rådets möten togs upp av Riksdagens parlamentariska EU kommitté i betänkandet EU-arbetet i riksdagen (2017/18:URF1). Kommittén fann samrådet problematiskt utifrån ambitionen att fokusera kontakterna mellan riksdagen och regeringen till EU-beslutsprocessens tidiga skeden. Samrådet om A-punkterna sker sent i processen och möjligheterna att påverka innehållet i rådets beslut är begränsade. Till detta kom enligt kommittén att hanteringen innebar formella och praktiska påfrestningar. Kommittén stannade dock vid att informations- och samrådsskyldigheten i fråga om rådets beslut i A-punkter borde bestå. Regeringen och EU-nämnden borde emellertid, menade kommittén, utveckla formerna för informationen och samrådet.

Konstitutionsutskottet gjorde i mars 2023 bedömningen att frågan om regeringens samråd med EU-nämnden när det gäller A-punkter vid möten med Europeiska unionens råd borde ses över på nytt och föreslog ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen (bet. 2022/23:KU18). Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (rskr. 2022/23:159).

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Det är angeläget att riksdagen kommer in tidigt i processerna kring de frågor som behandlas i EU. Samrådet om A-punkterna hålls sent i processen och möjligheterna att påverka innehållet i rådets beslut är begränsade. Hanteringen kräver praktiska resurser och partierna och ledamöterna måste vara beredda att agera med kort varsel. Som utredningen påpekar innebär dock det heltäckande samrådet om A-punkter att regeringen inte kan delta i ett beslut i rådet utan att riksdagen känner till det och ger ett mandat för det. Det finns rutiner för hur samrådet ska genomföras som har visat sig fungera väl även med beaktande av de utmaningar som finns. Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det sammantaget inte finns skäl för att ändra regleringen av omfattningen av regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter.

4.4.4 Användningen av bonuspoäng

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det bör inte införas någon alternativ modell för ersättning för resekostnader för de medresenärer vars resor i dag kan finansieras med ledamöternas bonuspoäng.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft någon erinran mot utredningens bedömning.

Nuvarande ordning

Riksdagens ledamöter kan samla på sig bonuspoäng i samband med tjänsteresor. Enligt 3 kap. 46 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd (RFS 2022:1) till lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter får bonuspoäng och liknande trohetsförmåner som tjänas in vid tjänsteresor användas för att betala transport och boende vid en ledamots

- a) tjänsteresor,
- b) resor för att inställa sig i riksdagen med anledning av extraordinär händelse eller av annan orsak som inte har kunnat förutses, och
- c) för uppgradering till högre klass vid resor som omfattas av punkterna a och b.

Om en ledamot gör en tjänsteresa med bonuspoäng och ett reseföretags bonusregler medger det, får ledamoten med sina övriga bonuspoäng bekosta även en medresande ledamots eller anställds vid ett partikansli i riksdagen tjänsteresa, se 3 kap. 47 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd till lagen om ersättning till riksdagens ledamöter. Tidigare fanns möjlighet att finansiera även en tjänsteresa för en anställd vid Riksdagsförvaltningen. I samband med att denna möjlighet togs bort fr.o.m. den 1 juli 2022 anfördes i motiv-pm till ändringarna följande: ”Utredningen föreslog att även möjligheten att bekosta en medresande partikanslianställds tjänsteresa skulle tas bort eftersom det enligt utredningen konstaterats att det finns en risk att Riksdagsförvaltningen indirekt betalar för något som förvaltningen rätteligen inte ska stå för och som utgör en förmån som ska beskattas. Ytterst är det dock Skatteverket eller allmän förvaltningsdomstol som avgör vilket utrymme som finns enligt gällande lagstiftning för en ledamot att bekosta medresandes tjänsteresor med bonuspoäng utan att detta leder till förmånsbeskattning. Såvitt det är känt finns det inte något vägledande avgörande i dessa frågor vare sig från Skatteverket eller från förvaltningsdomstol. Riksdagsstyrelsen anser dock att det i stället bör införas en ny modell för ersättning för sådana resekostnader, som inte är

förknippad med de risker för förmånsbeskattning som utredningen har identifierat, och att frågan ska utredas i särskild ordning.”.

I direktiven till 2023 års riksdagsutredning angavs bl.a. att kommittén skulle se över utrymmet för att använda bonuspoäng samt att förhållandet till skattelagstiftningen särskilt skulle beaktas.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Den ordning som gäller i dag innebär att ledamöterna, vid sina tjänsteresor, kan bekosta vissa medresenärers tjänsteresor med intjänade bonuspoäng. Utredningen har inom ramen för sitt uppdrag övervägt ett par alternativa modeller för ersättning för resekostnader för medresenärer, bl.a. en ordning som innebär att det införs ett nytt ekonomiskt stöd till partigrupperna eller någon form av kostnadsersättning.

Som utredningen anför går det inte att komma ifrån att möjligheten att bekosta vissa medresenärers tjänsteresor med bonuspoäng innebär att det finns en viss risk för en användning som skulle kunna leda till förmånsbeskattning. Den risken gäller dock inte bara när bonuspoäng används för att finansiera en medresenärs resa utan vid all användning av intjänade bonuspoäng.

Enligt utredningen, som konstaterar att det förefaller som om de flesta ledamöterna är nöjda med den ordning som gäller i dag, talar övervägande skäl för att den nuvarande ordningen bör behållas. Riksdagsstyrelsen delar den bedömningen.

Det ska noteras att arbetet vid partikanslierna är en förutsättning för att riksdagsarbetet ska fungera och att det möjliggörs huvudsakligen genom det stöd som utgår enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen. I det ligger förutom ekonomiskt stöd även rätt till arbetsplatser. Det förekommer vidare på många områden en nära samverkan mellan Riksdagsförvaltningen och partikanslierna. De anställda vid partikanslierna är därmed i praktiken på olika sätt integrerade i riksdagsarbetet. Att finansiera resan för en medresenär som är anställd vid ett partikansli framstår därmed i och för sig som en rimlig åtgärd, men när det gäller frågan om eventuell förmånsbeskattning är det ytterst Skatteverket eller allmän förvaltningsdomstol som avgör vilket utrymme som finns enligt gällande lagstiftning för en ledamot att bekosta medresandes tjänsteresor med bonuspoäng (jfr riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd till lagen om ersättning till riksdagens ledamöter).

4.4.5 Möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för del av dag

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det finns inte skäl att införa en rätt till partiell ledighet för riksdagens ledamöter.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft någon erinran mot utredningens bedömning.

Nuvarande ordning

En arbetstagare har enligt föräldraledighetslagen (1995:584) rätt till partiell ledighet med motsvarande föräldrapenning. En arbetstagare kan också vara sjukskriven på deltid och få sjukpenning för del av dag (se t.ex. 24 kap. 2 § samt 27 kap. 2 och 4 §§ socialförsäkringsbalken). Eftersom uppdraget som riksdagsledamot inte är en anställning utan ett förtroendeuppdrag omfattas ledamöterna inte av de lagar som reglerar arbetsmarknaden när det gäller exempelvis arbetstider, semester och rätt till partiell föräldraledighet. En riksdagsledamot kan bara vara föräldraledig eller sjukledig på 100 procent och få helt kalenderdagsavdrag på arvodet från riksdagen. Enligt 3 kap. 10 § 1 lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter gäller dock att en ledamot har rätt till ersättning vid sjukfrånvaro och föräldraledighet i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer. Sådan kompensation kan endast avse hela kalenderdagar. I 2 kap. 2 § riksdagsstyrelsens föreskrift och allmänna råd (RFS 2022:1) till lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter föreskrivs att arvodesavdraget vid sjukfrånvaro och föräldraledighet uppgår till 3,3 procent av arvodet för varje kalenderdag (kalenderdagsavdrag). Om sjukfrånvaron och föräldraledigheten uppgår till en hel kalendermånad ska avdraget motsvara ett månadsavdrag.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Frågan om att införa ett system med partiell ledighet för riksdagsledamöter behandlades under 2012 av Kommittén för översyn av riksdagsordningen. Kommittén anförde då att riksdagsarbetet och det uppdrag som ledamöterna har fått från väljarna knappast låter sig förenas med partiell ledighet med mycket korta perioder av arbete i riksdagen (2012/13:URF3). Enligt utredningen gör sig dessa skäl fortfarande gällande. Mot den bakgrunden bedömer utredningen att det inte finns skäl att införa en rätt till partiell ledighet för riksdagens ledamöter. Riksdagsstyrelsen ställer sig bakom den bedömningen och delar också utredningens bedömning att det inte heller finns

behov av att tydliggöra vad som gäller i fråga om partiell ledighet, utan det framgår klart av gällande regelverk och praxis.

4.4.6 Validering av uppdraget som riksdagsledamot

Riksdagsstyrelsens bedömning

Det saknas tillräckliga skäl för att införa ett särskilt system för validering av kunskaper och erfarenheter som en riksdagsledamot har tillägnat sig under sitt uppdrag. Däremot bör det införas en möjlighet för en ledamot som avslutat sitt uppdrag att få ett intyg om vilka uppdrag ledamoten haft.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med riksdagsstyrelsens. Utredningen ansåg att det inte finns skäl att skapa en struktur för att ledamöter ska kunna begära ut ett avgångsbevis efter avslutat uppdrag.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot utredningens bedömning eller avstått från att yttra sig.

Arbetsförmedlingen delar utredningens bedömning att det saknas tillräckliga skäl för att införa ett särskilt system för validering av kunskap och erfarenhet som en ledamot har tillägnat sig under sitt uppdrag. I de fall det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat finns det, enligt Arbetsförmedlingen, möjligheter för en arbetslös tidigare ledamot att få dessa kunskaper validerade hos Arbetsförmedlingen, se förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Riksdagens arvodesnämnd anser att det är rimligt att den som lämnar uppdraget kan få någon form av intyg som dokumenterar den tidigare ledamotens uppdrag i riksdagen.

Nuvarande ordning

Europeiska unionens råd antog den 20 december 2012 en rekommendation om validering av icke-formellt och informellt lärande (2012/C 398/01). Enligt rekommendationen bör EU:s medlemsstater i enlighet med nationella omständigheter och särdrag inrätta arrangemang för validering av icke-formellt och informellt lärande i syfte att ge enskilda möjlighet att bevisa vad de lärt sig utanför den formella utbildningen och att utnyttja detta för sina karriärer och sitt framtida lärande. Arrangemangen ska göra det möjligt för enskilda att få kunskap, färdigheter och kompetens som förvärvats via icke-formellt och informellt lärande validerade och att erhålla en fullständig eller partiell kvalifikation på grundval av det validerade lärandet.

Validering definieras i rekommendationen som en process där ett behörigt organ bekräftar att en person har uppnått läranderesultat som mätts mot en

relevant standard och som består av identifiering, under ett samtal, av individens särskilda erfarenheter, dokumentation för att synliggöra individens erfarenheter, en formell bedömning av dessa erfarenheter och certifiering av resultaten av bedömningen som kan leda till en full eller partiell kvalifikation.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att det saknas tillräckliga skäl för att införa ett särskilt system för validering av kunskaper och erfarenheter som en ledamot har tillägnat sig under sitt uppdrag. Det behov av validering av erfarenheter från det parlamentariska och politiska arbetet som finns kan tas om hand genom de stödåtgärder för återgång till förvärvsarbete som tidigare ledamöter kan ta del av, såsom karriärrådgivning och kompetensutveckling. Det är dock enligt riksdagsstyrelsen viktigt med tydlig information om dessa stödåtgärder. Vidare finns det, som *Arbetsförmedlingen* påpekar, möjlighet till validering enligt de allmänna bestämmelserna om validering i förordningen om arbetsmarknadspolitiska program.

Till skillnad från utredningen anser riksdagsstyrelsen liksom *Riksdagens arvodesnämnd* att ett intyg skulle kunna ha en självständig betydelse i förhållande till ett valideringsförfarande. Enligt riksdagsstyrelsen bör Riksdagsförvaltningen på begäran av en ledamot som avslutar sitt uppdrag utfärda ett intyg. Av ett sådant intyg bör det, förutom den tidsperiod uppdraget varat, framgå vilka uppdrag ledamoten haft. Det kan gälla uppdrag som talman eller vice talman eller andra uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter eller organ. Till intyget bör även bifogas en beskrivning av vad uppdraget innebär. Intyget bör enligt styrelsen kunna vara ett verktyg för att kartlägga och bekräfta ledamotens kompetens och skulle därmed kunna vara ett hjälpmedel för att förbättra förutsättningarna för karriärutveckling för den enskilde. Ett intyg kan därmed bidra till att underlätta återgången till förvärvsarbete efter avslutat ledamotsuppdrag. Riksdagsstyrelsen avser att under våren 2026 återkomma med en föreskrift om möjligheten att på begäran få ett sådant intyg.

Styrelsen avser också att återkomma under våren 2026 i fråga om det stöd för återgång till förvärvsarbete i övrigt som utredningen lämnar i betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1). Det gäller bl.a. kompetensutveckling och belopp för stödåtgärderna för återgång till förvärvsarbete.

4.5 Vissa redan genomförda eller pågående åtgärder för att stödja riksdagsledamöterna i deras arbete

Riksdagsstyrelsens bedömning

Riksdagsförvaltningen bör återkommande redovisa för riksdagsstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra utredningens förslag.

Allmänna förutsättningar för stödet till riksdagsledamöterna

Huvuduppgiften för Riksdagsförvaltningen är att ge stöd till den parlamentariska processen i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt till riksdagens ledamöter. Att riksdagens ledamöter ska ha förutsättningar att fullt ut utföra sitt uppdrag och representera väljarna är ytterst en fråga om att värna demokratin. Med det följer att ledamöterna måste ges faktiska möjligheter att förvalta väljarnas förtroende och utföra det uppdrag som de är valda till och som de åtagit sig. Enligt utredningen upplever många ledamöter att det med ledamotsuppdraget följer en administrativ börda som har ökat betydligt under senare år samtidigt som de krav som ställs på ledamöterna i själva riksdagsuppdraget är högre än tidigare.

Utredningen lämnade en rad förslag på åtgärder som syftar till att stödja den parlamentariska processen och ledamotskapet och att minska den administrativa bördan. Nedan redovisas förslag som har tagits omhand av Riksdagsförvaltningen och vilka åtgärder som pågår eller har genomförts med anledning av förslagen.

Bokning av tjänsteresor

Utredningen föreslog att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla ett förbättrat stöd till ledamöterna när de bokar inrikes och utrikes tjänsteresor. Inriktningen ska vara att möjliggöra tillgång till personlig service som är lätt tillgänglig för ledamöterna genom personliga möten men också per telefon eller mejl.

Efter genomförd upphandling under hösten 2025 har riksdagens tidigare resebyrå fått fortsatt ansvar för riksdagens resebokningar. Det nya avtalet innebär bl.a. att resebyråns digitala självbokningstjänst och bokningar via mail och telefon, kompletteras med att resebyrån fr.o.m. mitten av januari 2026 erbjuder personlig service på plats i riksdagens lokaler. Vidare har det öppnats upp möjlighet att utöver inrikes resor, boka resor till hela EU och EES, kandidatländer, potentiella kandidatländer och Storbritannien via resebyråns självbokningstjänst.

Redovisning av tjänsteresor

Utredningen föreslog att Riksdagsförvaltningen utöver det stöd som redan lämnas vid behov i större utsträckning än i dag ska kunna erbjuda praktisk

hjälp när det gäller att fylla i reseräkningarna. Syftet är att minska den administrativa börda som föranleds av redovisningen av tjänsteresor.

Med anledning av utredningens förslag har en medarbetare anställts med uppgift att vara behjälplig när det gäller upprättande av reseräkningar. Vidare har en ny traktamentesmodul införts i reseräkningssystemet som ska förenkla hanteringen.

Regelverk för flygklasser

Enligt utredningen finns det behov av en ökad flexibilitet och en möjlighet att i viss utsträckning tillgodose individuella behov vid bokning utskottsresor och andra resor som bokas av Riksdagsförvaltningen.

På riksdagsdirektörens uppdrag har en översyn gjorts av de regler och allmänna råd som gäller för vilka flygklasser som ledamöter och tjänstemän kan boka (dnr 290-2025/26). Syftet med översynen var att undersöka om regelverket kan göras tydligare. I redovisningen av uppdraget, som lämnades i januari 2026, presenterades två alternativ på inriktning för ett tydligare och mer lättillämpat regelverk. Inriktningen är bl.a. att den billigaste flygklassen ska bokas vid kortare flygresor, att en högre flygklass bokas om den totala flygtiden eller flygtiden för en enskild sträcka uppgår till minst en viss tid samt att en resenär av särskilda skäl, t.ex. medicinska skäl, även i andra fall kan få resa i en högre flygklass. Arbetet med översyn av regelverket fortgår inom Riksdagsförvaltningen.

Besök, möten och seminarier i riksdagens lokaler

Utredningen föreslog att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla ett förbättrat stöd i samband med att riksdagsledamöterna tar emot besöksgrupper. Under remissbehandlingen har *Centerpartiet* och *Socialdemokraterna* understrukit vikten av att ett förbättrat stöd kommer på plats.

Avsikten är att Riksdagsförvaltningen ska tillskjuta tre heltidsanställda för att bistå och underlätta vid inpassering². Vidare har informationen på Intranätet om att ta emot besök eller grupp för visning samt om att anordna ett seminarium justerats för att underlätta vid planeringen av besök, visningar och seminarier (checklistor).

Extern representation i samband med vissa möten och seminarier i riksdagens lokaler

Utredningen föreslog att föreningar och nätverk i riksdagen som omfattas av talmannens överenskommelse med gruppledarna den 16 december 2020 som bekräftades den 28 september 2022, i vissa fall ska kunna få ersättning för kostnader för enklare förtäring i samband med ett arrangemang. Förslaget ska gälla för föreningar och nätverk där ledamöter från tre eller flera partier ingår.

² Ledamotsrådets möte den 4 juni 2025.

Det ska också vara fråga om ett möte eller seminarium som anordnas i en kammarsal. Utredningen föreslog vidare en ändring riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2017:4) om upplåtelse av riksdagens lokaler för genomförande av förslaget.

Från och med början av februari 2026 kan talmannen bevilja ersättning för extern representation för ledamotsnätverk när de är medarrangör för sammankomster i kammarsalarna. Det gäller för de nätverk i riksdagen som omfattas av tidigare nämnda överenskommelse mellan talmannen och gruppledarna. Riksdagsförvaltningen har bedömt att förslaget kan genomföras utan en särskild författningsreglering.

Teknisk utrustning för ledamöternas arbete med sociala medier m.m.

Utredningen föreslog att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla teknisk utrustning t.ex. i form av en studio som kan användas av ledamöterna i deras arbete med sociala medier och vid inspelningar av bl.a. podcaster. Under hösten 2025 togs en förstudie om en studio för sociala medier m.m. fram (dnr 234-2025/26). Förstudien, som skulle utreda förutsättningar och kostnader samt arbetsordning för en studio, redovisades i december 2025. Avsikten är att i nästa steg ta fram ett projektdirektiv för att specificera ramarna för ett införandeprojekt.

Vissa utrikes tjänsteresor

Utredningen föreslog att Riksdagsförvaltningen skulle ta fram förslag på hur resor inom Norden och resor till EU:s institutioner ska kunna behandlas som inrikes resor.

Utredningen med uppdrag att utreda vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m. fick i tilläggsdirektiv beslutade i juni 2026 i uppdrag att se över frågan (dnr 1832-2024/25). Utredningen lämnade i januari 2026 sitt slutbetänkande Ledamöters ersättning vid vissa resor och konsekvenser av förslag om säkerhet- och trygghetsåtgärder (2025/26:URF3). I betänkandet föreslås att en tjänsteresa som går till Danmark, Finland, Norge, Island eller Bryssel och som är av värde för fullgörandet av riksdagsuppdraget eller ingår som ett led i ett internationellt parlamentariskt utbyte ska räknas som en inrikes tjänsteresa. Betänkandet har skickats ut på remiss och remisstiden går ut den 30 april 2026

Teknikfria möten

Utredningen föreslog att Riksdagsförvaltningen ska skapa bättre förutsättningar för ledamöterna att kunna genomföra teknikfria möten genom t.ex. en ökad tillgång till teknikskåp.

Förutsättningarna att kunna genomföra teknikfria möten beaktas i samband med renoveringsarbeten i riksdagens byggnader. Det gäller exempelvis vid den genomförda renoveringen av Ledamotshuset och den pågående renoveringen av Cephalus. I de fall behov uppstår i befintliga lokaler hanteras frågan inom ramen för det löpande arbetet.

Riksdagsledamöternas arbetsrum och arbetsplatser i riksdagens lokaler

Utredningen efterlyser större flexibilitet när det gäller såväl inredning som användning av arbetsrum och arbetsplatser. *Centerpartiet*, *Moderata samlingspartiet* och *Socialdemokraterna* instämmer i den bedömningen.

De arbetsrum och arbetsplatser som är disponibla för ledamöter och partikanslier finns i olika byggnader som disponeras av riksdagen och Riksdagsförvaltningen. Arbetsrummen och arbetsplatserna varierar i storlek och form, vilket innebär att förutsättningarna för inredning (möbler, textilier, belysning, konst) ser olika ut. Riksdagsförvaltningen är ansvarig för den fysiska arbetsmiljön enligt kraven i arbetsmiljölagstiftningen. Det innebär bl.a. att lokalerna ska inredas så att de uppfyller krav som gäller i fråga om exempelvis brandsäkerhet, ergonomi, akustik, ljus, ventilation och klimat. Även kravet på tillgänglighet måste beaktas liksom säkerhetsaspekten i vilket ligger även möjlighet till ut- och inrymning.

Det förs en löpande dialog mellan partierna och Riksdagsförvaltningen i frågor som rör arbetsrum och arbetsplatser. Riksdagsförvaltningen har för avsikt att ta fram ett koncept för inredning av ledamöternas arbetsrum och arbetsplatser i de olika byggnaderna. Inom ramen för konceptet ska det finnas möjlighet för ledamöterna till vissa val när det gäller inredning. I samband med den nu pågående renoveringen av Cephalus arbetar Riksdagsförvaltningen med en referensgrupp bestående av riksdagsledamöter för att ta fram koncept för inredning av arbetsrum och arbetsplatser.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Riksdagsstyrelsen noterar att olika åtgärder har vidtagits med anledning av utredningens förslag. Vidare har delar av utredningens förslag tagits omhand inom ramen för uppdragen till Utredningen om vissa frågor gällande riksdagsledamöternas ersättningar m.m. (2025/26:URF1 och 2025/26:URF3) och Utredningen om offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2).

Ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen och ledamotskapet är av grundläggande betydelse för att riksdagsarbetet ska kunna fungera. Riksdagsstyrelsen ser positivt på det arbete som har bedrivits och bedrivs av Riksdagsförvaltningen, bl.a. med anledning av utredningens förslag. Arbetet bidrar till att underlätta riksdagsledamöternas arbete och minska den administrativa bördan och därmed till att skapa goda förutsättningar för ledamöterna att utföra sitt uppdrag.

Riksdagsstyrelsen vill understryka betydelsen av ett kontinuerligt arbete för att skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens arbete och ledamöternas uppdrag. Arbetet är inte statiskt, utan det behöver ständigt anpassas och utvecklas för att möta förändringarna i riksdagsarbetet och ledamotsuppdraget. Ledamotsperspektivet måste vara i fokus. Det är också viktigt att fortlöpande följa upp och utvärdera de insatser som görs. Riksdagsförvaltningen bör därför återkommande redovisa för riksdagsstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra utredningens förslag.

5 Konsekvenser av framställningens förslag

Riksdagsstyrelsens överväganden

De förslag som riksdagsstyrelsen lägger fram i framställningen – som inte ryms inom förvaltningsanslaget – beräknas kräva ett anslagstillskott om drygt 27 miljoner kronor.

Utredningarnas överväganden

Utredningarnas överväganden överensstämmer till stor del med riksdagsstyrelsens.

Remissinstanserna

Inga remissinstanser har haft några erinringar mot utredningarnas överväganden.

Skälen för riksdagsstyrelsens överväganden

2023 års riksdagsutredning har gjort bedömningen att ett genomförande av förslagen innebär att anslaget 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag inom utgiftsområde 1 bör öka med 12 miljoner kronor. Riksdagsstyrelsen gör ingen annan bedömning.

Därtill kommer ökade kostnader för vissa enskilda förslag som redovisas nedan.

Stockholmstraktamentet (avsnitt 4.2.8)

Riksdagsstyrelsen föreslår att storleken på Stockholmstraktamentet höjs från 50 procent till 70 procent av maximibeloppet enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Höjningen av traktamentet beräknas innebära ökade kostnader med ca 1,4 miljoner kronor.

Stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen (avsnitt 4.2.10)

Riksdagsstyrelsens förslag innebär en höjning av basstödet till partigrupperna med 23–40 procent. Höjningen av stödet beräknas innebära ökade kostnader med högst 25 miljoner kronor.

Arvoden för deltagande i delegationer till mellanfolkliga organisationer (avsnitt 4.2.11)

Riksdagsstyrelsens förslag innebär att ett månadsarvode ska utgå till ordförande och vice ordförande i delegationerna för vissa mellanfolkliga organisationer. Förslaget beräknas innebära ökade kostnader med drygt 450 000 kronor.

Avräkning av avgångsförmåner (avsnitt 4.2.12)

Riksdagsstyrelsens förslag innebär att avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet ändras. Med beaktande av de osäkerhetsfaktorer som finns bedöms förslaget innebära en kostnadsökning med ca 5 procent av det ekonomiska omställningsstöd som utgår. För Statens tjänstepensionsverk (SPV) som administrerar bl.a. det ekonomiska omställningsstödet beräknas förslaget innebära en engångskostnad om ca 300 000 kronor.

Enligt riksdagsstyrelsens bedömning bör de årliga stickprovskontrollerna av utbetalningar göras generella. Detta innebär sannolikt att den ersättning som Riksdagsförvaltningen betalar till SPV kommer att öka i samband med att ett nytt avtal tecknas.

Ordningsstörningar och utvidgad säkerhetskontroll (avsnitt 4.3.3)

Riksdagsstyrelsen delar utredningens bedömning att kostnadsökningarna bedöms vara begränsade och ryms inom befintliga ramar.

Validering av uppdraget som riksdagsledamot (avsnitt 4.4.6)

Riksdagsstyrelsens bedömning att validering inte ska ske bedöms inte medföra behov av ökade resurser. När det gäller bedömningen att en avgående ledamot på begäran ska kunna få ett intyg om uppdrag under tiden som riksdagsledamot bedöms kostnaderna vara begränsade och får anses rymmas inom riksdagens förvaltningsanslag.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Riksdagsstyrelsens förslag

De lagändringar som för sin finansiering är kopplade till budgetår föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 september 2026, med undantag för den nya lagen om riksdagens medalj som föreslås träda i kraft den 15 juni 2026 och ändringarna i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ som föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026.

Utredningarnas förslag

Utredningarnas förslag överensstämmer till övervägande del med riksdagsstyrelsens i motsvarande delar.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte haft någon erinran mot förslagen eller har avstått från att yttra sig.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen instämmer i utredningarnas förslag om ikraftträdande och behov av övergångsbestämmelser.

När det gäller den nya lagen om riksdagens medalj anser riksdagsstyrelsen dock att det är angeläget att lagen kan tillämpas redan vid riksmötets avslutande 2026. Det tidigare ikraftträdandet möjliggör för talmannen att dela ut medaljer och avgångsgåvor till även de ersättare som nu avgår och uppfyller kraven enligt den nya lagen.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om riksdagens medalj

Riksdagsstyrelsens överväganden till lagen framgår av avsnitt 4.2.13. I den nya lagen har därutöver flertalet bestämmelser i lagen (2021:1117) om riksdagens medalj (i det följande benämnd *2021 års lag*) redaktionellt bearbetade förts över till den nya lagen.

Lagens tillämpning

1 §

Riksdagens medalj får tilldelas den som har gjort förtjänstfulla insatser för riksdagen.

Bestämmelsen motsvarar delvis 2 § i 2021 års lag och innebär inte någon ändring i sak.

Vem som beslutar om tilldelande av medalj

2 §

Talmanen beslutar om vem som ska tilldelas riksdagens medalj.

Bestämmelsen motsvarar delvis 2 § i 2021 års lag och innebär inte någon ändring i sak.

Förutsättningar för att tilldelas en medalj

3 §

En riksdagsledamot och en ersättare som under längre tid tjänstgjort som ledamot får när han eller hon lämnar riksdagen tilldelas riksdagens medalj, om det inte föreligger särskilda skäl häremot.

Medaljen får för särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen tilldelas också annan än den som avses i första stycket.

I bestämmelsen ges förutsättningarna för när någon av talmannen får tilldelas riksdagens medalj. Genom regleringen i *första stycket* tydliggörs vidare att riksdagens medalj också får tilldelas en ersättare som under längre tid tjänstgjort som ledamot.

I första stycket har förts in en bestämmelse som medger talmannen att, om särskilda skäl talar häremot, kunna avstå från att dela ut en medalj till någon som uppfyller de formella kraven enligt lagen. Bestämmelsen har närmast sin förebild i 5 § andra stycket i 2021 års lag. Där ställs dock upp kravet på

synnerliga skäl för att talmannen ska kunna göra ett motsvarande undantag att tilldela en ledamot en medalj som i övrigt uppfyller de formella kraven.

4 §

Riksdagens medalj ges i åttonde storleken (31 mm) och i tolfte storleken (43 mm) utifrån de förutsättningar som framgår av 5 och 6 §§.

Bestämmelsen motsvarar 7 § första stycket i 2021 års lag. Den närmare utformningen av medaljen avses fortsättningsvis regleras genom föreskrift som riksdagsstyrelsen beslutar, se vidare 8 § i förslaget till den nya lagen.

5 §

Riksdagens medalj i åttonde storleken får tilldelas

- *den riksdagsledamot och den ersättare som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort som ledamot minst sex år i följd, eller*
- *den som annars har gjort särskilt förtjänstfulla insatser för riksdagen.*

Första stycket motsvarar 4 § första stycket i 2021 års lag.

Andra stycket motsvarar delvis 6 § i 2021 års lag.

6 §

Riksdagens medalj i tolfte storleken får tilldelas

- *den riksdagsledamot och den ersättare som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort som ledamot minst tolv år i följd,*
- *den riksdagsledamot och den ersättare som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort som ledamot minst sex år i följd och minst fyra av dessa år varit talman, vice talman, utskottsordförande, ordförande i EU-nämnden eller gruppledare, eller*
- *den som annars har gjort synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen.*

Första och andra styckena motsvarar 4 § andra stycket i 2021 års lag.

Tredje stycket motsvarar delvis 6 § i 2021 års lag.

7 §

Talmannen får, om det föreligger särskilda skäl, även tilldela en riksdagsledamot eller en ersättare riksdagens medalj som inte fullt ut uppfyller förutsättningarna enligt 5 eller 6 § att tilldelas en medalj av viss storlek när han eller hon lämnar riksdagen.

Bestämmelsen motsvaras av 5 § första stycket i 2021 års lag. I den nya bestämmelsen ges talmannen möjlighet att, om det föreligger särskilda skäl, förutom en ledamot också tilldela en ersättare som lämnar riksdagen en

medalj, trots att hon eller han inte fullt ut uppfyller förutsättningarna att tilldelas medaljen. Se vidare avsnitt 4.2.13.

Övriga föreskrifter

8 §

Riksdagsförvaltningen får meddela föreskrifter om tillämpningen av denna lag samt om diplom, riksdagsnål och andra avskeds gåvor som talmannen beslutar om att ge till en riksdagsledamot eller en ersättare för ledamot när han eller hon lämnar riksdagen.

Bestämmelsen motsvarar och ersätter 3 §, 4 § tredje stycket och 7 § i 2021 års lag. Avsikten är att tillämpningsföreskrifter om medaljen liksom bestämmelser om medaljens utseende fortsättningsvis ska regleras genom föreskrift som beslutas av riksdagsstyrelsen med möjlighet för talmannen att därutöver fastställa riktlinjer och rutiner om hur riksdagens medalj ska tilldelas och bäras.

På motsvarande sätt som beträffande medaljens utseende och formerna för dess bärande och utdelande ska riksdagsstyrelsen också kunna besluta föreskrift angående diplom, riksdagsnål och andra avskeds gåvor som talmannen får besluta att ge till en riksdagsledamot eller en ersättare när han eller hon lämnar riksdagen. Det får förutsättas att talmannen beslutar om de närmare rutinerna i dessa frågor.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Som närmare framgår av avsnitt 6 avses den nya lagen om riksdagens medalj träda i kraft den 15 juni 2026. Därigenom ges talmannen möjlighet att tillämpa den nya lagens bestämmelser om att tilldela även avgående ersättare som tjänstgjort som ledamot riksdagens medalj när hon eller han lämnar riksdagen 2026.

Genom lagen upphävs den tidigare lagen (2021:1117) om riksdagens medalj.

7.2 Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen

3 kap.

Gemensamma bestämmelser om val av talman och vice talman

4 §

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, *inom sig för varje valperiod* välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning.

Kandidater nomineras inför respektive val vid det sammanträde där valen ska ske.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet ske med acklamation.

Närmaste före 4 § läggs till en ändrad rubrik (se avsnitt 4.2.2).

Första stycket har utifrån lydelsen i 4 kap. 2 § regeringsformen förtydligats men är i sak oförändrat.

I paragrafen förs in ett nytt *andra stycke* där det utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.2 tydliggörs att val av talman respektive vice talman endast kan ske av någon kandidat som nominerats vid sammanträdet.

Det nya *tredje stycket* motsvarar nuvarande andra stycket men är i sak oförändrat. Det nuvarande tredje stycket upphävs (se nya 4 a och 4 b §§).

Bestämmelser om förfarandet vid val av talman

4 a §

Om det finns fler än en nominerad kandidat till talman, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte någon av de nominerade vid den första omröstningen får mer än hälften av rösterna ska ett nytt val genomföras. Vid den andra omröstningen är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte heller vid den andra omröstningen någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Närmaste före nya 4 a § förs in en ny rubrik (se avsnitt 4.2.2).

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.2 och nuvarande 4 § tredje stycket regleras i den nya paragrafen hur val av talman ska ske.

Bestämmelser om förfarandet vid val av vice talman

4 b §

Om det finns fler än en nominerad kandidat till vice talman, och valet av vice talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna.

Om inte någon av de nominerade vid den första omröstningen får mer än hälften av rösterna ska ett nytt val genomföras.

Den andra omröstningen ska genomföras mellan de två som vid den första omröstningen fick flest röster. Vid den andra omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Närmast före nya 4 b § förs in en ny rubrik (se avsnitt 4.2.2).

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.2 och nuvarande 4 § tredje stycket regleras i den nya paragrafen hur vice talman väljs.

4 kap.

Tilläggsbestämmelse 4.4.1

Riksdagsstyrelsen leder Riksdagsförvaltningen.

Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra ledamöter som riksdagen väljer inom sig för en valperiod. Riksdagen väljer även tio ersättare för de valda ledamöterna av riksdagsstyrelsen.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.1 har i *första stycket* tagits bort orden ”och överlägger om planeringen av riksdagsarbetet”.

6 kap.

27 §

Talmannen eller den som annars leder sammanträdet får genast utvisa den åhörare som i plenisalen uppträder störande.

Uppstår det oordning bland åhörarna får ett beslut om utvisning avse samliga åhörare.

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet har avslutats.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 förtydligas bestämmelserna i *första stycket* om utvisning av åhörare som i plenisalen uppträder störande.

Andra och tredje styckena är nya och kommenteras närmare i avsnitt 4.3.3.

7 kap.

Tilläggsbestämmelse 7.15.3

Ett utskottssammanträde får äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder.

Under arbetsplenium eller val i kammaren får dock ett utskott sammanträda endast om utskottet enhälligt beslutat om det i förväg. Om det finns särskilda skäl, får utskottet också enhälligt och i förväg besluta att ett sådant sammanträde ska få vara offentligt enligt 17 §.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.3 har tilläggsbestämmelse 7.15.3 ändrats och delats upp i två stycken. I sak innebär den nya regleringen att ett utskott i förväg och enhälligt om det finns särskilda skäl kan besluta att hålla ett offentligt sammanträde också under arbetsplenum eller under val i kammaren.

19 §

Ordföranden eller den som annars leder sammanträdet får genast utvisa den åhörare som under sammanträdet uppträder störande eller på något annat sätt uppträder olämpligt.

Uppstår det oordning bland åhörarna får ett beslut om utvisning avse samtliga åhörare.

Om den som leder sammanträdet inte bestämmer något annat upphör ett beslut om utvisning när sammanträdet har avslutats.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 och på motsvarande sätt som framgår av ändringarna i 6 kap. 27 § har införts nya bestämmelser som ger ordföranden eller den som annars leder ett offentligt sammanträde med ett utskott eller EU-nämnden möjlighet att utvisa åhörare som uppträder störande.

9 kap.

13 §

Om en proposition, *en skrivelse*, en framställning eller *en redogörelse* måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen *eller redogörelsen*, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Riksdagen får på förslag av talmannen besluta att förlänga motionstiden om det finns särskilda skäl.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.4 har i *första stycket* förts in bestämmelser som möjliggör att riksdagen kan besluta om förkortad motionstid också vid behandling av skrivelser och redogörelser som behöver behandlas skyndsamt.

11 kap.

Tilläggsbestämmelse 11.21.1

Riksdagens skrivelser undertecknas *eller bekräftas på annat sätt* av talmannen. *Bekräftelsen ska ske genom ett förfarande som uppfyller höga krav på säkerhet.*

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.5 har i tilläggsbestämmelse 11.21.1 förts in en möjlighet att även bekräfta riksdagens skrivelser på ett teknikneutralt sätt.

12 kap.**Tilläggsbestämmelse 12.8.5**

Vid val av en person ska det på valsedeln finnas ett kandidatnamn.

En valsedel är ogiltig om

1. den innehåller två eller flera kandidatnamn,
2. den innehåller namnet på en kandidat som inte är valbar,
3. namnet är överstruket, *eller*
4. det inte klart framgår vem som avses.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.2 har i tilläggsbestämmelse 12.8.5 andra riksdagsordningen tagits bort punkt 5, där det föreskrevs att en valsedel är ogiltig om den innehåller en beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.

13 kap.**3 §**

Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

Ett val av en ny ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjätte året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det sjätte året.

Ett omval av en ombudsman gäller från omvalet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under tredje året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Omvalet ska aldrig gälla längre än till utgången av det tredje året.

Andra stycket gäller även när en ombudsman väljs till chefsjustitieombudsman.

Ett val av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

I *första stycket* har endast gjorts en redaktionell följdändring.

6 §

Riksrevisorn och riksrevisionsdirektören väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

Valen av riksrevisor respektive riksrevisionsdirektör gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

Om det finns särskilda skäl, kan valet av riksrevisionsdirektör också gälla för en viss kortare tid än sju år.

I första stycket har endast gjorts en redaktionell följdändring.

13 §

Riksdagen ska välja en valprovsningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

I tredje stycket har endast gjorts en redaktionell följdändring.

17 §

Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

I tredje stycket har endast gjorts en redaktionell följdändring.

20 §

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 a §. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

I paragrafen har endast gjorts en redaktionell följdändring.

Bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1)

2. Finansutskottet ska bereda ärenden om

- a) penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
- b) kredit- och fondväsendet,
- c) det affärsmässiga försäkringsväsendet,
- d) Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,

- e) den kommunala ekonomin,
- f) statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
- g) statens egendom,
- h) förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde,
- i) budgettekniska frågor, samt
- j) anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldsräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen.

5. Civilutskottet ska bereda ärenden om

- a) äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, jorda-, handels- och utskökningsbalkarna och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
- b) försäkringsavtalsrätt,
- c) associationsrätt,
- d) skadeståndsrätt,
- e) *immaterialrätt*,
- f) transporträtt,
- g) konkursrätt,
- h) konsumentpolitik,
- i) internationell privaträtt,
- j) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
- k) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
- l) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
- m) vattenrätt,
- n) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt
- o) anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad samt konsumentpolitik.

10. Kulturutskottet ska bereda ärenden om

- a) allmänna kultur- och bildningsändamål,
 - b) kulturarv,
 - c) folkbildning,
 - d) ungdomsverksamhet,
 - e) internationellt kulturellt samarbete,
 - f) idrotts- och friluftsverksamhet,
 - g) tillsyn och reglering av spelmarknaden,
 - h) trossamfunden,
 - i) radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning, samt
 - j) anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.
-

14. Näringsutskottet ska bereda ärenden om
- a) allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor,
 - b) industri och hantverk,
 - c) handel,
 - d) *upphandling*,
 - e) energipolitik,
 - f) regional utvecklingspolitik,
 - g) statlig företagsamhet,
 - h) pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet, samt
 - i) anslag inom utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv.
-

Utifrån avsnitt 4.2.6 har fördelningen av ansvaret för beredningen av vissa ärenden mellan utskott ändrats. Det gäller ärenden om upphandling, immaterialrätt och trossamfund.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås ändringarna i riksdagsordningen träda i kraft den 1 september 2026.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

1 §

Säkerhetskontroll får äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Säkerhetskontroll får också äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 har i *andra stycket* förts in en möjlighet att genomföra säkerhetskontroll också för att förebygga att ordningen i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller EU-nämnden. Inom ramen för talmannens beslut enligt 2 § kommer en sådan säkerhetskontroll att omfatta endast sådana åhörare som inte är undantagna, såsom ackrediterade journalister och särskilt inbjudna gäster till talmannen.

2 §

Beslut om säkerhetskontroll fattas av talmannen och *ska* avse visst tillfälle eller viss tid.

Ändringen i paragrafen är endast av språklig redaktionell art.

4 §

Vid säkerhetskontroll *ska* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § *första stycket* eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

Även föremål som enligt 1 § andra stycket typiskt sett är ägnade att störa ordningen eller som ensamt eller tillsammans med andra föremål kan antas komma att användas vid en ordningsstörning i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden ska eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.

Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas.

I *första stycket* har – förutom en språklig redaktionell ändring – endast gjorts en hänvisning till 1 § första stycket som enligt nuvarande lydelse helt motsvarar 1 §.

I ett nytt *andra stycke* anges de föremål som ska eftersökas vid en säkerhetskontroll enligt nya 1 § andra stycket för att förhindra ordningsstörning. Utifrån vad som också framgår av övervägandena i avsnitt 4.3.3 är det föremål som typiskt sett är ägnade att störa ordningen eller som ensamt eller tillsammans med andra föremål kan komma att användas vid en

ordningsstörning som ska få eftersökas. I den delen skiljer sig regleringen här från vad utredningen föreslagit.

Tredje stycket motsvarar i sin helhet nuvarande andra stycket i paragrafen.

5 §

Säkerhetskontroll *får utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen.*

Säkerhetskontroll får också utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som står under ledning av en polisman. Säkerhetskontrollen ska i sådana fall utföras efter närmare anvisningar av Polismyndigheten.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 har i *första stycket* införts en ny bestämmelse om att säkerhetskontroll får utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen.

I ett nytt *andra stycke* regleras den nuvarande ordningen att säkerhetskontroll också får utföras av en polisman eller en ordningsvakt som står under ledning av en polisman.

6 §

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till riksdagens lokaler *och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 har förts in möjligheten att kunna inte enbart vägra tillträde eller avvisa utan också avlägsna den från riksdagens lokaler som vägrar att genomgå säkerhetskontroll.

7 §

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *ska* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Den som inte följer uppmaningen enligt första stycket får *vägras tillträde till riksdagens lokaler och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

Ändringen i *första stycket* är endast av språklig redaktionell art.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 har i *andra stycket* förts in möjligheten att kunna inte enbart avlägsna utan också vägra tillträde och avvisa den från riksdagens lokaler som vägrar att efterkomma en anmaning att lämna ifrån sig vissa föremål på sätt som anges i första stycket.

8 §

Föremål som lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag *ska* förvaras på betryggande sätt. Om det begärs, *ska* bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet skall återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar riksdagens lokaler.

Ändringen i paragrafen är endast av språklig redaktionell art.

9 §

Kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras med en metalldetektor eller en annan liknande anordning eller, om det finns särskilda skäl, på annat sätt.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Ändringarna i *första stycket* innebär att det ska krävas särskilda skäl för att en kroppsvisitation ska få användas på något annat sätt än genom att använda sig av en metalldetektor eller liknande anordning. Med liknande anordning ska i detta sammanhang förstås sådan teknisk utrustning som t.ex. larmbågar, handhållna metalldetektorer och när det gäller föremål också röntgenmaskiner.

Ändringarna i *andra stycket* är huvudsakligen av språklig redaktionell art.

9 a §

Om kroppsvisitation eller undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras på annat sätt än med en metalldetektor eller en annan liknande anordning, ska uppgiften utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen, av en polis man eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för sådana uppgifter.

Sådan kroppsvisitation får bara utföras eller bevitnas av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen avser annat än föremål som den visiterade har med sig.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 införs en ny paragraf, 9 a §, i lagen.

I paragrafen anges förutsättningarna för hur en kroppsvisitation när det finns särskilda skäl (se 9 §) ska ske och vem som i så fall får utföra den.

Andra stycket motsvarar i sak nuvarande bestämmelse i 9 § tredje stycket samma lag.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås lagen träda i kraft den 1 september 2026.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande.

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5
5. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
6. Den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2

7. *Den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)*

Ordförande: 4

Vice ordförande: 2

8. *Den svenska delegationen till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol)*

Ordförande: 4

Vice ordförande: 2

9. *Andra delegationer till mellanfolkliga organisationer i ett internationellt parlamentariskt samarbete, som inte bygger på en sådan internationell överenskommelse som avses i 13 kap. 18 § första stycket riksdagsordningen, och som talmannen efter samråd med gruppledarna utsett riksdagsledamöter att ingå i*

Ordförande: 4

Vice ordförande: 2

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.11 införs särskilda arvoden för ordförande och vice ordförande i delegationer till mellanfolkliga organisationer.

2 §

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § 1–4 betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

Sammanträdesarvode betalas dock inte till vald ledamot och företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen.

Sammanträdesarvode betalas även till

1. ledamot och tjänstgörande ersättare i ledamotsrådet,
2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen, *och*
3. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid

Arvodesbeloppen fastställs av riksdagsstyrelsen.

Till suppleant som deltar i sammanträde utan att delta i beslut betalas sammanträdesarvode endast om respektive organ beslutar det.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.11 ska fortsättningsvis inte några särskilda sammanträdesarvoden utgå vid deltagande i vissa delegationer till parlamentariska församlingar. Nuvarande punkterna 3 och 5–8 upphävs därför.

3 a §

Den som fullgör uppdrag i *den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling* och som lämnar riksdagen i samband med ett val, har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

- arvode enligt 1 § 6 för uppdrag som ordförande eller vice ordförande,
- resekostnadsersättningar och traktamente enligt 3 § andra stycket 1, och
- teknisk och elektronisk utrustning enligt 7 kap. 12 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.11 görs dels en redaktionell ändring, dels en konsekvensändring i *första strecksatsen*.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Som framgår av övervägandena i avsnitt 6 föreslås lagändringarna träda i kraft den 1 oktober 2026.

Av övervägandena i avsnitt 6 framgår att äldre föreskrifter fortsatt ska gälla för arvoden och ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

6 §

En anmälan enligt 4 § ska göras skriftligen till *Riksdagsförvaltningen*. Anmälan ska göras inom fyra veckor från det att riksdagen sammanträtt första gången efter ett val eller från den senare tidpunkt då uppdraget som riksdagsledamot påbörjades.

I paragrafen görs endast en redaktionell ändring utifrån nuvarande organisation för Riksdagsförvaltningen.

7 §

Nya registreringspliktiga uppgifter eller ändringar av registrerade uppgifter ska anmälas skriftligen inom fyra veckor efter det att de uppkommit.

Ändringen i paragrafen är endast av en redaktionell språklig art.

8 §

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

<u>Art av åtagande eller ekonomiskt intresse</u>	<u>Uppgifter som ska registreras</u>
--	--------------------------------------

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

Förekomsten av helt eller delvis ägande.

2. Ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.7 görs den ändringen att uppgiftsskyldigheten att ange fastighetsbeteckning tas bort.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås denna lag träda i kraft den 1 september 2026.

7.6 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

12 kap.

Riksdagsledamöters tjänsteresa till Stockholm

6 a §

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16 och 18–22 §§. I stället ska avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 70 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte på sätt som avses i andra stycket fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter för en tjänsteresa till Stockholm ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

I lagen förs in en ny mellanrubrik (jfr SOU 2025:4). Begreppet ”stockholmstraktamente” kan då mönstras ut från det enda ställe det förekommer i inkomstskattelagen och behöver inte heller särskilt definieras i denna lag. Detta har föranlett en språklig redaktionell justering i tredje stycket.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.8 görs en konsekvensändring i andra stycket till ändringen av nivån av Stockholmstraktamentet. Se 5 kap. 2 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås denna lag träda i kraft den 1 januari 2027.

7.7 Förslaget till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

9 a §

I lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler finns ytterligare bestämmelser om den som bevakar ett sådant skyddsobjekt som anges i 4 § 2.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 görs en konsekvensändring i skyddslagen. Den har i likhet med vad som *Försvarsdepartementet* förordat i sitt remissyttrande förts in i en ny paragraf, 9 a §, i lagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås lagen träda i kraft den 1 september 2026.

7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

5 kap.

2 §

En ledamot har rätt till traktamente vid en tjänsteresa till Stockholm om han eller hon har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset och resan innefattar övernattningsbostad i Stockholm (Stockholmstraktamente). Ledamoten har inte rätt till Stockholmstraktamente för dagar som berättigar till dagtraktamente eller utlandstraktamente enligt 1 eller 3 §§.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresantar i anspråk och motsvarar *70 procent av maximibeloppet* enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.8 görs i *andra stycket* en ändring som innebär att Stockholmstraktamentet justeras från 50 procent till 70 procent av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229).

6 kap.

7 §

Riksdagsförvaltningen beslutar om *talmannen ska tilldelas en övernattningslägenhet och vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrups förfogande. Andra övernattningsbostäder än den övernattningsbostad som tilldelas talmannen ska fördelas i proportion till antalet ledamöter i respektive partigrupp som har rätt till övernattningsbostad.*

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.9 görs vissa förtydligande ändringar angående tilldelandet av övernattningsbostad till talmannen.

12 kap.

11 §

Underlaget för beräkningen av inkomstgarantin de första fem garantiåren utgörs av följande arvoden som betalas ut vid avgångstillfället:

1. ledamotsarvode enligt 3 kap. 2 §,
2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 3–5 §§, och
3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 5 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Från och med det sjätte garantiåret beräknas inkomstgarantin bara på det ledamotsarvode som betalades vid avgångstillfället.

Talmannens arvode vid avgångstillfället utgör underlag för beräkningen av hans eller hennes inkomstgaranti.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.11 görs i paragrafen en redaktionell konsekvensändring i punkt 3 i *första stycket*.

13 kap.

13 §

Ekonomiskt omställningsstöd ska minskas med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
2. inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension enligt kollektivavtal,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §, och
5. andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än dem som avses i 1–4.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.11 har nuvarande andra stycket flyttats till en ny paragraf, 13 a §, med därtill följande sakliga ändringar.

13 a §

Minskningen av det ekonomiska omställningsstödet ska motsvara den procentandel som gäller vid beräkningen av stödet enligt 5 § andra stycket eller vid beräkning av ytterligare stöd enligt 6 § fjärde stycket och ska ske med den sammanlagda inkomsten enligt 13 § som per år överstiger ett prisbasbelopp.

Paragrafen är ny. Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.11 har nuvarande andra stycke i 13 § med där angivna sakliga ändringar i stället tagits in i denna nya paragraf.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås lagen träda i kraft den 1 januari 2027 med undantag för ändringarna i 6 kap. 7 § som föreslås träda i kraft den 1 september 2026.

Förändringarna om ekonomiskt omställningsstöd i 13 kap. 13 § och den nya 13 a § träder alltså i kraft den 1 september 2026. De nya föreskrifterna ska därvid tillämpas endast på ekonomiskt omställningsstöd och inkomster som avser tiden efter ikraftträdandet. Det innebär att det är det ekonomiska omställningsstöd som betalas ut tidigast januari 2027, samt de inkomster som enligt 13 kap. 13 och 13 a §§ ska avräknas och som hänför sig till tid från och

med den 1 januari 2027, som omfattas. Vid bedömningen av vilka inkomster som ska omfattas av de nya avräkningsreglerna ska alltså utbetalningstidpunkten vara avgörande.

7.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

2 kap.

1 §

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.10 har i paragrafen tagits bort de beloppsmässiga bestämningarna av det grundbelopp och det tilläggsbelopp som basstödet består av.

Beräkningsgrunden för grundbeloppet och basbeloppet har tagits i 3 § andra stycket respektive 4 § andra stycket.

1 a §

När basstödet enligt denna lag ska beräknas ska med prisbasbelopp avses det prisbasbelopp som enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller när stödet ska betalas ut.

Paragrafen är ny och ger definitionen av det prisbasbelopp som ska ligga till grund för den årliga beräkningen av basstödet ingående belopp.

3 §

En partigrupp som företräder ett regeringsparti har rätt till ett grundbelopp. Var och en av övriga partigrupper har rätt till två grundbelopp.

Ett grundbelopp är 45 prisbasbelopp, avrundat till närmast tusental kronor.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.10 har i paragrafen förts in ett *andra stycke* som anger storleken på det grundbelopp som årligen räknas upp med prisbasbeloppet. Beloppet avrundas, om det behövs, till närmast tusental kronor.

4 §

En partigrupp har rätt till ett tilläggsbelopp för varje mandat som partiet fick vid det senaste valet.

Ett tilläggsbelopp är 2 prisbasbelopp, avrundat till närmast hundratal kronor.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.2.10 har i paragrafen förts in ett *andra stycke* som anger storleken på det tilläggsbelopp som årligen räknas upp med prisbasbeloppet. Beloppet avrundas, om det behövs, till närmast hundratal kronor.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås lagen träda i kraft den 1 januari 2027.

7.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter

16 §

Bestämmelser om en ordningsvakts befogenheter finns i

1. rättegångsbalken,
2. lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,
3. lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,
4. lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol,
5. polislagen (1984:387),
6. *lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler,*
7. ordningslagen (1993:1617),
8. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,
9. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,
10. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och
11. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

Utifrån övervägandena i avsnitt 4.3.3 görs en redaktionell följdändring genom att i en ny punkt 6 föra in lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler. Tillägget medför att den fortsatta numreringen av punkterna också ändras.

Ikraftträdandebestämmelse

Utifrån övervägandena i avsnitt 6 föreslås lagen träda i kraft den 1 september 2026.

BILAGA I

Sammanfattning av betänkandet Ledamoten i fokus (2024/25:URF1)

I betänkandet redovisar kommittén sina förslag och bedömningar med anledning av uppdraget att se över stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen m.m. Den senaste tidens utveckling tillsammans med riksdagens och ledamotskapets unika och speciella karaktär har varit vägledande i kommitténs arbete. Ledamotens perspektiv har varit i fokus och det har varit särskilt viktigt att lyfta fram ledamöternas förutsättningar att fullgöra uppdraget. Vidare har det varit angeläget att värna de demokratiska aspekterna och förtroendet för riksdagen och dess ledamöter. Kommitténs förslag och bedömningar är politiskt förankrade och syftar till att förändra arbetet inom Riksdagsförvaltningen, stärka ledamotsperspektivet och förbättra förutsättningarna för ledamöterna att fullgöra sitt uppdrag. Dessutom är det en ambition att kommitténs arbete också ska kunna bidra till Riksdagsförvaltningens löpande utvecklingsarbete på ett mer övergripande plan, och att ledamöter och förvaltning gemensamt ska arbeta för löpande förbättringar. Kommitténs förslag och bedömningar sammanfattas i det följande.

Ändrade förutsättningar för riksdagen och dess ledamöter

All offentlig makt i Sverige utgår från folket, och riksdagen är folkets främsta företrädare. Att riksdagens ledamöter ska ha förutsättningar att fullt ut utföra sitt uppdrag och representera väljarna är därför enligt kommittén ytterst en fråga om att värna demokratin. Riksdagsledamöterna har en central roll som det svenska folkets representanter, och ledamotsuppdraget är ett mycket viktigt samhällsuppdrag som är unikt till sin karaktär. Med det följer att ledamöterna måste ges faktiska möjligheter att förvalta väljarnas förtroende och utföra det uppdrag som de är valda till och som de åtagit sig.

Kommittén har kunnat konstatera att förutsättningarna för riksdagsuppdraget har förändrats under de senaste decennierna. Aktiviteten och komplexiteten i riksdagsarbetet har ökat, bl.a. genom fler omfattande och komplicerade riksdagsärenden, en ökad sammanträdestid i både kammaren och utskotten, nya uppgifter för riksdagen och fler ärenden som kräver en skyndsam riksdagsbehandling. Det parlamentariska läget under många av valperioderna har bidragit till att riksdagens roll i det politiska beslutsfattandet har ökat. Till detta kommer förändringar i omvärlden, såsom en ökad globalisering och digitalisering samt ett förändrat säkerhetsläge, vilket får konsekvenser både för riksdagen och för samhället i övrigt. En sådan utveckling påverkar inte bara riksdagsledamöternas förutsättningar att utföra sitt uppdrag utan också Riksdagsförvaltningens förutsättningar att ge stöd till verksamheten. Också i partigruppernas kanslier i riksdagen skapar utvecklingen nya krav och utmaningar.

Grundläggande utgångspunkter för stödet till den parlamentariska processen och ledamotskapet

Riksdagens roll som det främsta statsorganet och folkets främsta företrädare innebär att det måste ställas höga krav på det stöd som ges till den parlamentariska processen, och det gäller oavsett om stödet ges direkt till den parlamentariska arbetet i kammaren och utskotten eller om stödet är av mer indirekt karaktär. När förutsättningarna för riksdagens arbete ändras måste stödet också kunna möta de ändrade förutsättningarna. Detta ställer stora krav på service och flexibilitet inom Riksdagsförvaltningen.

Ledamotsuppdraget är unikt till sin karaktär och skiljer sig i flera avseenden från det som allmänt gäller på arbetsmarknaden. Ledamöterna fullgör också sitt uppdrag varje dag, året om, och kommittén slår fast som en viktig princip att allt som en ledamot gör, med vissa angivna undantag, ligger inom ramen för uppdraget. En självklar utgångspunkt måste dessutom vara att det är ledamotskapets unika särdrag som ska vara avgörande för vilket stöd ledamöterna behöver. Det är också ledamöternas behov som måste sätta den yttersta ramen för stödets utformning.

Stödsystemet bör enligt kommittén vila på grundsynen att det är uppdraget som folkets främsta företrädare som är unikt och speciellt, inte de enskilda ledamöterna. Samtidigt måste Riksdagsförvaltningen tillhandahålla stöd som kan anpassas efter olika förutsättningar hos ledamöterna. Stödet får inte bli så standardiserat att individuella behov inte kan tillgodoses. Det måste således finnas möjligheter för den enskilda ledamoten att, inom rimliga gränser, påverka stödets utformning exempelvis genom att göra vissa val eller framföra vissa önskemål. För att upprätthålla förtroendet i förhållande till väljarna och allmänheten har det ansetts viktigt att det stöd som ges inte uppfattas som överdrivet förmånligt eller omotiverat gynnsamt. Detta synsätt får emellertid inte innebära att ledamöterna hamnar i ett läge där de saknar stöd som de egentligen behöver. I stället bör man sträva efter att skapa en bredare förståelse för ledamöternas situation och stödbehov, och här har både riksdagen, ledamöterna och Riksdagsförvaltningen ett ansvar.

När det gäller ansvarsfördelningen mellan Riksdagsförvaltningen och partigruppskanslierna måste utgångspunkten enligt kommittén vara att förvaltningen ska tillhandahålla ett sådant stöd som ledamöterna behöver för att kunna utföra sitt uppdrag i alla delar på ett fullgott sätt, och Riksdagsförvaltningen har förutsättningar att erbjuda alla ledamöter, oavsett partitillhörighet, ett sådant stöd. Det stöd som partigruppskanslierna ger till ledamöterna kan till viss del överlappa stödet från Riksdagsförvaltningen. De politiska sekreterarna ger dock till skillnad från förvaltningens tjänstemän stöd även i partipolitiska frågor, och deras stöd syftar många gånger till att ledamöterna ska kunna driva och genomföra partiets politik inom ramen för riksdagsarbetet. Kommittén har emellertid uppfattat att det i samtliga partigrupper förekommer uppfattningen att de resurser som finns i partigruppskanslierna i hög grad koncentreras till ledningen inom respektive partigrupp och därmed inte kommer

alla partigrupsmedlemmar till del. Stödet från Riksdagsförvaltningen kan under sådana förutsättningar bli än mer betydelsefullt för vissa ledamöter. Riksdagsförvaltningen kan dock inte kompensera för ett sådant stöd som partigruppskanslierna ska tillhandahålla. Däremot är det viktigt att det stöd som ges av Riksdagsförvaltningen skapar utrymme för partigruppskanslierna att hjälpa till med sådant som förvaltningen inte ska tillgodose.

Kommittén vill också framhålla vikten av fungerande information och kommunikation i frågor om stödets utformning och omfattning. Att informationsöverföringen fungerar är nödvändigt också för att inte tilliten mellan ledamöterna och Riksdagsförvaltningen ska riskera att skadas.

Stödet till den parlamentariska processen

Kommittén bedömer att det krävs ett väl fungerande stöd till den parlamentariska processen för att riksdagsarbetet ska fungera och riksdagen fullt ut ska kunna fullgöra sina funktioner i statsskicket. Att ge ett sådant stöd är Riksdagsförvaltningens kärnuppgift, både genom att biträda kammaren, utskotten och EU-nämnden och genom att kringverksamheterna är utformade med kärnuppgiften i fokus.

De omvärldsfaktorer som påverkar riksdagens arbete får återverkningar också för förvaltningens förutsättningar att erbjuda ett ändamålsenligt stöd. Alla anpassningar och allt utvecklingsarbete måste slutligt syfta till att öka förutsättningarna för riksdagen som statsorgan att fungera. Det är därför viktigt att bevaka att kammarens och utskottens kanslier har resurser och kompetens för att såväl biträda kammaren och utskotten på bästa sätt som involveras i utvecklingsarbetet också inom övriga delar av förvaltningen.

Kommittén understryker också vikten av att planerings- och samordningsarbetet inom förvaltningen organiseras och genomförs så att den parlamentariska processen prioriteras och är i främsta fokus.

Stödet till ledamöternas administrativa och praktiska uppgifter

Bokning och redovisning av tjänsteresor

Kommittén föreslår att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla ett förbättrat stöd till ledamöterna när de bokar sådana inrikes och utrikes tjänsteresor som de kan få resekostnadsersättning för enligt lagen om ersättning till riksdagens ledamöter. Inriktningen ska vara att möjliggöra tillgång till personlig service som är lätt tillgänglig för ledamöterna genom personliga möten men också per telefon eller mejl. Det finns behov av en ökad flexibilitet och en möjlighet att i viss utsträckning tillgodose individuella behov vid bokning av utskottsresor och andra resor som bokas av Riksdagsförvaltningen, t.ex. när en ledamot ingår i en svensk delegation till en parlamentarisk församling.

Den administrativa börda som åligger ledamöterna och som föranleds av redovisningen av tjänsteresor måste minska i betydande utsträckning. Riksdagsförvaltningen måste därför kontinuerligt arbeta för att förenkla ledamöternas redovisning. Ett långtgående stöd från Riksdagsförvaltningens sida är också nödvändigt, och alla ledamöter måste vara garanterade att få den hjälp som de behöver i samband med att de upprättar sina reseräkningar. Utöver det stöd som redan lämnas måste Riksdagsförvaltningen vid behov i än större utsträckning än i dag kunna erbjuda handgriplig och praktisk hjälp när det gäller att fylla i reseräkningarna. Hjälpens ska lämnas till alla ledamöter som oavsett anledning inte kan fylla i sin reseräkning själv. Detta är en tydlig ambitionshöjning som innebär att den administrativa bördan för ledamöterna minskar. Ledamöterna ska dock även fortsättningsvis själva kontrollera och ansvara för att uppgifterna i reseräkningen är korrekta.

Det stöd som lämnas måste vara flexibelt och anpassas efter ledamöternas individuella behov, vara lätt tillgängligt för ledamöterna som snabbt och enkelt måste kunna få svar på sina frågor, och ledamöterna måste kunna få hjälp genom personliga möten. Stödet ska följas upp och utvärderas årligen och redovisas för riksdagsstyrelsen.

Stöd till ledamöter i ekonomiadministrativa frågor

Det har inte framkommit något behov hos ledamöterna av en utökad stödfunktion, i form av t.ex. en särskild enhet eller på något annat sätt, så att ledamöterna kan leva upp till regelverkets krav på ekonomiadministration i övrigt.

Vissa utrikes tjänsteresor

Kommittén gör vissa uttalanden om några frågor om utrikes resor. Lösningar bör utformas med beaktande av att ökad administration ska undvikas.

Besök, möten och seminarier i riksdagens lokaler

Kommittén anser att den administrativa bördan för ledamöterna måste minska och att det är angeläget att ledamöterna får det stöd som de behöver i samband med planering och genomförande av möten och seminarier i riksdagens lokaler. Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla ett förbättrat stöd i samband med att riksdagsledamöterna tar emot besöksgrupper. Stödet ska inriktas på mottagandet av besöksgruppen i entrén och en möjlighet till hjälp vid inpasseringen i lokalerna. Stödet ska lämnas i dialog med ledamoten och begränsas till att avse hjälp vid sådana möten och seminarier som äger rum helgfria vardagar. Kommittén framhåller i sammanhanget också partigruppskansliernas roll i samband med att möten och seminarier genomförs i riksdagens lokaler.

Extern representation i samband med vissa möten och seminarier i riksdagens lokaler

Kommittén föreslår att vissa angivna föreningar och nätverk i riksdagen i vissa fall ska kunna få ersättning för kostnader för enklare förtäring i samband med ett arrangemang. Talmannen ska, när han eller hon beslutar om upplåtelse av en kammarsal, även besluta om en förening eller ett nätverk som ansökt om det ska få ersättning för kostnader för enklare förtäring. Vänskapsgrupperna omfattas inte av förslaget.

Teknikfria möten

Kommittén föreslår att Riksdagsförvaltningen ska skapa bättre förutsättningar för ledamöterna att kunna genomföra teknikfria möten genom t.ex. en ökad tillgång till teknikskåp eller bruslådor. Riksdagsförvaltningen ska bl.a. se över hur tillgången till teknikskåp eller bruslådor kan utökas och hur information om t.ex. teknikskåpens placering i förhållande till olika möteslokaler lämpligen kan tillhandahållas.

Teknisk utrustning för ledamöters arbete med sociala medier m.m.

Kommittén föreslår att Riksdagsförvaltningen ska tillhandahålla teknisk utrustning, t.ex. i form av en studio, som kan användas av ledamöterna i deras arbete med sociala medier och vid inspelningar av bl.a. podcaster.

Arbetsrum och arbetsplatser i riksdagens lokaler

Kommittén föreslår att ledamöternas arbetsrum och de arbetsplatser som ställs till partigruppernas förfogande ska inredas med utgångspunkt i ett standardmöblemang utan koppling till någon specifik befattning. Ledamöterna ska därutöver ges möjlighet att göra vissa tillval till sina arbetsrum utifrån några olika alternativ som Riksdagsförvaltningen bestämmer. Det måste också vara möjligt för en ledamot att i vissa fall göra ett eller flera frånval, dvs. välja bort befintlig inredning från sitt arbetsrum.

Inom de lokaler som partigrupperna och deras kanslier disponerar måste det som utgångspunkt vara respektive partigrupp med kansli som ytterst bestämmer om användningen, när det gäller både rumsfördelning och övrig användning. Riksdagsförvaltningen måste dock i praktiken kunna leva upp till det rättsliga ansvar som förvaltningen har i olika avseenden. En viktig förutsättning är också att lokalerna återställs i ursprungligt skick när partigruppen med kansli lämnar lokalerna.

Vissa frågor om riksdagsledamöternas trygghet och säkerhet

Kommittén anser att skyddet mot hot och våld för riksdagens ledamöter måste stärkas och att förebyggande trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder måste prioriteras. Riksdagsförvaltningen ska därför, minst en gång per valperiod och vid behov, erbjuda ledamöterna individuella och personliga trygghetssamtal. Om en ledamot har upplevt eller utsatts för hot ska Riksdagsförvaltningen också ta ett ansvar för att genomföra trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder i ledamöternas privatbostäder på hemorten. Det är angeläget att även öka tryggheten och säkerheten i de övernattningslägenheter som Riksdagsförvaltningen tillhandahåller.

Det är viktigt att Riksdagsförvaltningen, genom kunskaps- och informationsöverföring, skapar så goda förutsättningar som möjligt för Säkerhetspolisen och Polismyndigheten att skydda ledamöterna. Dessutom måste det finnas en möjlighet för ledamöterna att vid behov ta en direkt kontakt med Riksdagsförvaltningen i ärenden som rör deras trygghet och säkerhet. Det innebär att de säkerhetsansvariga vid partigruppernas kanslier inte, i den roll de har i dag, ska fungera som en obligatorisk första ingång för ledamöterna.

Frågan om ett stärkt skydd för riksdagens ledamöter och den parlamentariska processen, samt vissa andra närliggande frågor, måste utöver detta ses över i ett annat sammanhang, lämpligen av en utredning under regeringen.

Finansieringen av partigruppskanslierna

Kommittén föreslår att basstödet till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen stärks genom att nivån för grundbeloppet höjs med 8 procent och nivån för tilläggsbeloppet med 12 procent. Stödet ska räknas upp årligen med konsumentprisindex. Detta sker genom att det i partigruppsstödslagen anges att stödet utgörs av ett visst antal prisbasbelopp.

Den parlamentariska ledningen av Riksdagsförvaltningen

Kommittén föreslår att riksdagsstyrelsens uppgift att överlägga om planeringen av riksdagsarbetet avskaffas. Riksdagsstyrelsen ska heller inte längre ha rätt att hos riksdagen göra framställningar som gäller riksdagsarbetets drivande, om inte framställningen grundar sig på förslag från utredningar som styrelsen har tillsatt på uppdrag av riksdagen.

En budgetberedning med representanter för samtliga partigrupper ska tillsättas av riksdagsstyrelsen för att delta i beredningen av arbetet med förslag till budget för riksdagen och Riksdagsförvaltningen, inklusive frågor om anslag och långsiktig planering.

Kommittén konstaterar dessutom att Riksdagsförvaltningen består av olika verksamheter som har delvis olika roller och förutsättningar i förvaltningens

uppdrag att erbjuda ett stöd till riksdagen och dess ledamöter. Det är enligt kommittén angeläget att denna ordning upprätthålls och genomsyrar riksdagsstyrelsens ledning av Riksdagsförvaltningen.

Riksdagsdirektörens information till konstitutionsutskottet om Riksdagsförvaltningens årsredovisning bör enligt kommittén äga rum under våren i stället för under hösten, så att det skapas reella förutsättningar för en politisk dialog i det pågående budgetarbetet.

Kommittén föreslår inte någon ändring av riksdagsstyrelsens sammansättning men hänvisar till den föreslagna nya ordningen för konstitutionsutskottets beredning av årsredovisningen och till den nya budgetberedningen.

Kommittén framhåller också ledamotsrådets viktiga roll och funktion och värdet av att detta återspeglas i hur återrapporteringen från rådets möten omhändertas i partigrupperna.

Vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och ledamöternas villkor

Formerna för val av talman och vice talmän

Kommittén föreslår att vid val av talman och vice talman ska man endast kunna rösta på de kandidater som har nominerats. Bestämmelsen att det ska vara tre omgångar i valet av talman ska inte ändras. Däremot ska antalet omgångar vid val av vice talman ändras till två. Den nuvarande bestämmelsen om att en valsedel som har försetts med en partibeteckning är ogiltig ska upphävas.

Fördelningen av ärenden mellan utskott

Kommittén föreslår att ansvaret för beredningen av vissa ärenden ska fördelas mellan utskotten på ett annat sätt än idag. Det gäller ärenden om upphandling i allmänhet, som ska beredas av näringsutskottet i stället för av finansutskottet, ärenden om immaterialrätt, som ska beredas av civilutskottet i stället för av näringsutskottet, ärenden om det nationella genomförandet av Agenda 2030, som ska beredas av miljö- och jordbruksutskottet i stället för av finansutskottet samt ärenden om trossamfund, som ska beredas av kulturutskottet i stället för av konstitutionsutskottet. Kommittén bedömer att frågan om hur ärenden om Nato ska hanteras bör diskuteras mellan presidierna i första hand i utrikesutskottet och försvarsutskottet.

Regleringen av delegationspresidiet

Kommittén bedömer att det inte finns skäl att skapa en tydligare struktur för mötena mellan talmannen och presidierna för riksdagens internationella delegationer.

Förkortad motionstid för skrivelser och redogörelser

Kommittén föreslår att det ska vara möjligt för kammaren att besluta om förkortad motionstid på skrivelser och redogörelser, om det finns synnerliga skäl. I likhet med vad som gäller för propositioner och framställningar ska beslutet fattas på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat redogörelsen.

Riksmötets rytm, inklusive riksmötets början och slut

Kommittén bedömer att det inte finns någon anledning att föreslå några ändringar i riksdagsordningen när det gäller riksmötets rytm. Kommittén redovisar i stället några åtgärder som riksdagen kan vidta inom ramen för den gällande regleringen för att riksmötet ska få en bättre rytm och för att kunna hantera arbetsbördan bättre.

Regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter

Kommittén bedömer att det inte finns skäl till någon ändring av regleringen av samrådet om A-punkter. Inom ramen för gällande reglering kan man pröva vägar att ytterligare underlätta samrådet utan att riksdagens kontroll av regeringens agerande påverkas. Det är angeläget att regeringen söker förankring i riksdagen i tidigare skeden för att minimera risken att en situation uppkommer där Sverige frånträder ett förhandlingsresultat i beslutsögonblicket. Riksdagen behöver samtidigt sträva efter ett konsekvent agerande i utskotten och EU-nämnden.

Offentliga sammanträden i utskott medan arbetsplenum pågår

Kommittén föreslår att om det finns särskilda skäl ska ett utskott få besluta att ha ett offentligt sammanträde under arbetsplenum eller val i kammaren. Ett sådant beslut ska fattas i förväg och vara enhälligt.

Översyn av Stockholmstraktamentet

Kommittén föreslår att storleken på Stockholmstraktamentet ska höjas från 50 procent till 70 procent av maximibeloppet enligt inkomstskattelagen. Det avdragsgilla beloppet ska ändras i motsvarande mån. För att storleken på Stockholmstraktamentet och det avdragsgilla beloppet ska korrespondera ska det också göras en viss justering av beräkningen. Kommittén bedömer att det inte finns skäl att ändra ordningen för att fastställa Stockholmstraktamentet.

Användning av bonuspoäng

Kommittén bedömer att det inte bör införas någon alternativ modell för ersättning för resekostnader för de medresenärer vars resor i dag kan finansieras med ledamöternas bonuspoäng.

Registret över ledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen

Kommittén föreslår att en uppgift om en fastighets beteckning inte längre ska registreras i det ekonomiska registret för det fall en ledamot helt eller delvis äger en näringsfastighet. I stället ska endast förekomsten av ett sådant ägande registreras. Kommittén bedömer att skyldigheten för riksdagsledamöterna att anmäla uppgifter till det ekonomiska registret inte bör utökas till att gälla fler åtaganden. Registreringen av åtaganden och ekonomiska intressen bör inte heller vara föremål för någon annan uppföljning än den som kammarkansliet gör för att säkerställa att alla riksdagsledamöter anmäler sina uppgifter till registret.

Tidigare riksdagsledamöters rätt till tillträde till riksdagens lokaler

Kommittén föreslår att den tillträdesrätt som gäller i dag ska fortsätta att gälla för tidigare ledamöter som har utövat uppdraget som ledamot under minst en valperiod, eller under en motsvarande sammanhängande tidsperiod. De tidigare ledamöter som utövat sitt uppdrag under en kortare tid ska däremot fortsättningsvis inte omfattas av den tillträdesrätten. Tidigare ersättare för en riksdagsledamot som tjänstgjort som talman, statsråd eller statssekreterare ska omfattas av samma rätt till tillträde till riksdagens lokaler som tidigare ledamöter. Kommittén lyfter i sammanhanget också fram frågan om behovet av en uppförandekod för tidigare ledamöter som har rätt till tillträde till riksdagens lokaler. I denna fråga har två reservationer anmälts.

Talmannens lägenhet

Till skillnad från vad som gäller för riksdagens ledamöter är det inte partigrupperna som hanterar tilldelningen av talmannens övernattningsbostad om han eller hon har rätt till en sådan. Det görs i stället av Riksdagsförvaltningen, vilket ska framgå av lagen om ersättning till riksdagens ledamöter. Kommittén bedömer att det inte bör inrättas en officiell tjänstebostad åt talmannen som han eller hon kan disponera även om han eller hon bor närmare än 50 kilometer från Riksdagshuset.

Riksdagens medalj till ersättare

Kommittén föreslår att talmannen ska få besluta om medalj och andra avgångsgåvor till ersättare som har utövat uppdrag som riksdagsledamot.

Kommittén gör vissa uttalanden som vägledning för avtackning av sådana ersättare. Det ska inte längre anges i lagen vilken metall den romerska siffran som i vissa fall kan fästas på medaljens band ska bestå av.

Möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för del av dag

Kommittén bedömer att det inte finns skäl att införa en rätt till partiell ledighet för riksdagens ledamöter. Det finns inte heller något behov av att tydliggöra vad som gäller i fråga om partiell ledighet.

Teknikneutral riksdagsordning

Kommittén föreslår att bestämmelsen i riksdagsordningen om undertecknande av riksdagsskrivelser ska ändras så att den är teknikneutral.

Konsekvenser av kommitténs förslag

Många av kommitténs förslag bör kunna genomföras inom ramen för den befintliga organisationen och resurstilldelningen men med en ökad lyhördhet, flexibilitet och förståelse för riksdagens och ledamotskapets särskilda behov. Även med detta grundläggande synsätt bör det ske en generell ambitionshöjning när det gäller stödet till riksdagsarbetet och ledamöterna. Det närmare genomförandet av förslagen får visa vilka kostnaderna blir, men kommittén bedömer att anslaget för Riksdagsförvaltningen bör öka med 12 miljoner kronor.

Vidare föreslår kommittén att medel avsätts för extern representation i samband med vissa möten och seminarier som anordnas av föreningar och nätverk i riksdagen. Det kan röra sig om 100 000 kronor. Nivåhöjningen av stödet till partigruppskanslierna innebär ökade utgifter om ca 5,8 miljoner kronor. Höjningen av Stockholmstraktamentet beräknas innebära ökade utgifter om ca 1,4 miljoner kronor.

När det gäller stödet till partigruppskanslierna föreslår kommittén också att stödet i framtiden ska räknas upp med prisutvecklingen. Det kan röra sig om ökade kostnader om drygt 1,2 miljoner kronor det första året en sådan uppräknings ska göras.

BILAGA 2

Lagförslag i betänkandet Ledamoten i fokus
(2024/25:URF1)

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att 3 kap. 4 §, 9 kap. 13 §, 13 kap. 3, 6, 13, 17 och 20 §§, tilläggsbestämmelserna 4.4.1, 7.15.3, 9.17.2, 11.21.1 och 12.8.5, bilagan (tilläggsbestämmelse 7.5.1) samt rubriken närmast före 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 4 a § och 4 b §, samt närmast före 3 kap. 4 a § och 4 b § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förfarande vid val av talman

Föreslagen lydelse

**Gemensamma bestämmelser om val
av talman och vice talman**

3 kap.

4 §¹

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. Valen gäller till valperiodens slut.

*Kandidater nomineras vid det
sammanträde där valet ska ske.*

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet genomföras med acklamation.

*Om det finns fler än en nominerad
kandidat, och valet av talman sker
med slutna sedlar enligt bestämmel-
serna i 12 kap., är den vald som får
mer än hälften av rösterna. Om en så-
dan röstövertikt inte uppnås ska ett
nytt val genomföras. Om inte heller
då någon får mer än hälften av rös-
terna ska ett tredje val genomföras
mellan de två som vid den andra om-
röstningen fick flest röster. Vid den
tredje omröstningen är den vald som
får de flesta rösterna.*

**Bestämmelser om förfarandet vid
val av talman**

4 a §

*Om det finns fler än en nominerad
kandidat till talman och valet av*

¹ Senaste lydelse 2018:605.

talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Bestämmelser om förfarandet vid val av vice talman

4 b §

Om det finns fler än en nominerad kandidat till vice talman, och valet av vice talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Det andra valet ska genomföras mellan de två som vid den första omröstningen fick flest röster. Vid den andra omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

4 kap.

Tilläggsbestämmelse 4.4.1

Riksdagsstyrelsen leder Riksdagsförvaltningen och överlägger om planeringen av riksdagsarbetet.	Riksdagsstyrelsen leder Riksdagsförvaltningen.
---	--

Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra ledamöter som riksdagen väljer inom sig för en valperiod. Riksdagen väljer även tio ersättare för de valda ledamöterna av riksdagsstyrelsen.

7 kap.

Tilläggsbestämmelse 7.15.3

Endast om utskottet har fattat ett enhälligt beslut i förväg, får utskottet sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren. Dock får ett sådant sammanträde inte vara offentligt enligt 17 §. I övrigt får ett	Endast om utskottet har fattat ett enhälligt beslut om det i förväg, får utskottet sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren. För att ett sådant sammanträde ska få vara offentligt enligt 17 § ska det
---	---

utskottssammanträde äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder.

därutöver finnas särskilda skäl. Även det beslutet ska fattas enhälligt av utskottet i förväg. I övrigt får ett utskottssammanträde äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder.

9 kap.

13 §

Om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Om en proposition, en skrivelse, en framställning eller en redogörelse måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen eller redogörelsen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Riksdagen får på förslag av talmannen besluta att förlänga motionstiden om det finns särskilda skäl.

Tilläggsbestämmelse 9.17.2

Riksdagsstyrelsen får göra framställningar hos riksdagen i frågor som *gäller riksdagsarbetets bedrivande*, hör till styrelsens handläggning eller gäller den ekonomiadministrativa lagstiftningen för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Riksdagsstyrelsen får göra framställningar hos riksdagen i frågor som hör till styrelsens handläggning eller gäller den ekonomiadministrativa lagstiftningen för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Innan riksdagsstyrelsen gör en framställning som gäller den ekonomiadministrativa lagstiftningen för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska berörda myndigheter ges tillfälle att yttra sig.

Styrelsen får även i andra fall göra framställningar hos riksdagen i frågor som gäller riksdagen eller dess organ om framställningarna grundar sig på förslag från utredningar som styrelsen har tillsatt på riksdagens uppdrag.

11 kap.

Tilläggsbestämmelse 11.21.1

Riksdagens skrivelser undertecknas av talmannen.

Riksdagens skrivelser undertecknas eller bekräftas på annat sätt av talmannen. Bekräftelsen ska ske genom ett förfarande som uppfyller höga krav på säkerhet.

12 kap.**Tilläggsbestämmelse 12.8.5**

Vid val av en person ska det på valsedeln finnas ett kandidatnamn.

En valsedel är ogiltig om

1. den innehåller två eller flera kandidatnamn,
2. den innehåller namnet på en kandidat som inte är valbar,
3. namnet är överstruket,
4. det inte klart framgår vem som avses, *eller*

5. *den innehåller en beteckning på en gruppering av riksdagsledamöter.*

En valsedel är ogiltig om

1. den innehåller två eller flera kandidatnamn,
2. den innehåller namnet på en kandidat som inte är valbar,
3. namnet är överstruket, *eller*
4. det inte klart framgår vem som avses.

13 kap.**3 §²**

Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*.

Ett val av en ny ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjätte året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det sjätte året.

Ett omval av en ombudsman gäller från omvalet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under tredje året därefter och den som då valts har tillträtt uppdraget. Omvalet ska aldrig gälla längre än till utgången av det tredje året.

Andra stycket gäller även när en ombudsman väljs till chefsjustitieombudsman.

Ett val av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

6 §³

Riksrevisorn och riksrevisionsdirektören väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*.

Riksrevisorn och riksrevisionsdirektören väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

² Senaste lydelse 2023:500.

³ Senaste lydelse 2020:104.

Valen av riksrevisor respektive riksrevisionsdirektör gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

Om det finns särskilda skäl, kan valet av riksrevisionsdirektör också gälla för en viss kortare tid än sju år.

13 §⁴

Riksdagen ska välja en valprövningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

17 §⁵

Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 a §.

20 §⁶

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 a §. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

⁴ Senaste lydelse 2018:605.

⁵ Senaste lydelse 2018:605.

⁶ Senaste lydelse 2018:605.

Bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1)⁷

-
2. Finansutskottet ska bereda ärenden om
- a) penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
 - b) kredit- och fondväsendet,
 - c) det affärsmässiga försäkringsväsendet,
 - d) Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
 - e) den kommunala ekonomin,
 - f) statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
 - g) statens egendom *och upphandling* i allmänhet,
 - g) statens egendom i allmänhet,
 - h) förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde,
 - i) budgettekniska frågor, samt
 - j) anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen.
-

5. Civilutskottet ska bereda ärenden om
- a) äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, jorda-, handels- och utökningsbalkarna och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena inte tillhör ett annat utskotts beredning,
 - b) försäkringsavtalsrätt,
 - c) associationsrätt,
 - d) skadeståndsrätt,
 - e) immaterialrätt
 - e) transporträtt,
 - f) transporträtt,
 - f) konkursrätt,
 - g) konkursrätt,
 - g) konsumentpolitik,
 - h) konsumentpolitik,
 - h) internationell privaträtt,
 - i) internationell privaträtt,
 - i) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
 - j) lagstiftning av annat allmänt civilrättsligt slag,
 - j) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
 - k) bostadsförsörjning och annan bostadspolitik,
 - k) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
 - l) plan- och bygglagstiftningen samt andra frågor som har nära samband med denna,
 - l) vattenrätt,
 - m) vattenrätt,
 - m) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt
 - n) expropriation, fastighetsbildning och lantmäteriväsendet, samt

⁷ Senaste lydelse 2023:507.

- n) anslag inom utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörj-
ning och byggande samt konsument-
politik.

o) anslag inom utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörj-
ning och byggande samt konsument-
politik.

- 10. Kulturutskottet ska bereda ärenden om

a) allmänna kultur- och bildningsändamål,

b) kulturarv,

c) folkbildning,

d) ungdomsverksamhet,

e) internationellt kulturellt samarbete,

f) idrotts- och friluftsverksamhet,

g) tillsyn och reglering av spelmarknaden,

h) trossamfunden i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets be-
redning,

i) radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets be-
redning, samt

j) anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

14. Näringsutskottet ska bereda ärenden om

a) allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande
forskningsfrågor,

b) industri och hantverk,

c) handel,

d) immaterialrätt,

e) energipolitik,

f) regional utvecklingspolitik,

g) statlig företagsamhet,

h) pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet, samt

i) anslag inom utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24
Näringsliv.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

8 §¹

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse Uppgifter som ska registreras

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrättsförening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

2. Ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Fastighetens beteckning.

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Föreslagen lydelse

8 §

Registret ska innehålla uppgifter om namn, partibeteckning och valkrets beträffande ledamöter som har gjort anmälan om registrering.

För varje ledamot ska följande uppgifter registreras:

Art av åtagande eller ekonomiskt intresse Uppgifter som ska registreras

1. Innehav av aktier i ett aktiebolag, andel i ett handelsbolag eller en ekonomisk förening utom bostadsrätts-

Bolagets, föreningens eller den utländska juridiska personens namn.

¹ Senaste lydelse 2019:897.

förening samt andel i en motsvarande utländsk juridisk person, om värdet av aktierna eller andelen beträffande varje bolag eller förening eller motsvarande juridiska person vid anmälningstillfället överstiger två prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Med aktier jämställs sådana finansiella instrument som berättigar till förvärv av aktier.

2. Ägande, helt eller delvis, av näringsfastighet enligt 2 kap. 14 § inkomstkattelagen (1999:1229). *Förekomsten av helt eller delvis ägande.*

Uppgifterna i registret ska vara offentliga.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

1.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 6 a § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

6 a §¹

När en riksdagsledamot befinner sig på tjänsteresa i Stockholm som ett led i utövandet av sitt uppdrag gäller inte bestämmelserna i 14, 16 och 18–22 §§. I stället ska avdrag för ökade levnadskostnader göras enligt följande.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (*stockholmstraktamente*) för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 50 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått *stockholmstraktamente* ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Om riksdagsledamoten fått ersättning för ökade utgifter för måltider och diverse småutgifter (*Stockholmstraktamente*) för en tjänsteresa till Stockholm, ska avdrag göras med 70 procent av ett maximibelopp för varje hel och varje halv dag som tagits i anspråk för resan. Detta gäller oavsett om den sammanlagda utgiftsökningen under samtliga tjänsteresor till Stockholm under beskattningsåret varit större än det sammanlagda avdraget beräknat enligt vad nu sagts och oavsett om arbetet varit förlagt till Stockholm under längre tid än tre månader i en följd.

Om riksdagsledamoten inte fått *Stockholmstraktamente* ska avdrag inte göras för ökade levnadskostnader i Stockholm.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2007:1419.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 2 §, 6 kap. 7 och 8 §§ lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

2 §¹

En ledamot har rätt till traktamente vid en tjänsteresa till Stockholm om han eller hon har sitt tjänsteställe mer än 50 kilometer från Riksdagshuset och resan innefattar övernattningsbostad i Stockholm (Stockholmstraktamente). Ledamoten har inte rätt till Stockholmstraktamente för dagar som berättigar till dagtraktamente eller utlandstraktamente enligt 1 eller 3 §§.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar halva maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229) avrundat till närmaste tiotal kronor. Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

Stockholmstraktamente betalas för varje hel och halv dag som tjänsteresan tar i anspråk och motsvarar 70 procent av maximibeloppet enligt 12 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229). Stockholmstraktamentet ska inte reduceras med måltidsavdrag.

6 kap.

7 §²

Riksdagsförvaltningen beslutar om vilka övernattningsbostäder som ska ställas till respektive partigrupps förfogande. Övernattningsbostäderna fördelas i proportion till antalet ledamöter i respektive partigrupp som har rätt till övernattningsbostad.

Övernattningsbostad till talmanen ska inte ingå bland de övernattningsbostäder som Riksdagsförvaltningen ställer till partigruppernas förfogande.

8 §³

Partigrupperna fördelar respektive tilldelade övernattningsbostäder bland sina ledamöter som enligt Riksdagsförvaltningens beslut har rätt till en övernattningsbostad.

Riksdagsförvaltningen tilldelar talmanen övernattningsbostad om

¹ Senaste lydelse 2022:346.

² Senaste lydelse 2022:346.

³ Senaste lydelse 2022:346.

talmannen enligt Riksdagsförvaltningens beslut har rätt till en övernattningsbostad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027 i fråga om 5 kap. 2 § och i övrigt den 1 september 2026.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet är 2 400 000 kronor per år och tilläggsbeloppet är 79 000 kronor per år.

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Grundbeloppet utgörs av 46,91 prisbasbelopp per år och tilläggsbeloppet utgörs av 1,49 prisbasbelopp per år.

Med prisbasbelopp avses prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Vid uträkningen enligt första stycket ska grundbeloppet avrundas till närmaste tusental kronor och tilläggsbeloppet avrundas till närmaste hundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2023:924.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1117) om riksdagens medalj

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 §§ och rubriken närmast före 1 § lagen (2021:1117) om riksdagens medalj ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagens innehåll

I denna lag finns bestämmelser om riksdagens medalj och andra avgångsgåvor till riksdagens ledamöter och om riksdagens medalj till andra än ledamöter.

Föreslagen lydelse

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om riksdagens medalj och andra avgångsgåvor till riksdagens ledamöter och till ersättare som har utövat uppdrag som ledamot samt om riksdagens medalj till andra än ledamöter.

Det som föreskrivs i denna lag om en ledamot ska tillämpas också för en ersättare som har utövat uppdrag som ledamot.

4 §

En ledamot som lämnar riksdagen efter minst sex års tjänstgöring i följd kan utöver diplom och riksdagsnål få riksdagens medalj i åttonde storleken.

Lämnar en ledamot riksdagen efter minst tolv års tjänstgöring i följd kan ledamoten få riksdagens medalj i tolfte storleken. Medalj i tolfte storleken får också ges till en ledamot som lämnar riksdagen efter att ha tjänstgjort i minst sex år i följd samt under minst fyra av dessa år även varit gruppleddare, utskottsordförande, talman eller vice talman.

En ledamot som har fått riksdagens medalj och därefter på nytt uppfyller förutsättningarna för att få en medalj i samma storlek kan i stället för en medalj få en romersk siffra *i silver* att fästa på medaljens band. Den romerska siffran anger vilken gång i ordningen ledamoten uppfyller förutsättningarna för att tilldelas medaljen i aktuell storlek.

En ledamot som har fått riksdagens medalj och därefter på nytt uppfyller förutsättningarna för att få en medalj i samma storlek kan i stället för en medalj få en romersk siffra att fästa på medaljens band. Den romerska siffran anger vilken gång i ordningen ledamoten uppfyller förutsättningarna för att tilldelas medaljen i aktuell storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2026.

BILAGA 3

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över betänkandet Ledamoten i fokus (2024/25:URF1) lämnats av Centrum för tjänsteforskning vid Karlstads universitet, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs universitet (Statsvetenskapliga institutionen), Kammarkollegiet, Kammarrätten i Jönköping, Lunds universitet (Juridiska institutionen), Mittuniversitetet (Statsvetenskapliga institutionen), Partibidragsnämnden, Polismyndigheten, Regeringskansliet, Finansdepartementet, Regeringskansliet, Justitiedepartementet, Riksdagens arvodesnämnd, Riksdagens ombudsmän (JO), Riksdagens partigrupper (Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Socialdemokraterna), Riksdagens överklagandenämnd, Riksrevisionen, Skatteverket, Svea hovrätt, Säkerhetspolisen, Transparency International Sverige, Umeå tingsrätt och Uppsala universitet (Juridiska institutionen)

Sveriges Kommuner och Regioner har avstått från att yttra sig.

BILAGA 4

Sammanfattning av betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1)

Uppdraget

Enligt utredningens direktiv och tilläggsdirektiv som beslutades av riksdagsstyrelsen den 19 februari 2025 respektive den 11 juni 2025 ska utredaren bland annat

- utvärdera stödet för återgång till förvärvsarbete och göra en genomlysning och revidering av avräkningsreglerna för avgångsförmånerna, i både omställningsstödet och inkomstgarantin
- undersöka hur en validering av ledamotsuppdraget kan ske
- se över och lämna förslag beträffande arvoden till riksdagens delegationer till de interparlamentariska församlingarna
- undersöka möjligheten att erbjuda ledamöter samtalsstöd efter avslutat uppdrag vid behov.

Utredningen har valt att redovisa de ovan angivna frågeställningarna i detta delbetänkande. Övriga frågor i direktiven kommer att behandlas i utredningens slutbetänkande.

Avräkning av avgångsförmånerna

Utredningen föreslår att avräkningsreglerna för det ekonomiska omställningsstödet ändras så att en sådan minskning av stödet som enligt 13 kap. 13 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter ska ske av där angivna inkomster och ersättningar, ska motsvara den procentandel av ledamotsarvodet som stödet lämnas med. Genom förslaget blir avräkningsreglerna i inkomstgarantin och det ekonomiska omställningsstödet mer likställda vid beaktandet av inkomster. För de som får ekonomiskt omställningsstöd innebär förslaget en viss minskad avräkning.

Det finns i dag inte någon uttrycklig bestämmelse om möjligheten för Statens tjänstepensionsverk (SPV) att medge en avbetalningsplan när ett återkrav faktureras. Det medför att för den enskilde är det heller inte tydligt att det finns ett sådant alternativ. Det bör därför förtydligas att om anstånd beviljas i fråga om ett fakturerat återkrav får SPV även bevilja en avbetalningsplan.

Utredningen gör vidare bedömningen att avräkningsreglerna för inkomstgarantin inte bör ändras. Vad gäller de årliga stickprovskontrollerna av utbetalningar bör dessa göras generella.

Stöd för återgång till förvärvsarbete

Efter en genomgång av hur stödet för återgång till förvärvsarbete fungerar föreslår utredningen att det förtydligas att den kompetensutveckling som lämnas inom ramen för stödet ska tolkas brett i fråga om vilka åtgärder som kan

erbjudas och att det inte ska finnas hinder för att ge tidigare ledamöter stöd för att skaffa sig ny kompetens. Utredningen föreslår vidare att det tillgängliga belopp som kan utnyttjas för åtgärder till stöd för återgång till förvärvsarbete höjs och kopplas till riksdagsarvodet för att värdesäkra det över tid.

Möjlighet till samtalsstöd

Utredningen föreslår att det förtydligas att tidigare ledamöter kan ta del av samtalsstöd inom ramen för stödet för återgång till förvärvsarbete.

Validering

Utredningen anser att det behov av validering av erfarenheter från det parlamentariska och politiska arbetet som finns redan tas om hand genom de stöd-åtgärder för återgång till förvärvsarbete som tidigare ledamöter kan ta del av. Det saknas tillräckliga skäl för att införa ett särskilt system för validering av kunskaper och erfarenheter som en ledamot har tillägnat sig under sitt uppdrag. Inte heller finns det skäl för att skapa en struktur för att ledamöter ska kunna begära ut ett avgångsbevis efter avslutat uppdrag.

Några frågor om arvoden till riksdagens delegationer till de interparlamentariska församlingarna

Utredningen föreslår att det ska införas ett särskilt arvode för ordförande och vice ordförande i de delegationer till mellanfolkliga organisationer som riksdagen enligt internationella överenskommelser har förbundit sig att utse ledamöter till. Det gäller den svenska delegationen till Nordiska rådet, den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling och den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Arvodet föreslås vara ett fast månadsarvode om 4 procent av arvodet som riksdagsledamot för en ordförande respektive 2 procent för en vice ordförande. Samtidigt slopas arvodet till ledamöter av arbetsutskott i Nordiska rådets svenska delegation.

Den som fullgör uppdrag i den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling som ordförande respektive vice ordförande och som lämnar riksdagen i samband med ett val har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till det förslagna arvodet.

De sammanträdesarvoden som lämnas till vissa delegationer till parlamentariska församlingar, och som är små i storleken men som kräver en hel del administration, bör avskaffas.

Konsekvenser

Förslaget om ändrade avräkningsregler för det ekonomiska omställningsstödet bedöms medföra en kostnadsökning om ca 5 procent av det ekonomiska omställningsstöd som betalas ut. Förslaget bedöms inte få några organisatoriska konsekvenser för Riksdagsförvaltningen. Att det förtydligas att det finns en möjlighet till avbetalning av fakturerade belopp bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Riksdagsförvaltningen, även om det påverkar tidpunkten för när ett återkrävt belopp tillgodogörs förvaltningen.

Vad gäller förslagen som rör stödet för återgång till förvärvsarbete, inklusive förslaget om möjlighet till samtalsstöd, finns det faktorer som gör att det är mycket svårt att uppskatta de ekonomiska konsekvenserna för Riksdagsförvaltningen. I sammanhanget bör det dock framhållas att eventuella ökade kostnader för stödåtgärderna inte nödvändigtvis ska ses som något negativt. En ökande nyttjandegrad i fråga om stödåtgärderna, och då eventuellt medföljande ökade kostnader, bör tvärtom tolkas positivt utifrån syftet att hjälpa tidigare ledamöter att så snabbt som möjligt ställa om till förvärvsarbete. Det skulle av samma anledning också eventuellt kunna medföra minskade utgifter för inkomstgaranti och ekonomiskt omställningsstöd.

Förslagen som rör arvoden till ledamöter som deltar i delegationer till mellanfolkliga organisationer bedöms medföra marginellt minskade kostnader för Riksdagsförvaltningen och en viss administrativ förenkling.

BILAGA 5

Lagförslag betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1)

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härigenom föreskrivs att 1, 2 och 3 a §§ lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §¹

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande:

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande i delegationen:	1
5. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5

¹ Senaste lydelse 2019:27.

Föreslagen lydelse

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska betalas enligt följande:

<u>Organ/Befattning</u>	<u>Månadsarvode i procent av arvode som riksdagsledamot</u>
1. Sveriges riksbank	
Fullmäktiges ordförande:	27,5
Fullmäktiges vice ordförande:	23
Annan fullmäktig:	14
Suppleant för fullmäktig:	3,5
2. Riksdagsstyrelsen	
Vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
Företrädaren för en partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen:	15
3. Riksdagens råd för Riksrevisionen	
Ordförande:	10
Vice ordförande:	7,5
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande:	2
Suppleant:	1
4. Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond	
Ordförande:	11,5
Vice ordförande:	8
Annan ledamot och suppleant:	5
5. Nordiska rådets svenska delegation	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
6. Den svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2
7. Den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen vid Orga- nisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)	
Ordförande:	4
Vice ordförande:	2

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §²

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

Sammanträdesarvode betalas dock inte till vald ledamot och företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen.

Sammanträdesarvode betalas även till

1. ledamot och tjänstgörande ersättare i ledamotsrådet,
2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen,

3. suppleant i Nordiska rådets svenska delegations arbetsutskott,

4. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid,

5. riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i Nordiska rådets verksamhet i den mån motsvarande ersättning inte betalas från Nordiska rådet,

6. riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i Europarådets verksamhet i den mån motsvarande ersättning inte betalas från Europarådet,

7. riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i den parlamentariska församlingens verksamhet i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa i den mån motsvarande ersättning inte betalas från den parlamentariska församlingen, och

För fullgörande av sådana uppdrag som anges i 1 § 1–4 betalas ett särskilt arvode för en sammanträdesdag som infaller en måndag, en fredag eller under perioder då kammaren inte sammanträder (sammanträdesarvode).

2. tjänstgörande suppleant och tjänstgörande ersättare för företrädare för partigrupp utan vald ledamot i riksdagsstyrelsen, och

3. ledamot och suppleant i Utrikesnämnden för sammanträde som är förlagt till period då riksdagen har plenifri tid.

² Senaste lydelse 2022:342.

8. riksdagsledamot vid deltagande på uppdrag av riksdagen i verksamheten i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) i den mån motsvarande ersättning inte betalas från kontrollgruppen.

Arvodesbeloppen fastställs av riksdagsstyrelsen.

Till suppleant som deltar i sammanträde utan att delta i beslut betalas sammanträdesarvode endast om respektive organ beslutar det.

3 a §³

Den som fullgör uppdrag i *Europarådets svenska delegation* och som lämnar riksdagen i samband med ett val, har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

– arvode enligt 2 § andra stycket 6,

– resekostnadsersättningar och traktamente enligt 3 § andra stycket 1, och

– teknisk och elektronisk utrustning enligt 7 kap. 12 § lagen (2016:1108)

om ersättning till riksdagens ledamöter.

Den som fullgör uppdrag i den *svenska delegationen till Europarådets parlamentariska församling* och som lämnar riksdagen i samband med ett val har under den återstående delen av delegationens mandatperiod rätt till

– arvode enligt 1 § 6 för uppdrag som ordförande eller vice ordförande,

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arvoden som avser tid före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2022:342.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 11 § och 13 kap. 13 § lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

11 §¹

Underlaget för beräkningen av inkomstgarantin de första fem garantiåren utgörs av följande arvoden som betalas ut vid avgångstillfället:

1. ledamotsarvode enligt 3 kap. 2 §,
2. tilläggsarvode enligt 3 kap. 3–5 §§, och
3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 4 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

3. månatliga arvoden enligt 1 § 2 och 5 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Från och med det sjätte garantiåret beräknas inkomstgarantin bara på det ledamotsarvode som betalades vid avgångstillfället.

Talmannens arvode vid avgångstillfället utgör underlag för beräkningen av hans eller hennes inkomstgaranti.

13 kap.

13 §

Ekonomiskt omställningsstöd ska minskas med följande inkomster:

1. inkomst som är pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
2. inkomst av anställning eller uppdrag utomlands som inte beskattas i Sverige,
3. delpension enligt kollektivavtal,
4. pension och livränta i andra fall än som avses i 12 §, och
5. andra kontanta förmåner på grund av anställning eller uppdrag än dem som avses i 1–4.

Minskningen ska ske med den sammanlagda inkomsten enligt denna paragraf som per år överstiger ett prisbasbelopp.

Minskningen ska *motsvara den procentandel som gäller vid beräkning av stödet enligt 5 § andra stycket eller vid beräkning av ytterligare stöd enligt 6 § fjärde stycket* och ske med den sammanlagda inkomsten enligt denna paragraf som per år överstiger ett prisbasbelopp.

¹ Senaste lydelse SFS 2022:346.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. De nya bestämmelserna i 13 kap. 13 § tillämpas på ekonomiskt omställningsstöd och inkomster som avser tid efter ikraftträdandet.

BILAGA 6

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över betänkandet Översyn av vissa av ledamöternas ersättningar och stöd för återgång till arbete (2025/26:URF1) lämnats av Arbetsförmedlingen, Kammarrätten i Sundsvall, Miljöpartiet, Mittuniversitetet, Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet, Finansdepartementet och Justitiedepartementet), Riksdagens arvodesnämnd, Riksdagens överklagandenämnd, Riksrevisionen, Skatteverket, Statens tjänstepensionsverk och Universitets- och högskolerådet.

Riksdagens ombudsmän (JO), Transparency International Sverige och Trygghetsstiftelsen har avstått från att yttra sig.

BILAGA 7

Sammanfattning av betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2)

Utgångspunkter

I betänkandet redovisar utredningen sina överväganden och förslag med anledning av uppdraget att se över förutsättningarna för att säkerställa genomförandet av kammarens sammanträden samt utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden.

En allmän utgångspunkt för utredningens arbete har varit att offentligheten och tillgängligheten i det parlamentariska arbetet är av central betydelse. Tillsammans med de grundlagsreglerade möjligheterna till bl.a. politisk verksamhet, informationsfrihet och handlingsoffentlighet bidrar rätten att på plats ta del av riksdagens offentliga sammanträden till att garantera den fria opinionsbildningen. Möjligheten att följa arbetet i riksdagen kan dessutom antas främja intresset och förståelsen för det parlamentariska arbetet. Detta har i sig ett stort demokratiskt värde.

Det är samtidigt av mycket stor betydelse att det parlamentariska arbetet kan utföras utan att ordningsstörningar eller i värsta fall säkerhetsrelaterade hot medför avbrott. Ordningsstörningar i riksdagens plenisal, som bedöms ha ökat i antal och omfattning under senare år, riskerar att medföra att sammanträden inte kan genomföras och att riksdagen därför inte kan fullgöra sina statsrättsliga uppgifter. Enligt utredningen är det inte acceptabelt.

Det är därför angeläget att i så stor utsträckning som möjligt förhindra att störningar inträffar. Ett stort fokus har i utredningsarbetet lagts på att de förebyggande åtgärderna ska förhindra att störningar inträffar. Det är emellertid inte möjligt att med bibehållen tillgänglighet helt garantera att störningar inte ändå inträffar i kammaren. Utredningen lämnar mot den bakgrunden också förslag som gäller förutsättningarna för att genomföra sammanträdena även om störningar faktiskt inträffar.

I detta sammanhang är det nödvändigt att beakta den särskilda omständigheten att riksdagens byggnader är s.k. skyddsobjekt. Bestämmelser i skyddslagen (2010:305) är alltså tillämpliga. Att ta emot besökare i ett skyddsobjekt medför uppenbara utmaningar och kräver särskild hänsyn. Det är dessutom angeläget att allmänheten även i fortsättningen känner sig välkommen till riksdagen. Säkerhetsarbetet får därför inte ha en påträngande och avskräckande effekt för det stora flertalet personer som vill besöka riksdagen för att, utan att störa ordningen, ta del av de offentliga delarna av riksdagsarbetet.

Därutöver bör den svenska offentlighetsprincipen nämnas särskilt. Tillsammans med informationsfriheten innebär den enligt konstitutionsutskottet att identiteten inte ska kontrolleras på den som besöker riksdagen enbart för att ta del av offentliga sammanträden. Till detta kommer dataskyddsrättsliga bestämmelser som begränsar möjligheterna att föra register exempelvis över besökare som någon gång har stört ordningen vid ett sammanträde. En utgångspunkt för de förslag som lämnas är att identiteten alltså inte ska kontrolleras

på den som besöker riksdagen enbart för att vara åhörare vid ett sammanträde och att några register inte ska föras över åhörare.

Många av utredningens överväganden gäller i första hand situationer när allmänheten besöker riksdagen för att följa ett sammanträde i plenisalen. Övervägandena gör sig till stor del gällande också när allmänheten besöker utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden. Det har såvitt utredningen känner till emellertid inte förekommit ordningsstörningar vid sådana sammanträden.

Informationsförmedling

Utredningen anser att information om gällande ordningsregler kan utgöra ett viktigt led i det förebyggande säkerhetsarbetet för att i så stor utsträckning som möjligt förhindra störningar under ett sammanträde i kammaren eller under ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. Den som besöker åhörarläktaren ska ha klart för sig vilka regler som gäller. Besökaren ska också vara medveten om vilka konsekvenserna kan bli om han eller hon bryter mot dessa.

Såvitt har framkommit utför den vaktpersonal som tar emot besökande till åhörarläktaren också i informationshänseende redan ett gott och ambitiöst arbete. Det hindrar enligt utredningen inte att ytterligare åtgärder kan övervägas. Utredningen lämnar några exempel på nya och utökade informationsinsatser. Det gäller insatser i samband med att besökare anländer till riksdagen samt på riksdagens webbplats och plattformar på sociala medier. Det är enligt utredningens mening tydligt att man vid utformningen av nuvarande skyltar och informationsmaterial har försökt att undvika att informationen blir påträngande eller upplevs som icke välkomnande. Det är positivt. Sådana hänsyn bör enligt utredningen tas även i det fortsatta arbetet.

Utvidgad säkerhetskontroll

Utredningen konstaterar att det är av central betydelse att kammaren, utskotten och EU-nämnden kan genomföra sammanträden under säkra former och utan störningar. För att uppnå en hög säkerhetsnivå i riksdagen krävs åtgärder av olika slag. Säkerhetskontroller har en särskild betydelse i sammanhanget. Dessa kontroller kan vara en del i det förebyggande arbetet för att förhindra både ordningsstörningar och säkerhetsrelaterade hot. Enligt nuvarande ordning får säkerhetskontroll äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Under de senaste åren har antalet störningar på plenisalens åhörarläktare ökat. I några fall har störningarna varit samordnade och tonläget högre. Vid ett tillfälle har ett föremål kastats in i plenisalen. Det framstår enligt utredningen som att den nuvarande säkerhetskontrollen i förening med de åtgärder som kan vidtas enligt riksdagsordningen inte i önskvärd utsträckning har

kunnat förhindra dessa incidenter. Det finns skäl att förbättra de störningsförebyggande åtgärderna i förhållande till de offentliga sammanträden som hålls i riksdagens lokaler.

Utredningen framhåller emellertid också att både principen om kammarsammanträdenas offentlighet samt informationsfriheten och skyddet mot kroppsvisitation är fastlagda i bl.a. den svenska grundlagen. En begränsning av dessa fri- och rättigheter får bara göras genom lag och endast under vissa angivna förutsättningar. De åtgärder som övervägs för att öka säkerheten i riksdagen och förhindra störningar vid sammanträdena måste balanseras mot dessa principer.

Samtidigt är riksdagens byggnader och verksamheter synnerligen skyddsvärda. Riksdagens plenisal ska inte vara en arena för åhörarens åsiktsyttringar eller protester. Sammanträdena följer också ofta ett tidspressat schema där förseningar till följd av störningar kan få betydande konsekvenser. Intresset av att förhandlingarna i plenisalen eller vid t.ex. ett offentligt utskottssammanträde kan fortgå ostörda och under full säkerhet är därmed starkt. En utvidgad säkerhetskontroll lär mot den här bakgrunden enligt utredningen kunna godtas av allmänheten.

Utredningen föreslår mot den redovisade bakgrunden dels att säkerhetskontrollen även ska få äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs vid ett sammanträde i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden, dels att även föremål som kan användas för att störa ordningen vid sådana sammanträden ska eftersökas vid säkerhetskontrollen. Förutsättningarna för en utvidgad säkerhetskontroll bör enligt utredningen komma till tydligt uttryck i lag.

Det är uteslutande skyddsvakter som i dag sköter bevakningen av riksdagen. Skyddsvakterna – det förekommer både vakter som är anställda av Riksdagsförvaltningen och vakter som är inhyrda från ett vaktbolag – har hand om säkerhetskontrollen och inpasseringen för personer som ska besöka riksdagen. Utredningen föreslår att det uttryckligen regleras i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler att säkerhetskontroll får utföras av riksdagens skyddsvakter. Enligt lagens nuvarande lydelse kan säkerhetskontroll utföras av poliser och ordningsvakter. Det kan visserligen finnas principiella invändningar mot att poliser eller ordningsvakter utför säkerhetskontroll i riksdagens lokaler. För att tillåta viss flexibilitet bör det enligt utredningen emellertid även i fortsättningen finnas en möjlighet också för dessa yrkeskategorier att utföra säkerhetskontroll i riksdagen. Utredningen understryker att om poliser och ordningsvakter i praktiken ska utföra säkerhetskontroller ska detta inte få medföra någon försämring i fråga om allmänhetens tillgång till bl.a. kammarsammanträden.

Utredningen konstaterar att kroppsvisitation är en integritetskränkande åtgärd. Graden av intrång i den personliga integriteten påverkas bl.a. av om en metalldetektor eller liknande ger utslag och om personen som genomgår kontrollen därför måste undersökas manuellt. Personer kan känna obehag inför att någon annan rör vid dem även om det görs på ett professionellt sätt. Säker-

hetskontrollen får samtidigt anses bidra till att eventuella angrepp mot riksdagen – både sådana som stör ordningen under sammanträden och sådana som utgör säkerhetsrelaterade hot – kan upptäckas och förebyggas. Sannolikheten för att fler farliga eller ordningsstörande föremål hittas om skyddsvakterna tillåts genomföra manuell visitation jämfört med endast kroppsvisitation med hjälp av metalldetektorer eller liknande anordning får anses vara relativt hög. Utredningen anser mot denna bakgrund att riksdagens skyddsvakter, och i förekommande fall poliser och ordningsvakter, ska få utföra manuell kroppsvisitation. Sådan kroppsvisitation får dock endast utföras om det finns särskilda skäl för åtgärden. Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme.

Den som vägrar att genomgå en säkerhetskontroll får enligt gällande ordning nekas tillträde till riksdagens lokaler och avvisas. Det framstår enligt utredningen som lämpligt att vaktpersonalen har olika handlingsalternativ att tillgå också om en besökare vägrar gå igenom säkerhetskontrollen och inte lämnar riksdagens lokaler trots uppmaningar om detta.

Utredningen föreslår därför att en besökare som vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll utöver att kunna nekas tillträde till riksdagens lokaler och avvisas även ska kunna avlägsnas, om han eller hon inte följer en uppmaning om att lämna riksdagens lokaler. Med avlägsnande avses att en person förs bort från den plats där han eller hon befinner sig. Hur långt personen kan avlägsnas med stöd av den föreslagna bestämmelsen beror enligt utredningen på vilka lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll. Ytterst borde ett avlägsnande ut ur den byggnad där sammanträdeslokalen är inrymd kunna bli aktuellt.

Den som till en säkerhetskontroll har med sig ett farligt föremål (som inte får tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken) får enligt gällande ordning avlägsnas från riksdagen om han eller hon vägrar att lämna ifrån sig föremålet för förvaring. Om en person inte följer en uppmaning om att lämna ifrån sig ett farligt föremål eller ett föremål som kan användas för att störa ordningen t.ex. i riksdagens plenisal ska det enligt förslaget vara möjligt att vägra denne tillträde till eller avvisa personen från riksdagens lokaler. I sista hand ska personen avlägsnas från dessa lokaler.

Eftersom förslaget innebär att riksdagens skyddsvakter tilldelas ytterligare befogenheter finns det skäl att genom en hänvisning tydliggöra detta. Utredningen föreslår därför att en hänvisning till lagen om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler ska göras i skyddslagen. Vidare föreslås det att en hänvisning till samma lag ska göras i lagen (2023:421) om ordningsvakter.

Åtgärder när ordningen störs i plenisalen eller under utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden

Utredningen konstaterar att det har framstått som oklart vem som i formell mening fattar beslut om enstaka åhörare som stör ordningen i plenisalen eller under ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. Det är den tjänstgörande talmannen respektive ordföranden som ansvarar för ordningen under ett sammanträde. Med det följer enligt utredningen också ansvaret att fatta beslut om utvisning. En rätt för vakterna att med stöd av delegation från talmannen eller ordföranden på eget initiativ besluta om utvisning skulle enligt utredningen visserligen ibland kunna innebära ett snabbare ingripande. En sådan rätt skulle emellertid samtidigt kunna medföra en risk för onödiga utvisningar av åhörare. Utredningen föreslår mot den bakgrunden att en utvisning av åhörare ska förutsätta ett uttryckligt beslut av talmannen eller ordföranden. Ingenting hindrar emellertid att vakter vid behov uppmärksammar åhörare på att ordningsstörningar är förbjudna och uppmanar dem att sluta med störande uppträdanden. Utredningen konstaterar i sammanhanget att skyddslagens bestämmelser ger riksdagens vakter andra befogenheter som inte påverkas av vad utredningen anför i denna del.

Utredningen betonar att allmänhetens rätt att besöka kammaren är villkorad av att sammanträdet inte störs. De som ändå uppträder så störande att de utvisas har enligt utredningen förlorat sin rätt att under en viss tid befinna sig i riksdagen och att återvända till kammaren. Dessutom finns det en uppenbar risk att sådana besökare kommer att störa sammanträdet på nytt om de efter en stund får återvända till åhörarläktaren. Det bör enligt utredningen klargöras att när en eller flera åhörare utvisas från kammarens åhörarläktare ska utvisningen gälla för resten av det aktuella sammanträdet, dvs. i normalfallet återstoden av dagen. Detta bör regleras i riksdagsordningen.

Utredningen konstaterar att 4 kap. 9 § regeringsformen ställer ”offentliga” sammanträden (första stycket) å ena sidan mot sammanträden ”inom stängda dörrar” (andra stycket) å den andra. En sådan läsning talar i första hand för tolkningen att alla sammanträden är offentliga om de inte hålls inom stängda dörrar.

Utredningen gör därför bedömningen att kravet på att sammanträdena ska vara offentliga inte också innebär ett krav på att åhörare ska tillåtas närvara i plenisalen. Om det är nödvändigt för att ett sammanträde i kammaren ska kunna genomföras föreslås att den tjänstgörande talmannen ska kunna besluta att sammanträdet, om samtliga åhörare har utvisats på grund av oordning bland åhörarna, ska återupptas utan att åhörare tillåts närvara i plenisalen. Så länge inte ett beslut har fattats om att ett sammanträde ska genomföras inom stängda dörrar är det fortfarande möjligt både att följa sammanträdet med hjälp av sändningar i tv och på webbplatsen och att ta del av vad som yttrats vid sammanträdet i kammarens protokoll. Talmannen ska kunna besluta om vissa undantag från ett beslut att åhörare inte ska få närvara i plenisalen. Motsvarande

ordning föreslås också för utskottens och EU-nämndens offentliga sammanträden.

Utredningen anser emellertid att det inte, utöver i de situationer som omfattas av skyddslagen, bör vara möjligt att innan ett kammarsammanträde inleds och en ordningsstörning inträffat besluta att sammanträdet ska genomföras utan att besökarna tillåts närvara i kammaren. Om det ändå finns önskemål om att införa en sådan ordning för vissa situationer bör frågan enligt utredningen först vara föremål för ytterligare överväganden. Frågeställningen förutsätter mer djupgående analyser av olika typer av säkerhetshot mot riksdagen och den parlamentariska processen. Det bör även göras överväganden om förhållandet till skyddslagens reglering av de brott som kan aktualiseras vid gärningar som liknar de beskrivna. Frågan innefattar enligt utredningen också överväganden som gäller det närmare samarbetet med bl.a. Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. Mycket talar enligt utredningen för att sådana analyser och överväganden bör genomföras i ett annat sammanhang, förslagsvis av en utredning under regeringen.

Utredningen bedömer att riksdagens vakter enligt gällande lagstiftning har befogenhet att avlägsna en utvisad och gripen åhörare från kammaren. En person som besöker riksdagen enbart för att följa kammarens sammanträde i plenisalen och som utvisas på grund av ett uppträdande som stör ordningen har enligt förslaget inte rätt att vara kvar i riksdagens lokaler. Han eller hon kan vid behov avlägsnas av riksdagens vakter. Detsamma gäller en person som utvisats från ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden.

Utredningen gör slutligen vissa överväganden när det gäller det s.k. visningsrummet, som ligger i anslutning till plenisalen. Det framstår som tveksamt att visningsrummets platser är en del av plenisalen även om en sådan tolkning tycks möjlig. Frågan kan dock behöva övervägas på nytt om åhörarläktaren renoveras eller görs om på något annat sätt, t.ex. om en glasskiva monteras framför läktaren.

Det konstateras att det sedan en tid förekommer att vissa besökare hänvisas till visningsrummet i stället för till plenisalens åhörarläktare. Detta har skett exempelvis med besökare som har stört kammarens sammanträden vid tidigare tillfällen. Utredningen har övervägt om detta är en ordning som bör bestå. Med utgångspunkten att en utvisning gäller för resten av sammanträdet följer enligt utredningen som huvudregel att samma besökare inte en annan dag ska nekas tillträde till plenisalen på den grunden att han eller hon tidigare stört ordningen. Att besökare redan innan en ordningsstörning har inträffat nekas tillträde till åhörarläktaren innebär en stor inskränkning i rätten att besöka ett kammarsammanträde. Till de principiella utgångspunkterna om allas rätt att besöka kammarens sammanträden kommer dessutom en risk för godtycke och misstag i bedömningen av vilken besökare som ska hänvisas till visningsrummet. Utgångspunkten för rätten att befinna sig på läktaren måste enligt utredningen vara om man stört ordningen under det aktuella sammanträdet eller inte.

Dock är utredningen medveten om att det finns önskemål om att visningsrummet också fortsättningsvis ska kunna användas på det nuvarande sättet. Det har framhållits att denna ordning har inneburit fördelar i form av färre störningar av ordningen. Utredningen har slutligen stannat vid att visningsrummet ska kunna användas för placering av vissa besökare. Det framhålls att det bör säkerställas att sådana beslut baseras på objektiva grunder. Utredningen nämner vissa sådana grunder. Enbart den omständigheten att en besökare är känd bland de tjänstgörande vakterna för att tidigare ha stört ordningen torde enligt utredningen inte i sig kunna utgöra en grund för att neka personen tillträde till åhörarläktaren. Tillämpningen av en sådan ordning ska tåla en granskning i efterhand av i första hand Riksdagens ombudsmän (JO).

Utredningen framhåller avslutningsvis att om den nuvarande användningen av visningsrummet ska fortsätta finns det skäl att renodla användandet av detta rum. En situation där en pågående pedagogisk användning (t.ex. av en skolklass) måste avbrytas behöver undvikas. Därför finns det enligt utredningen skäl att i så fall låta undervisningsverksamhet i stället bedrivas i andra delar av riksdagens lokaler.

BILAGA 8

Lagförslag i betänkandet Offentlighet och säkerhet i kammaren (2025/26:URF2)

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 27 § och 7 kap. 19 § riksdagsordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får talmannen utvisa samtliga åhörare.

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, får ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Föreslagen lydelse

6 kap.

27 §

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas *av talmannen*. Om oordning uppstår bland åhörarna, får talmannen utvisa samtliga åhörare.

Ett beslut om utvisning gäller för resten av sammanträdet.

Om samtliga åhörare har utvisats får talmannen, om det är nödvändigt för att sammanträdet ska kunna genomföras, besluta att sammanträdet ska återupptas utan att åhörare tillåts närvara i plenisalen. Talmannen får medge undantag från ett sådant beslut.

7 kap.

19 §

Åhörare som uppträder störande får genast utvisas *av ordföranden*. Om oordning uppstår bland åhörarna, får ordföranden utvisa samtliga åhörare.

Ett beslut om utvisning gäller för resten av sammanträdet.

Om samtliga åhörare har utvisats får ordföranden, om det är nödvändigt för att sammanträdet ska kunna genomföras, besluta att sammanträdet ska återupptas utan att åhörare tillåts närvara i lokalen. Ord

*föranden får medge undantag från ett
sådant beslut.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler

Härigenom föreskrivs att 1, 4, 5, 6, 7 och 9 §§ lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Säkerhetskontroll får äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Säkerhetskontroll får också äga rum i syfte att förebygga att ordningen störs i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden. En sådan säkerhetskontroll får endast omfatta åhörare till kammarens sammanträden eller offentliga sammanträden i ett utskott eller i EU-nämnden.

4 §

Vid säkerhetskontroll *skall* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. *För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum.*

Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas.

Vid säkerhetskontroll *ska* vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § *första stycket* eftersökas. *Även föremål som enligt 1 § andra stycket kan användas för att störa ordningen i riksdagens plenisal eller vid ett offentligt sammanträde i ett utskott eller i EU-nämnden ska eftersökas. För dessa ändamål får kroppsvisitation äga rum.*

Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas.

5 §

Säkerhetskontroll *utförs, efter närmare anvisningar av Polismyndigheten, av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av vaktpersonal vid riksdagen.*

Säkerhetskontroll *får utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen.*

Säkerhetskontroll får också utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som står under ledning av

en polisman. Säkerhetskontrollen ska i sådana fall utföras efter närmare anvisningar av Polismyndigheten.

Kroppsvisitation som genomförs på annat sätt än med metalldetektor eller liknande anordning får dock utföras endast av en polisman.

6 §

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till *eller avvisas från riksdagens lokaler.*

Den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll får vägras tillträde till *riksdagens lokaler och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

7 §

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *skall* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Den som inte *efterkommer* uppmaningen enligt första stycket får *avlägsnas från riksdagens lokaler.*

Påträffas vid säkerhetskontroll något sådant föremål som avses i 4 § och tas det inte i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken, *ska* den hos vilken föremålet påträffas uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål, får det omhändertas.

Den som inte *följer* uppmaningen enligt första stycket får *vägras tillträde till riksdagens lokaler och får avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler.*

9 §

Kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras med en metalldetektor eller en annan liknande anordning eller, om det finns särskilda skäl, på annat sätt.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning *skall verkställas i enskilt rum* och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation får verkställas eller bevitnas endast av person, som är av samma kön som den som

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning *ska utföras i ett avskilt utrymme* och om möjligt i vittnes närvaro.

Om kroppsvisitation eller undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras på annat sätt än med

visiteras, om undersökningen inte sker genom metalldetektor eller likande anordning.

en metalldetektor eller en annan liknande anordning, ska uppgiften utföras av en skyddsvakt som utsetts av Riksdagsförvaltningen, av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för sådana uppgifter. Sådan kroppsvisitation får bara utföras eller bevittnas av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen avser annat än föremål som den visiterade har med sig.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

1.3 Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

Härigenom föreskrivs att 19 § skyddslagen (2010:305) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Byggnader, andra anläggningar och områden som anges i 4 § 2 får beslutas vara skyddsobjekt efter medgivande av riksdagens talman.

Det finns bestämmelser om den som bevakar ett sådant skyddsobjekt i lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:421) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2023:421) om ordningsvakter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Bestämmelser om en ordningsvaks befogenheter finns i

1. rättegångsbalken,	
2. lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,	
3. lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,	
4. lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol,	
5. polislagen (1984:387),	
6. ordningslagen (1993:1617),	6. lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler,
7. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,	7. ordningslagen (1993:1617),
8. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,	8. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,
9. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och	9. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,
10. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.	10. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och
	11. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2026.

BILAGA 9

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttrande över betänkandet Offentlighet och säkerhet i kam-maren (2025/26:URF2) lämnats av Brottsförebyggande rådet, Diskrimine-ringsombudsmannen, Försvarsmakten, Förvaltningsrätten i Göteborg, Göta hovrätt, Institutet för mänskliga rättigheter, Integritetskyddsmyndigheten, Journalistförbundet, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Länsstyrel-sen i Norrbottens län, Malmö synpunkter, Miljöpartiet, Myndigheten för civilt försvar, Polismyndigheten, Regeringskansliet (Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet), Riksdagens ombudsmän (JO), Riksdagsjournalisternas förening, Sveriges advokatsamfund, Säkerhetspolisen, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Tidningsutgivarna, Uppsala universitet, Åklagar-myndigheten och Örebro universitet.

Stockholms stad och Sveriges Kommuner och Regioner har avstått från att yttra sig.